
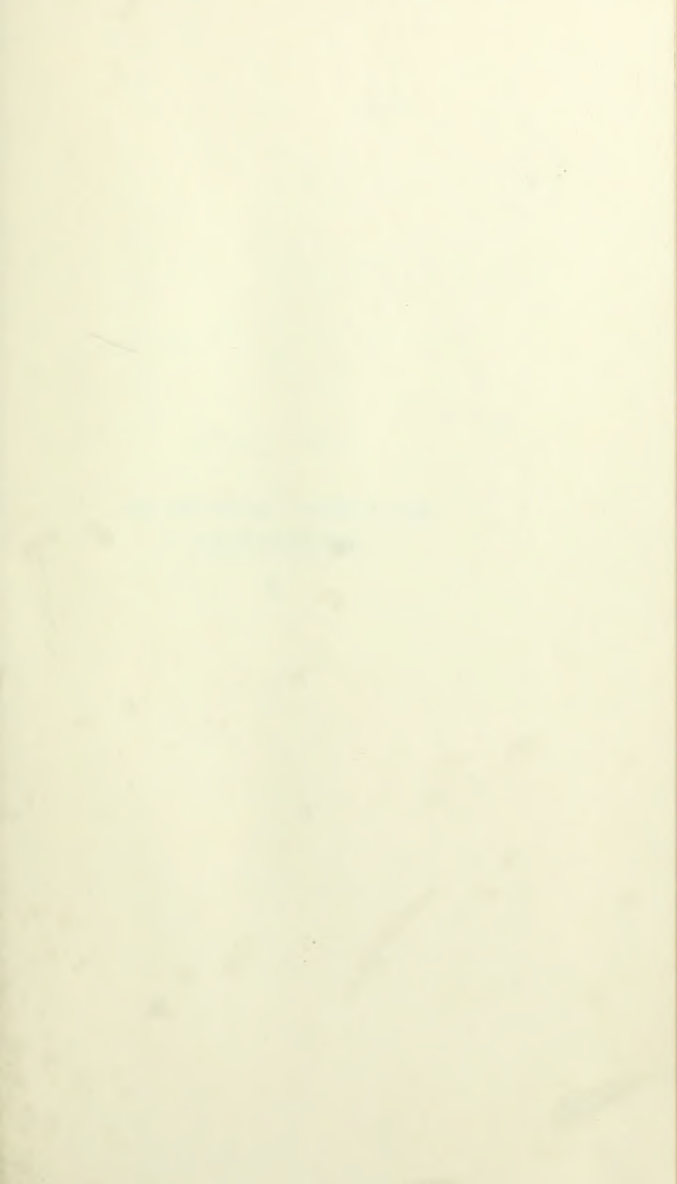

3 1761 07141928 7

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

42

18

UR HENNING HAMILTONS
BREFSAMLING

II.

UR
HENNING HAMILTONS
BREFSAMLING

ETT URVAL
UTGIFVET
AF
GUNNAR CARLQUIST

II.

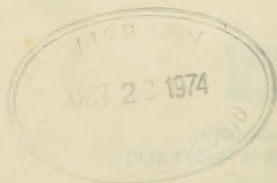

STOCKHOLM
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

G. E. C. GAD, KÖBENHAVN

DL
811
4303
1914
v. 2

PAPPERSLEVERANTÖR: LESSEBO PAPPERSBRUK
TRYCKT HOS IVAR HEGGSTRÖMS BOKTR. A. B.,
STOCKHOLM 1914.

Från L. De Geer.

Stockholm d. 6 jan. 1861.

Bäste Broder!

Af hjertat tackar jag Dig för Ditt vänliga bref och har att återsända från kamraterna de varmaste välönskingar för det nya året samt uttrycken af den oersättliga saknad, Du lemnat efter Dig i konseljen ej mindre såsom kamrat än som statsman och sammanhållare af det hela, hvilken rol jag finner mig alltför klen att övertaga. Med särdeles glädje erfor jag af Ditt bref, att Ditt illamående, om än ej häfvet, dock synes stadt på återgång.

Beträffande den af dig framkastade fråga om den nya dissenter-lagens rätta tillämpning, då en ny församling skall bildas af en förut tillåten bekännelse, så tror jag, att kungligt tillstånd äfven här är af nöden. Så länge t. ex. katoliker, som äro bosatta i Norrköping, likväl hafva katolska kyrkans prest i Stockholm till sin själasörjare och äro inskrifna i dess bok, behöfves naturligtvis ingen anmälan hos kungen, men annat blifver förhållandet, om de vilja bilda egen församling med egen föreståndare. Ingen annan auktoritet än konungen är då kompetent att emottaga en sådan anmälan, hvilken dock icke torde behöfva innehålla annat än en uppgift, det den

nya församlingen omfattar samma trosbekännelse och erkänner enahanda församlingsordning som den redan förut bildade församlingen af samma sekt. Efter min uppfattning behöfves till och med konungens tillstånd, om den katolska församlingen i Stockholm vill dela sig i två. Så tror jag äfven, att saken uppfattades af ständerna, och lagutskottet säger bland annat i sitt betänkande: "är fråga om bildande af en församling, hvars uppgifna troslära icke delas af någon annan redan bestående, torde någon kyrklig eller teologisk myndighet behöfva höras för afgifvande af utlåtande om trosbekännelsens egenskap af *kristen*. Eljest torde väl "vederbörande" i de flesta fall blifva endast den, som har högsta uppsigten öfver den borgerliga ordningen i orten, såsom konungens befallningshafvande." Detta är för öfrigt icke strängare emot dissenters än emot statskyrkans egna medlemmar, som endast med konungens tillstånd få klyfva eller bilda församlingar.

Emot Rehbinders förflyttning till Finspongs-domsagan har jag visserligen ingenting i och för sig att anmärka, och af deltagande för hans ekonomiska ställning skulle det vara mig kärt att dertill kunna medverka. Detta måste likväl bero på hans medsökandes qualificationer, och jag befarar, att framstående sådana icke komma att saknas, då jag redan hört talas om en revisionssekreterare. Att Rehbinder länge varit ordinarie häradshöfding kan icke ensamt gifva honom företrädet, om det t. ex. skulle visa sig, att vid sammanräknandet af de ting, han sjelf hållit, hans antal icke öfverstiger andras o. s. v. Från öfverdirektören i landtmäteriet har jag nyligen fått en ganska grav angivelse emot Rehbinder, att han skall utgifvit ett betyg, om att några förkomna chartor och skifteshandlingar aldrig blifvit till

domstolen ingifna, ehuru de sedermera efter många år funnits i ett af Rehbinders biträdens sterbhus, med påteckning, som visar, att de blifvit af rätten fastställda. Jag tror väl icke, att saken blir så allvarsam, men den visar alltid, att domsagan varit slarfvigt skött. Vill emedlertid Reh binder söka förslag hos hofrätten, och hofrätten förordar honom, så tror jag mig kunna föredraga honom framför andra äfven enligt mitt omdöme honom öfverlägsna medsökande. Men om det visar sig, att hofrätten enhälligt utesluter honom från förslag, så är det deremot svårt att göra något för honom, ty intriger kunna visserligen verka på en eller annan röst, men der hofrättens mening är enhällig eller nära enhällig, har jag alltid funnit den också vara oväldig.

Jag har fått litet extra sysselsättning genom uppdraget att utreda boet efter enkedrottning Desideria, med afseende på den sportel, som deraf är att förvänta. Jag inser dock noggsamt, att penningarne ej blifva förtjenta för intet, äfven om jag anlitar biträden för allt egentligt arbete. Utredningsmannen kommer i en ganska obehaglig mellanhand emellan arfvingar, som naturligtvis vilja ärfva så mycket som möjligt, och pensionärer, som vilja lefva så väl som möjligt. Oscar Björnstjerna skall nu resa tili Paris för att hjälpa med den kinkiga realisatio- nen af egendomen der.

Några stora frågor inom konseljen hafva alls icke förevarit, men jag ämnar snart rycka fram med den norska, likasom Thyselius, efter hvad jag tror, med den medicinska. En efterträdare åt Wallensteen söka vi ännu förgäfvos. Ställningen är sådan, att intet *parti* såsom sådant är starkt nog att bilda en ministèr. Återstår således att rekrytera antingen bland dem, hvilkas färg allmänheten alls icke känner, eller bland dem, hvil-

kas färg är grå, eller samtidigt ur båda de motsatta färgerna. Jag börjar tro, att det sista alternativet snart är det enda möjliga, och skillnaden emellan partierna är verkligen icke större, än att om man lyckas finna ett par verkligt loyala exemplar af dem båda, så skulle de kunna trifvas i samma konselj. Man skall gå bra långt både till höger och venster bland våra kolorerade politici för att få större nyans än t. ex. emellan Almqvist och Björnstjerna, och dock gick det förträffligt med dem tillhoppa. Otvifvelaktigt känner sig ock landet bäst tryggadt, om hvarje intresse vet sig hafva en målsman inom konseljen. Men svårigheten är att finna dessa loyala exemplar, som utan att uppgifva sina åsigtter likväl äro hågade att göra någon eftergift för sammanhållningen, och som framför allt sätta fäderneslandets intressen framför partiets. Jag vet intet namn, som fullt tillfredsställer mig, men kanske behöfver jag icke heller dermed bråka min hjerna, ty sannolikt stupar jag väl på den norska eller representationsfrågan. — Af tidningarne har du kanske sett en perla i norrska frågan, som jag funnit i de gamla norrska storthingsförhandlingarne.* — Ehnemark ligger sjuk af rosen i ansigtet, och Gripenstedt tycker ej om kölden, men eljest hålla vi oss färska.

Under anhållan om min vördnads framförande till
Din Grefvinna tecknar

Din tillgifne vän

Louis De Geer.

* Post- och Inr. Tidn. 3/1 1861. "Ännu ett ord i norska frågan." Artikeln är anonym.

Från L. Manderström.

Stockholm d. 25 jan. 1861.

Min bäste Herr Grefve.

Brefwet af den 23:dje war så mycket mera tillfredställande, som jag deruti ser ett glädjande bewis derpå, att Herr Grefven är, åtminstone hufwudsakligen, återställd från sin på senaste resa ådragna sjukdom, hvilken efter hemkomsten urartat till gulsot.

Jag fick detta bref i conseillen och hade således tillfälle att, efter dess slut, tala med konungen. Sedan dess ha Plessen och Sibbern ett par timmar uptagit min tid, så att jag måste anhålla om ursäkt, att swaret blir korrt och mer än wanligt slarfwigt.

Konungens önskan är, att Herr Grefven senast i april eller vid inträffande öppet watten skulle kunna säsom minister i Köpenhamn inträffa, och äfven jag är af den förmening, att detta wore rätt wäl. Huru "Vrövlet" med Tyskland kan utveckla sig, är swårt att på förhand säga,* — för min del har jag ganska swårt att tro, att preussarne kunna wara nog galna, att under närwarande förhållanden börja en dans, vid hvilken, den måtte i öfrigt sluta huru som häldst, de altid skulle komma att

* Motsatserna i den schleswig-holsteinska frågan hade vid årsskiftet 1860-61 betydligt skärpts. Hall önskade, att den projekterade holsteinska författningen först skulle ordnas, innan Danmark upptog till behandling Schleswigs klagomål. Tyska förbundet ville hålla den holsteinska frågan öppen och började på nyåret diskutera ett väckt förslag om förbundsexekution i Holstein.

betala fiolerne. Tecken tyda också på återkommande besinning i detta afseende, och sjelfva Kreuz-Zeitung, jämte ett par andra Berliner-tidningar, säga rent ut, att hela denna expedition wore en galenskap och en råttfälla. Få nu se, hvad den om några dagar wäntade preussiske generalen kan ha att säga.*

Emedlertid äro konungen och jag ense, att Herr Grefvens anträdande icke bör längre än till i april eller möjligen — om årstiden sådant fordrar — till början af maj anstå. Någon objection mot ett besök i K:hmn under loppet af mars för uppgörelse med Wachtmeister kan ej finnas. Men mellan denna *lilla* resa och den *stora* få wi wäl se Herr Grefven här?

Wallenstéen har samtyckt att quarstanna till slutet af mars, men will på intet wilkor längre. Hans efterträdare är utsedd och har antagit, men detta är en stor hemlighet, som jag endast *sub rosa* till en gammal, värderad och dagligen saknad collega kan anförtro. Walet kommer ej att förundra, och jag har goda anledningar att det gillas. Det är Thulstrup. De twifwelsmål, som 1858 motsatte sig, synas våra jurister häfna enl. den nya redactionen af grundlagen. Enligt denna finnes ej mera än två cathogorier swenskar: *infödde* eller *naturaliscrade*. Då nu T. ej är af den senare cathogorien, måste han wara af den första. Tåla herrar jurister det, nog kan jag tåla det för att göra en god och nyttig acquisition.**

* Waldersee. Jfr nästa bref.

** Thulstrups föräldrar voro danskar, som dock sedan länge varit bosatta i Sverige, när sonen föddes; först ett par år senare blef emellertid fadern svensk medborgare. Statsrådets ledamöter skola som bekant vara "infödde svenske män".

Här måste jag sluta för att fara på middag till Fru Barclay. *Beatus ille, qui procul negotiis &c.* — under hvilket &c äfven inbegripes dylika middagar.

Kamraterne anhålla om sina bästa och wänkskapsfullaste hälsningar, och jag ber att i Herr Grefwens fortfarande wänskap och wälwilja städse få wara innesluten.

Ödmjukast och tillgifnast

L. Manderström.

Från densamme.

Stockholm d. 5 febr. 1861.

Min bästa Herr Grefwe.

Förleden fredag hade jag äran emottaga Herr Grefwens wänkskapsfulla bref af 30:de jan., men hann icke att med den samma afton afgående post derföre aflägga min tacksägelse.

Med afseende å tiden för anträdandet af den nya befattningen synas wi nu wara öfverens, och skali jag på förhand derom prevenera Grefwe Wachtmeister. Den danska frågan gör oss ännu, churu Preussen synes mig hafva slagit icke så obetydligt watten i sitt win, en hel del bekymmer. Jag ungås för närwarande med ett förslag till lösning af frågan,* hwartill Wachtmeister, efter

* Sannolikt det i depescherna till London, Paris och S:t Petersburg d. 29 mars formulerade grundlag för internationella förhandlingar till frågans lösning. För det närmare innehållet häraf hänvisas till Koht, *Die Stellung Norwegens und Schwedens im deutsch-dänischen Konflikt*. Kria 1908. S. 70 ff.

enskild brevväxling oss emellan, gifvit den första synliga uppslags-ändan, men jag wet ej ännu, om Kungl. Maj:t, som på ett par dagar rest till Rosersberg för att taga arf efter sin farmoder, är sinnad ingå på denna framställning. Emedlertid har jag i går, pour préparer les voies, aflåtit det circulaire, hvaraf härhos en afskrift bifogas.*

Ett par särskilda gånger har jag mottagit sändningar från Herr Grefwen, hvilka blifvit till archivarien till wederbörligt förwarande öfverlämnade.

Med T:s nationalitet må nu wara si eller så, men då mina lagfarna kolleger äro färdiga att antaga honom såsom infödd svensk, har jag icke ansett mig kunna eller böra rifwa regn mot en i alla andra afseenden önskwärd utnämning. Hwad Herr Grefven i öfrigt med afseende å honom bemärker, war redan afgjordt, ehuru jag ej i mitt senaste derom nämnde. Då han ej, af undseende för den s. k. pickel-kulten, i sin nuwarande ställning kan befordras inom arméen, är meningen, att han i början af mars tar afsked från sin öfv. leuit:s beställning, hwar efter han i näst derpå följande conseil nämnes till generalmajor och i slutet af samma månad till statsråd. Sålunda öppnas honom vägen till ett militär-district. Till hans efterträdare vid Carlberg lærer, som jag tror, Lagercrantz wara in petto utsedd.

General Waldersee är en ganska hygglig gammal man, men tyckes ej ha något politiskt updrag, ej heller vara någon politisk person. Han afreser nästa söndag eller måndag. Under tiden äta wi alla dagar på honom. Essen, som är på litwägen, har fått 1:a classen af Röda Örn.

* Icke bifogadt

Jag innesluter uti Herr Grefvens fortfarande vänskap Dess

Ödmjuke och tillgifne tjenare
L. Manderström.

Från C. J. Malmsten.

Stockholm d. 17 febr. 1861.

Bäste Hamilton!

Af innersta hjerta tackar jag dig för ditt vänliga bref, som jag endast af den orsaken dröjt att besvara, att jag hoppades på samma gång kunna öfversända pengar. Då jag emellertid i går af Tallbom fick veta, att ännu icke på öfver 8 dagar några penningar kunna få lyftas, blef mig denna väntan för lång, och jag beslöt att använda en ledig stund på söndags middagen för att språka några ord med dig, bäste broder! Så sitter — eller rättare sagdt *ligger* — jag nu här och låter min penna fritt löpa. Det smakar så godt, om icke för annat så för ovanlighetens skull att någon gång få skriva utan att behöfva *metivra*. De brister både i tanke och uttryck, som du säkerligen på mer än ett ställe upptäcker, hoppas jag, att du godhetsfullt ursäktar. Allt *omedelbart* tycker icke om att vidröras af någon mellanhand. Det som directe kommer ifrån hjertats varma kammar, förfryser så lätt, om det först skall mönstras i reflexionens . . . kallrum.

När jag läste den lefvande skildring, Du i ditt bref gjorde om ditt lif på landet, var jag nära på att känna en frestelse, som förut varit mig nästan fullkomligt främmande. Jag höll verkligen på att *afundas* Dig din lycka

— men... jag nämndes det icke. Ty om någon finnes, som genom uppoffrande verksamhet för allmänt väl har förtjenat att en gång få njuta af frihetens och fridens stilla glädje, så är det visserligen *Du!* Ack! njut derföre deraf i rikaste mått. Denna lycka... den består Dig kanske icke så länge!

Här går allting sin jemna gång. Att gå i beredningen kl. 11 f. m. är för mig numera ungefär detsamma som att gå och lägga mig kl. 11 på qvällen. Det har blifvit en vana, ett naturbehof, och hvad dessa senare beträffar, är det en gammal känd sak, att det smakar bäst, sedan man väl gjort ifrån sig dem. Skarpskyttarne sätta myror i hufvudet på Björnstjerna, och General Kleen gör månskenet på hans hjessa hvarje dag mera lysande. Du vet ju, han rest bort, utan att i vanlig ordning hafva fått sig beviljad permission. Ingen meniska — icke ens hans hustru — vet, hvarest han dväljes. Det enda, man känner, är att han *har varit* i Gaëta. Hvad Ehnemark beträffar, så höll visserligen den Wahlströmska motionen på att förjaga det der oförlikneliga "*oskuldsdraget*" från läpparne på honom under tiden, innan han framfödt sina 3 stora slopningskommitteer.* Men, som du vet, när förlossningen väl är öfverstånden, återkommer hos en förstföderska nästan alltid och genast den förra fägringen. Lagerstråle är fortfarande sig alltid lik. Icke en gång civilportföljens hårda materia har förmått göra eggen slö på detta conseljens tveeggade svärd, som ännu rätt ofta hugger in hvarsomhelst och

* Med anledning af en af G. Wahlström vid 1859—60 års riksdag väckt motion om "undersökning rörande till flottan hörande segellineskepps användbarhet för krigsbruk" anhöllo ständerna, att K. M:t ville låta anställa en noggrann utredning.
29/1 1861 tillsattes härför trenne kommittéer.

tillkämpar sunda förnuftet dess rätt mot fördomar och . . .
præjudikater.

I förra veckan var norska frågan åter på tapeten. De Geer hade sammanskrifvit ett längre yttrande, deri han på sitt vanliga humana men bestämda sätt sökte visa revisionens nödvändighet. Kanske gick han i någ-
ras tycke nästan för långt i concessioner, men — såsom Lichtenberg på ett ställe säger — "*det låter sig icke numera göra att rifva ner stjernorna från himmelen, sedan de en gång der fått sin plats*". De Geer framvisade vid samma tillfälle en skrift af General Lovén rörande samma ämne,* hvilken sedermera cirkulerat bland stats-
råden och onckligen är i många hänseenden märkvärdig. Den är skrifven med "verve" och värma. Det aforistiska i formen gör den både lättfattlig och underhållande. Med bindande skäl anvisar han norrmännen deras rätta plats i unionen, ber dem skilja mellan principat och supremati, det *förra* måste tillerkännas Sverige, om det *senare* har alldrig, utom i deras egen inbildning, varit fråga. Så långt är allt godt och förträffligt, solen skinner på hvarenda rad, och läsaren riktigt njuter i solbadet. Men se, snart mulnar himlen, ovädet bryter ut, och det börjar rent af att hagla . . . befängdheter. Författaren behandlar nemligen i ett särskildt kapitel sjelfva ståthållare-frågan. Jag läste och läste om igen, gnugade mig i ögonen och nöp mig i öronen för att bli förvissad om, att jag . . . verkligen var vaken. Der stod att läsa, hurusom både uppkomsten, behandlingen och utgången af denna fråga i Sverige var ett bevis derpå,

* Af de följande upplysningarna att döma tyckes denna icke vara identisk med P. C. Lovéns 1861 anonymt utgifna broschyr: "Några ord om unions-frågan och hennes behandling."

att de gamla stämplingarne mot Norriges frihet ifrån svenska adels- och prestpartiets sida ännu vore vid lif, att norrmännen voro hvita som dufvor, men svenskarne svarta som korpar, att norrmännens beteende var nödvärn, men svenskarne ett "*premediteradt våld*" — så stod det — m. m. När jag läste allt detta, skulle jag ovilkorligt hafva kommit att tänka på Palmblads ypperliga skildring af den hjertans beskedlige kolskrifvare Flabbe (Lénström), som fan for uti, så snart han fick pennan i hand, jag skulle, säger jag, ovilkorligen hafva kommit att tänka på denne kolskrifvare, om icke redan förut mina tankar fört mig genast i väg till den hedersmannen . . . Sundevall i Upsala.

Kungen mår godt och är sig lik. Härömdagen var han dock rätt bekymrad, ithy att Bildt, som förut *bestämt* lofvat blifva öfverståhållare, hade i bref directe till Hans Maj:t tillkännagifvit, att han omöjligen kunde emottaga platsen. Emellertid hörde jag i går, att han låtit beveka sig, dock på vilkor, som äro *ganska* kända för Hans Maj:ts kassa. Du har säkert hört om talas, hurusom en gång, då De Geer samtalade med kungen om conseljens ledamöter och dervid yttrade, att Björnstjerna önskade erhålla general-befälet efter Silfverstolpe, kungen inföll lifligt: "*ja det skall han visst få, och han skall få min välsignelse på köpet*", äfvensom att, då förslaget om Thulstrups ingående såsom consultatift statsråd accepterades af kungen, detta skedde med det uttryckliga vilkor, att han alldrig finge tänka på krigsportföljen. Kungen har vid många tillfällen låtit undfalla sig yttranden, som häntydde derpå, att Bildt vore den "*Ille faciet*", som han längtade efter. Nå väl, härömdagen var Gripenstedt bjuden till middag på slottet. Efter måltiden tog kungen honom afsides och be-

klagade sig deröfver, att Bildt på inga villkor ville mot-
taga krigsdepartementet. Troligtvis får han samma an-
ledning till klagan, då fråga blir om Gripenstedts efter-
trädare.

De svenska tidningarne hafva allt för litet laggt
märke till en händelse i Norrige, som dock är allt för
märkvärdig för att icke förtjena antecknas. Du vet,
att norska stortinget beviljar för arméedepartementet
en rund summa, utan de många särskilta bestämningar
och fördelningar, som i svenska budgeten inskränka dis-
positionen af medlen. Inom gränserna af den beviljade
summan har kungen i Norrige fritt kunnat röra sig —
i *blott commando-väg* — utan något föregående beslut i
conseljen. Detta har mer än en gång åberopats af kun-
gen såsom ett bevis på, huru mycket större makt kun-
gen i Norrige de facto eger. Härom dagen läste jag
nu i norska tidningar, att kungen bifallit en af statsrådet
gjord hemställan att hädanefter dispositionen af den för
armeen beviljade anslagssumman skall ske i conseljen,
"dock" — heter det — *"blifver det i commandoväg be-
slutade mötet å Gardemoen bestående"*. Detta till-
lägg är det mest characteristiska. Det ser ut, som om
Herr Birch hade i ett obehägnadt ögonblick aflurat Hans
Maj:ts dess "förstfödsörätt" mot en "grynvälling" för
tillfället . . . på Gardemoen.

Af tidningarne har Du sett, att Biskop Hedrén slut-
tat sina dagar. Af en ganska inflytelserik prest från
Östergötland hörde jag, att omkring *Dig* såsom hans
efterträdare vända sig de flestas tankar och önskningar.
Detta hedrar Linköpings presterskap. Dagen efter, se-
dan Hedréns död var känd, tog kungen mig afsides efter
conseljens slut och frågade mig, om jag kände presterna
i Östergötland. Jag svarade sanningsenligt, att jag icke

gjorde det, men tillade, att numera, sedan de gamle kärngubbarne Broman, Stenhammar o. s. v. icke vidare kunde komma ifråga, stiftet *inom sig* knappast egde någon, som kunde jemföras med Emanuelsson. Detta tyckte kungen icke om, det märkte jag, men det kan jag icke hjälpa. Hvad jag yttrade skedde efter min *innerligaste öfvertygelse*. Emanuelson är redan — och blir ännu mer — en presteståndets pelare, äfven vid riksdagarne.

Nej, nu kan du vara trött vid mitt långa pladder. Hälsa innerligt och tusenfalt (från både mig och min hustru) din snälla goda grefvinna. Saknaden af henne här känner min hustru dagligen. Det är, som hade hon mistat ett för henne så väl behöfligt stöd i denna öcken, som man kallar stora världen. När medicinska frågan kommer för, vet jag ej. Thyselius talar *alldrig* vid mig i denna fråga och *icke* jag vid honom.

Välkommen snart hit! Med innerligaste tillgifvenhet Din

C. J. Malmsten.

Demonstrationerna i Frankrike för både påfven och Frans II äro högst märkvärdiga. Telegr. idag underätta om den store bankiren Mirés' bankrutt och näktande.

Nog skulle jag bli bra glad, om jag fick några rader från Dig, men detta törs jag knapt begära. Alla kamraterna hälsa dig så hjertligen. Onsdagen skall Platen resa af till London.

Från J. M. Bjornstjerna.

Stockholm d. 19 febr. 1861.

Min värdaste Bror!

Med conseillen står det efter mitt förmenande ej så bra till. De förluster, vi gjort, kunna hvarken af oss glömmas eller ersättas, ty det är ej nog med att en departementschef handlägger sina mål skyndsamt och oklanderligt, han måste bidraga till det helas politiska betydelse. Då Gripenstedt lemnar oss, hänger alt på de båda statsministrarne, synnerligast De Geer, men erkännas måste, att detta ej är fullt tillräckligt, oaktat de många utmärkande egenskaper, som pryda honom. Wallensteen är väl ej någon politisk person i detta ords välförstådda mening, men hans långvariga tjänst och kända oväld lemnade ett angenämt intryck hos allmänheten. Då han afgår, blir ej hans plats fylld. Thullstrup äger både kunskaper och arbetsförmåga, men hans användande deraf måste ske vid skrifbordet, der han har tiden till sitt förfogande. I statsrådsberedningen måste arbetet gå fortare, med mera beslutsamhet; han skall der få svårt att medhinna sitt åliggande. Jag skulle tro, att han passade bättre till min efterträdare, om han ville blifva det, hitintills har han uppstått som ett vilkor att ej behöfva åtaga sig denna befattning. Jag har anmält för kungen min önskan att afgå och begärt ett general-befäl.* Det är ej mig det tillkommer att välja

* B. kvarstod till mars 1862, då han efterträddes af Reuterskiöld.

efterträdare, men så står det till inom arméen att, om ej Thullstrup står att öfvertala, jag ej skulle kunna uppge någon passande, som kungen gillade. Det är för De Geer ett svårt åliggande att föreslå kandidater, och detta synes påkomma rätt ofta. Thullstrup är på bättringsvägen.

Bildt lærer hafva lofvat kungen att emottaga öfverståthållareplatsen. Likväl har han derefter gjort svårigheter, till och med afsagt sig förtroendet. Han kommer hit, då det blir öppet vatten. Afgjort lærer det väl ej vara. Bildt frucktar att ej stå bocken med borgerskap, skarpskyttar m. m. Säkert är, att om Bildt hyser några värkliga betänkligheter, slingrar han sig nog undan. Ugglas har ej varit i fråga.

Din uppricktige vän
J. M. Björnstjerna.

Från C. J. Malmsten.

Stockh. d. 25 mars 1861.

Bäste, gode Hamilton!

Med innerlig bedröfvelse emottog jag af din inspector Gumælius underrättelsen om ditt insjuknande. Du har väl nu återigen låtit din vanliga pligtrogenhet komma dig att (på den långa besvärliga resan) glömma, att du har en kropp, som väl behöfver vårdas, skötas och omhuldas. Men förlåt mina bannor! Nog förtjenar du

dem, dertill kan jag ej neka; *nu* emellertid är ej det lämpliga tillfället att gifva dem. Och jag lofvar dig gerna, att du för alltid skall slippa dem, blott du lofvar mig tillbaka att snart bli frisk igen. Gud gifve detta! I morgon erhåller Wallensteen sitt afsked, och Thulstrup utnämnes till statsråd och Lagercrantz till guvernör på Carlberg. Kungen har nödvändigt velat på samma gång och med anledning af Hertigens af Westergötlands födelse(!) förlåna adelsdiplom åt Hazelius. Detta ha vi dock lyckats afstyra. Ständernas skrifvelse rörande revisionen af unionsfördraget skall komma före första con-seljen efter påsk. Du må tro, att det stod hårdt till att få ett förberedande sammanträde härom med herrar norr-män. "Ormen länge"* slingrade sig länge och väl undan i tusende krumbugter, men det half icke. Äfvenså försökte han förmå kungen "förbjuda"(?) sammanträdet, och det var nära att lyckas. Slutligen beramades en gemensam beredning under kungens eget presidium, norr-männen ditkommo med hängande läppar och slokiga ögon. Fruktan för att af oss blifva lefvande uppslukade stod tydligen målad i deras ansigten. Emellertid lugnades de omsider och så småningom, och jag kan sanningsenligt säga, att sammankomsten *slutades* icke utan ömsesidig belatenhet.** Bäst är dock att icke "prisa ölet, förr än det är drucket". Ett är dock visst — och det är, att den rödhårige "Kettel Ochristen"*** är långt, långt bättre än den "renhårige" svågern.†

Svenska Akademiens högtidsdag eller rättare sagdt dagar voro talrikt besökte. Det var många vackra

* G. K. Sibbern?

** Jfr Mantheys Dagböger I: 188 ff.

*** K. Motzfeldt.

† K. Birch-Reichenwald.

saker att njuta af. Bäst behagade mig, hvad *du* och *Beskow* skrifvit.* Dagen efter var middag hos *Beskow*, glad och lifvad som alltid. I skålen för *Carlson* och *Börjesson* yttrade värden, att akademien i sitt samlingsarbete för ordboken hunnit till bokstäfverna R och S. Dessa finge nu de båda nya ledamöterna öfvertaga. Till dem hörde således bland många andra goda ting äfven *Rykte* och *Seger*. På skålen svarade *Carlson* särskildt och *Börjesson* särskildt. Den senare yttrade mycket nätt, att den till honom öfverlemnade S-bokstafven innehöll ett annat ord, som långt bättre än "*Seger*" passade för honom, och det var ordet: "*Slut*".

Den medicinska frågan är nu också på tapeten, men åtminstone för en vecka uppskjuten. Om denna kunde jag hafva att skriva till dig hela ark fulla, ty någonting dylikt har jag alldrig i mitt lif upplefvat. *Carolingerna* veta ej, hvad de vilja. Du erinrar dig, att det var just dessa herrar, som från början pousserade frågan, att 4 af deras män sutto i committéen, att interimsförslaget uppgjordes med dessas goda minne, att, när det sedan blef fråga om dess antagande med åtskillige till deras fördel af oss införda modificationer, började de röra upp himmel och jord och hotade, att om något sådant komme i fråga, skulle de taga afsked. Då var *De Geerska* förslaget den "*Ille faciet*", som de slutade sig till. Du erinrar dig ju detta? Nå hvad säger Du nu, när du får höra, att *numera* är *De Geerska* förslaget kastadt öfver bord. Nu duger intet annat, än att institutet *ensamt* skall få rättighet att anställa licentiat-examen. Jag fick i går en lång epistel ifrån en institut-pro-

* H. II:s direktörstal och *Beskows* Minne af C. B. *Wadström*. (Sv. Akad. Handl. D. 33.)

fessor* — 2 hela postpappersbref fullskrifne — deri ganska oförtäckt säges, att, om genom De Geerska förslagets antagande "Wi" i regeringens beslut se ett misstroende till oss eller "vårt läroverk, äro Wi beslutne att afgå från våra platser!"** Hvad säges om ett sådant beteende? Jag visade Thyselius brefvet, och han blef verkligen så ond, att han blef krithvit i ansigtet.

Nej! min gode vän, nu tutar tornväcktarn i Jacob 12 på natten, och det är tid att sluta. Gud vet om du kan läsa mina kråkfötter. Förlåt min brådslande penna!

När kommer Du hit? Att jag längtar obeskrifligt att få träffa dig behöfver jag ej säga.

Bäste Hamilton, hur skall jag få reda på den skrift, deri institut:s professorer förklarade, att de underkastade sig antagandet af De Geerska förslaget?

Hälsa din goda Grefvinna tusenfallt från både mig och min hustru. Hur länge var du i Köpenhamn, och hur fann du ställningen derstädes? Du må tro, att Tornerhjelm har skrivit ett par klassiska bref till Excell. Manderström, hvilka sannerligen förtjena att ställas vid sidan af den beryktade Danckwardt-Liljeströms utsöktaste pecoralia!

Gud låte dig snart bli frisk! Detta är min första och sista önskan.

Din innerligt tillgifne

C. J. Malmsten.

Obs. Denna professor var *icke* min Bror.

* Jfr Lenmalm s. 220, där samma beslut omnämnes från en något tidigare tidpunkt.

Från L. Manderström.

Stockholm d. 2 april 1861.

Bäste Herr Grefwe.

Då jag redan kände till Herr Grefwens ganska be-
dröfliga, och som jag med stor ledsnad ser, rätt plåg-
samma sjukdom, war det mig en stor fägnad att uti
det långfredagen ankomna bref igenkänna Herr Gref-
vens egen hand. Måtte nu en riktig förbättring snart
inträda; jag hoppas på, att det nu inträdda warmare och
särdeles wackra wäder skall göra sitt till att jaga bort
rheumatismen, som wäl vaknat på det gamla uggelboet
i Skåne.

Jag hann icke att swara i fredags och ville dessutom
först tala med konungen. Sedan detta nu ägt rum, kan
jag säga, att H. M. öfverlämnar åt Herr Grefven sjelf
att bestämma tiden för sin fortfarande bestämdt beslu-
tade resa till Köpenhamn. Maj månad synes wara en
lämplig tidpunkt, och konungen syntes benägen att se
resan företagas mot slutet af besagde månad. Skulle
wi först afwagta danska frågans slut, då wore det det-
samma som att upskjuta resan ad calendæ græcas, hvil-
ket ingalunda är afsigten. Som Herr Grefwen under
loppet af denna månad kommer hit, få wi då muntligen
samtala om ett och annat, som wore wäl långt och äfven
kinkigt att behandla skriftligen.

Då Herr Grefven så nyligen warit i Köpenhamn, be-
höfver jag ej förklara, hwarföre och huruledes det är
rent af omöjligt att förklara de senaste tilldragelserne
derstädes och i Itzehoe. Brist på redlighet och brist på

mod innebära den enda förklaringsgrunden. Emedlertid blir med hwarje dag tydligare, att de ej kunna reda sina egna angelägenheter, och att man måste bli deras förmyndare.* Så wäl af detta skäl som för att sopa rent för vår dörr, har jag nu senast (dertill upmanad af ett meddelande från Lord John Russell) till hofven i London, Paris & Petersburg aflåtit ett förslag till frågans ordnande.** Detta blefve för långt att skrifva om, men det skall med första bli Herr Grefven meddeladt.

Blixen & Tornérhjelm blifva Herr Grefvens värsta plågoandar, men mig förefaller, som om den förste snart ridit ryggen af sig, och den senare får man wäl hålla på wederbörlig distance.

Hwad Herr Grefwen säger om oeconomien är bekymmersamt nog, äfven härom få wi tala, men jag anser beräkningen af lefnadskostnaden nog högt tilltagen, då Köpenhamn på det hela ej torde wara dyrare än Stockholm.

Schwan har haft något, som liknat en slag-attaque, är bättre, men man befarar återfall.

Förlåt min kortwillighet, men beredning och dépêcher taga tid. Twifla ej på mitt intresse för Herr Grefvens snara återställande, på min utmärkta högaktning och uprigtiga tillgifvenhet.

L. Manderström.

* Danmarks trenne för de holsteinska ständerna framlagda författningsförslag hade af Tyska förbundet förklarats oantagliga, då de icke återställde den nära statsrättsliga förbindelse med Schleswig, som ensam kunde garantera freden.

** Jfr Manderströms bref $\frac{6}{2}$ 1861.

Från densamme.

Stockholm d. 30 april 1861.

Min bäste Herr Grefwe.

Det är så mycket mera otacksamt af mig att så länge hafwa dröjt att beswara Herr Grefwens wänliga bref af den 20:de dennes, som jag är innerligen erkänsam för Herr Grefwens godhet att under sin dess wärre så långwariga sjuklighet tänka på mig och göra sig — hwad man under sådana förhållanden wäl kan kalla det — mödan att skrifwa mig till. Jag önskar af hjertat, att tillståndet nu må wara, om ej fullkomligt godt, åtminstone betydligt förbättradt och konwalescencen inträdd. Gif sig ej ut för snart, utan wänta på det hittills uteblifna wackra wädret, hvilket, jag will hoppas det, bättre än alla medikamenter skall bidraga att återställa hälsan.

Framför allt ber jag Herr Grefwen hafwa *the mind at ease* med afseende å sin förestående resa. I detta fall skall allt bli arrangeradt, på sätt som Herr Grefwen sjelf önskar det, och det är ju ej wärtdt att fatta ett definitift beslut, förr än wi muntligen derom få samtala, då äfven förhållandena närmare komma att gifwa wid handen, hwad som för Herr Grefwen sjelf blir det nyttigaste, lämpligaste och angenämaste; detta skall blifwa rättensnöret för afgörandet.

Wi ha i dessa dagar knäckt några swåra nötter såsom hypotheks- och medicinska frågan, andra återstå. Sedan Braunerhjelm och Jac. Hamilton wägrat att gå in som ordförande i den nya Rikshypotheksbanken, är nu Wallenstein tillfrågad, men säkert är icke, att han antager. Jac.

Hamilton har nu samtyckt att stadna till nästa vår, Bildt vill ej hafva hwarken krigs-portföljen eller öfv. ståth. platsen. Den förre är nu tillbjuden Öfverste Reuter-skjöld, han har begärt betänketid, men har svårt antaga, särdeles ur ekonomiska synpunkter. Han *kan* ej ingå före nästa 14:de mars, då han ej tidigare tillträder Landsberga, och eljest skulle göra en förlust af 12,000 Rd., hvilket är nog mycket betaldt för nöjet att sitta i conseillen.

Sam. Nauckhoff är i dag nämnd till gen. befälhafvare efter Rudbeck, och Lindecreutz till chef för 2:dra Gardet.

Jerningham^e har i dag varit hos mig för att meddela ett engelskt contra-förslag till ordnande af dansk-tyska frågan; det låter ej så illa, men jag har ännu blott flygtigt genomläst det. Härom få wi framdeles tala.

Ödmiukast och tillgifnast

L. Manderström.

Från W. F. Dalman.

Stockholm d. 30 april 1861.

Högwälborne Herr Grefve.

Då Herr Grefven med så utmärkt godhet upptog min lilla skrift i norska frågan, tager jag mig den friheten att till benägen genomläsning ytterligare erbjuda dels en liten revy af förra riksdagen, som jag efter begäran

* Engelske ministern i Stockholm.

af Professor Geffroy författat på franska för *Annuaire des deux mondes*,* dels en liten repetitionskurs i representationsfrågan,** med hänseende att föranleda en mera sakrik discussion härom, hufvudsakligen i ändamål att öfvertyga allmänheten, att de partiella reformernas väg är den enda, som kan med hopp om framgång begagnas för att småningom *närma sig* målet, utom det att de från förra riksdagen hwilande förslagen om årliga riksdagar och walrättens och walbarhetens utsträckning m. m. *i och för sig* utgöra högst wäsentliga konstitutions förbättringar.

Med uppriktigt deltagande och verklig oro å det allmännas wägnar erfor jag, att Herr Grefvens hälsotillstånd under wintern warit högst wacklande. Wi hoppas likwäl, att med den inträdande warmare årstiden detta förhållande måtte förändras, hwartill likwäl, efter hvad härvarande läkare påstå, lärer erfordras, att Herr Grefven underkastar sig en här i hufvudstaden genomgången regim.

Med utmärkt högaktning har jag den äran wördnadsfullt teckna

Högwälborne Herr Grefvens m. m.

ödmjukaste tjenare

W. F. Dalman.

* *Revue de la diète suédoise 1859—60.* Stockholm 1861. Utkom anonymt.

** En kort återblick på svenska riksdagarne under vårt nya statsskick, hufvudsakligen med afseende på representationsfrågans behandling. Stockholm 1861. Likaledes anonymt.

Från J. F. Fähræus.

Stockholm d. 17 okt. 1861.

Min högtärade Broder!

De s. k. stora Stockholmstidningarne hafva nyligen uppträdt med ett omildt anfall emot tullverkets styrelse i anledning af bränwinssmuglingen å skånska kusten.* Sannolikt äro de härutinnan wapendragare åt landets bränwinstillverkare eller bränwinsspekulanter, hwilka, angelägna att undslippa all främmande konkurrens, i sin uppskrämda föreställning öfverdrifva uppfattningen af sakens verklighet. I en af tidningsartiklarna åberopas såsom utgångspunkt en officiel uppgift till komm. kollegium af Generalkonsul Ewerlöf. Jag har derföre i kollegium begärt att af densamma få taga kännedom, men då erfarit, att generalkonsuln i detta ämne ingenting inberättat, sedan han förl. år wid denna tid i en rapport om danska rikets handels- och sjöfartsförhållanden anfört, att quantiteten af bränwin, som det föregående året från Danmark utförts med uppgifven destination till Sverige, motsvarade 300,000 sv. kannor, hvarvid han dock yttrade twifvel, om hela detta quantum till Sverige verkligen ingått. Den danska statistik, hvarpå generalkonsuln förmodligen grundat sin beräkning, hade tull-distriktschefen Öfverste Thestrup förut meddelat mig, och det war med stöd deraf, som war finansminister å riddarhuset yttrade sig anse bränwinssmuglingen kunna högst beräknas till 200,000 kannor.

* En liflig polemik hade utspunnit sig med anledning af en artikel i Nya Dagligt Allehanda 2/10 1861 om "Bränwinssmuglingen på de skånska kustorterna" och en insändare i Aftonbladet 9/10 "Om bränwinssmuglingen i Skåne".

För att afhjelpa det onda, påyrka nu tidningskäm-
parne, att tullverket skall förskaffa sig två ångbåtar för
att agera i Sundet, och att på smugelorten bör koncen-
treras all kustbewakning medelst bewakningspersonalens
ditflyttning från andra orter, der den enligt deras för-
menande wisat sig vara obehöflig.

När tullverkets bewäpnade kustbewakning för 28 år
sedan först skulle organiseras, upptog gen. tullstyrelsen
verkliga frågan om biträde af ångbåtar i Sundet, men,
efter inhemtande af erforderliga upplysningar och sakens
skärskådande å alla sidor, kom man till det resultat, att
dylika farkoster, åtminstone sådane de då kunde erhål-
las, woro för ändamålet alldeles olämplige. Motiverne
för detta omdöme framlades fullständigt i det underd.
betänkandet till K. M., och då ungefär samtidigt ång-
fartyg anskaffades för tullbewakningen utmed Finlands
kuster, wisade sig snart, att idéen äfwen der war
opraktisk.

Det borde icke warit de wärde klandrarne obekant,
att kustbewakningspersonalen wid de delar af Sundet,
der smugelrörelsen mest bedrifves, är, relativt till kust-
sträckans längd, enligt normalstaten 2 å 3 gånger tal-
rikare än i något annat distrikt, ej heller att tullstyrelsen
i senare tid periodiskt eller under årstider, då det funnits
wara af större wigt, förstärkt kustbewakningen mellan
Helsingborg och Landskrona, dels medelst inkallande af
extraordinarier mot traktamentsanslag, dels medelst pro-
visorisk ditflyttning af kustbewakare från andra tullkam-
mare-fördelningar, i den mån sådant tillfälligtwis låtit
sig göra utan skada för det hela, en åtgärd, som likwäl
mött icke ringa swårigheter i anseende till brist på bo-
städer, så att K. M:ts befallningshafvande måst anlitas
om exekutif handräckning för winnande af inqvartering.

Men det erfordras icke mycken urskilning eller erfarenhet i tullwäsendet för att inse, att om hela kuststräckor såsom t. ex. Hallands skulle blottas på all bewaknings-tillsyn, smugelrörelsen komme att der obehindradt drifvas i stort, icke blott med bränwin utan med tullpligtiga waror i allmänhet, hvarigenom man påtagligen till största delen äfventyrade förlusten af de millioner, som nu inflyta i tullwerkets kassa.

Tullbewakningskedjan utmed kust eller gräns må likwäl wara huru fullständig som helst, ja bewakningen må utföras af hela armékorpsen, lærer alla tidens och alla länders erfarenhet, att man endast ofullkomligt kan utestänga smyghandeln, då fråga är om waror, för hvilka införselstullar och prisskilnader äro så betydliga, att winsten af en lyckad smugling blifver för lagbrytaren alltför lockande. Tullsattsen i Sverige för inkommande bränwin utgör i det närmaste 1 Rd:1 10 öre för en kanna af 6 grader, d. w. s. 50 öre utöfver den inhemska produktions-skatten, och bränwinspriset å Stockholms börs har under detta år successift uppgått från 1: 55 till 1: 98, tilldess det å sista börsdagen åter wisade benägenhet att falla. Det kan under sådana förhållanden löna sig för en smuglare att från Danmark inpraktisera bränwin äfven utan restitution af den der stadgade jemförelsewis ringa tillverkningskatten.

Jag har imellertid hyst det hoppet, att man någon gång på ministeriel wäg skulle kunna förmå den danska administrationen till stipulationer, hvilka mer än allt annat skulle verka till stäfjande af lagbrytarnes företag, jag menar:

1:o) ett stadgande, att drawback* för utgående brän-

* Tullrestitution.

win i Danmark icke utbetalas, innan af tullkammare eller annan embetsmyndighet i den uppgifna bestämmelseorten intygats, att waran der blifwit inklarerad, ungefär såsom för annan drawback hos oss är föreskrifvet i 10 § tulltaxe-underrättelserna.

2:o) ett uttryckligt medgifvande för svenska myndigheter att ur de danska tulljournalerna ang:de waruexpeditioner till Sverige erhålla officiella uppgifter, af beskaffenhet att innehålla legalt witsord i händelse af en smyghandlares tilltalande wid domstol.

När jag år 1857 första gången såsom chef för svenska tullverket besökte Skåne, begaf jag mig till Köpenhamn för att göra generaltulldirektören Grefve Sponnecks personliga bekantskap. Jag tog mig då friheten att till hans ompröfvande hemställa den förra af nyssnämnde 2:ne frågor och hoppades så mycket hellre, att den skulle tagas i wälwilligt betraktande, som det är en känd sak, att mycket danskt bränwin med åtnjutande af drawback utklaras, som sedermera åter insmuglas på danska kusten till undslippande af produktionsskatten, en operation, som icke vidare skulle blifwa möjlig, om det ifrågavarande attesteringsförbehållet antoges. Herr Grefven svarade imellertid undwikande med det inkast, att svenska tull lagstiftningen i denna punkt ännu wore, i jembörelse med den danska, alltför prohibitif, för att Danmarks regering kunde finna skäl att härutinnan gå svenska administrationen till mötes.

Beträffande den senare frågan hafva sedan flera år tillbaka mellan danska och skånska tullpersonalen *konfidentiella* relationer ägt rum, af hvilka vår kustbewakning i preventift hänseende för speciella fall haft gagn, hvarföre jag ock, på dertill af Generalkonsul Ewerlöf gifven anledning, år 1858 såsom wedermäle af svenska

styrelsens erkänsla utverkade för Etatsraaden Raffenberg och Schumacher Nordstjerneordens riddare-tecken. Men efter det wår statsminister för utrikes ärendena, enligt min på särskild anledning grundade begäran, anmodat K. M:ts minister i Köpenhamn att söka utverka k. danska regeringens förständigande till tulltjenstemännen på Bornholm att tillåta K. M:ts der anställde konsul att taga eller lösa journalsutdrag ej blott öfver qvantiteten af bränwinsexporten derifrån, utan äfven å namnen på de bränwinsexporterande fartygens skeppare, destinationsorter och afgångstider, för att dymedelst kunna sätta tulltjenstemännen i Sverige i tillfälle att hämma eller åtala de smuglingsförsök, som af svenske undersåter företagas från Bornholm, fick man härpå genom danske utrikes-ministerns note af d. 31 jan. 1859 ett wägrande svar, under hänwisning till förhandlingarne år 1838, då från danska sidan förklarats, att, "enligt der gällande föreskrifter [af] danske undersåter eller danske embetsmän icke finge meddelas upplysningar ang:de särskilda expeditioner, klareringar eller enskilde personers handelsföretag utan högsta tullmyndighetens speciella tillåtelse, hvilken blott gáfves under säregna omständigheter, såsom t. ex. till upplysning i wigtiga rättegångssaker". Man finner häruti en stark kontrast mot svenska tryckfrihetslagen, enligt hvilken hvem som helst kan å våra tullkamrar utbekomma de mest omständliga officiella utdrag ur tulljournalerna.

Hvad jag imellertid icke bör förtiga, är att sedermera under året 1859 Grefve Sponneck hade godheten inlåta sig i enskild brefwexling med mig rör:de ett specielt fall, som war af stort intresse för svenska tullkontrollen, äfvensom att i en under den följande tiden uppkommen casus, på begäran af tullverkets lokalstyrelse i Malmö,

embetsintyg lemnats af Köpenhamns tullkammare, den ofvanberörde förklaringen oaktadt.

Jag har vågat beswära dig med denna exposé i den förhoppning, att du, med den grannlagenhet och takt, hvaraf du är så mäktig, wille för den goda sakens skull undersöka atmosfären inom den danska administrationen för att utröna, om eller på hvad sätt man nu, mera än förr, kan hoppas framgång, derest de omhandlade kontrollfrågorna ånyo skulle bringas å bane.

Med den mest utmärkta högaktning har jag äran framhärda

Min H. Broders

ödmjuke och tillgifne

J. F. Fåhræus.

Från P. Wieselgren.

Göteborg d. 2 nov. 1861.

Vördade Broder!

Jag hade så ställt en resa öfver Köpenhamn i början af aug. 61, att jag kunnat af 2 timmar få stjäla de stunder, som kunde meddelas mig af svenska ministern. Gen. cons. Ewerlöf visade mig bostaden, men jag kände mig snart för svag att gå mer än från ett fartyg till ett annat. Sedan har jag visst blifvit raskare, men då ingen moderering af arbetet här synes möjlig, får man alla vintrar bereda sig på att inkomma i ett svaghets-tillstånd, tills det *slutar*, och detta kan ej oroa mig, då "tidens tecken" ej kunna göra oss lifvet kärt.

Jag ber om ett råd. Hr Presid. Bar. v. Rosén talade med mig 1850 om D:r Estenberg och erkände honom

vara en frände. Skulle Bror kunna i anledning af denna frändskap med Fru Grefvinnan känna, hvad som är bäst att göra under n. v. förhållande. Han har *flyttat* till domkyrkoförs:n i Göteborg, inlemnad ordentlig attest och bor på Haga, en förstad, besökande landshöfding, biskop och domprost för att underrätta, då kassan blivit cassa, och utdelar under tiden sin "Martyrkrona",* innehållande "hvad Jehova uppenbarat för en svensk prest på Sions berg". Folket, som anträffas, får veta, att han är "profet". Allt detta hjälptes väl bäst med, att man låter det hållas. "Uppenbarelsen" på Sion äro ej djupsinnigare, än att skolbarnen i Haga kunna säga sina föräldrar lika djupsinniga ting. Men bulletiner sändas allt tätare, att han — "profeten med det långa skägget från Sion" — svälter ihjäl, om man ej sänder honom mat, ty Elias korpar infinna sig ej. Nu vore väl möjligt att bestå honom det lilla, han behöfver, som lefver af allmosor från ganska fattiga arbetskarlar, men det är mig ej klart, om detta vore rätt. Han ryckes derigenom säkrare från sin hustru, om ock barnen äro ute i werlden. Vore der ett ledigt ögonblick, lat mig höra ett råd! Kan en hemhemptning från Stockholm föranledas?

Min son skref nyss, att efter alla aibrott tryckes nu så raskt, att Hamilton-biografierna strax måste insändas. Min tanke var, att om Bror nu varit enskild person, bygga kött och hud utöfver den sända benbyggnaden. Nu är jag oviss, *huru* detta bäst skulle kunna ske, och jag låter det stanna, som jag i n. v. ställning

* C. C. Estenberg, Martyrkronan... Uppenbarelse från Jehovah, gifven uppå Zion i Jerusalem åt en svensk präst, genom vår Herre Jesum Christum. Sthlm 1857.

tror, att Bror helst ser, vid matrikel-biografien, sådan den visst är allom tillgänglig i riddarhusarchivet.

Dristar jag bedja om min vörndnad för Fru Grefvinnan.

Vörndnadsfullt och tillgifnast

P. Wieselgren.

Från J. F. Fähræus.

Stockholm d. 15 nov. 1861.

Högtärade Broder!

Det war mig icke owäntadt, att du med lätthet skulle sätta dig så noga in i våra angelägenheter, som dina 2:ne bref af d. 20 okt. och 8:de d:s utwisa, för hvilka jag betygar min hjertliga erkänsla.

H. E. Fengers svar i frågan om medgifvande för svenska myndigheter att ur de danska tulljournalerna erhålla officiella uppgifter finner jag wisserrligen fullkomligt konsekvent med k. danska regeringens äldre motsträfvighet i detta stycke. Jag hade dock hoppats, att wi en gång skulle winna ett annat resultat, eftersom vår begäran om dylika uppgifter rörer endast *svenske* skeppare, och hos oss redan befintliga förhållanden erbjuda mer än fullständig reciprocitet; jag trodde ock, att man omsider skulle komma derhän att erkänna moraliska förbindelser mellan stater lika wäl som mellan individer.

För de apparencer, du beredt, om framgång för vår önskan ang. danska lagstiftningens mellankomst till stärfjande af bränwinssmuglingen på Sveriges södra kuster, är jag dig högligen förbunden. Uti skrifvelse, som med dagens post afgår, uppdrager jag åt tullför-

waltaren i Malmö, Bellander, den preliminära och enskilda konferens-befattning, som Grefve Sponneck föreslagit, och jag anmodar honom att i Köpenhamn uppakta dig för att winna anvisning å den person, som bemålde greife å sin sida till enahanda befattning utser. Ditt erbjudande att gå min utskickade tillhanda med det biträde, som på dig kan ankomma, förbinder mig särskilt till tacksamhet.

De stora Stockholmstidningarnes skrän emot tullverket under nästl. månad gick slutligen så wida, att jag, med frångående af min eljest wanligen följda princip, såg mig föranlåten träda inom skranket och upptaga handsken. Om du läser N. Dagl. Allehanda, finner du mitt genmäle i dess numror för sistl. lördag och måndag.* Det är, oaktadt grofheterna och osanningarna på motsatta sidan, naturligtvis affattadt i den humana ton, som höfves mig. Af skyldig grannlagenhet widrörde jag ej den punkt i opponenternas anfallsskrifter, som rörde yrkandet af ministeriella underhandlingar.

Jag har äran med utmärkt högaktning framhärda

Min H. Broders

Ödmjuke och tillgifne

J. F. Fåhræus.

Från C. J. Malmsten.

Stockholm d. 2 dec. 1861.

Bäste, Gode Wän!

Du skulle hafva sett min glädje, då jag emottog ditt vänliga bref och med detsamma såg mig ihågkommen

* 9/11 och 11/11 1861. Artikelförfattaren icke namngifven

af den, som jag bland alla oskylda mest håller utaf och värderar! Tack! innerlig tack!

Särskildt beder jag få tacka dig för din lika upplysande som väl skrifna artikel i "Hospitals-tidende".* Men du synes i ditt bref allt för mycket underskatta dess verkan. Att något skulle erkännas eller medgifvas från de partiförblindades sida, vore väl mycket begärdt. Alla äro dock gudskelof icke blinda. Dessutom (och härpå lägger jag stor vikt) hafva genom din artikel korsats vissa beräkningar härstädes, att nemligen i grannlandet kunna utspida hvad som helst för att derifrån sedan hit återimportera detsamma med hela styrkan af utländsk auctoritet. Man rör sig icke vidare hvarken i perspektivet eller färgläggningen lika ogeneradt, då man vet, att på platsen finnes ett kännareöga, som i så väl ena som andra hänseendet kan controllera... *troheten*.

Ehuru du förmodligen redan känner den brytning, som norska revisionsfrågan åstadkommit** mellan herrar Birch & C:o i Christiania och härvarande statsrådsafdelning, kan jag dock icke underlåta att något vidlyftigare skrifva härom. Jag vet nog, att Du för gammal vänskaps skull icke räknar så noga, om du också skulle få läsa omigen saker och händelser, som äro dig redan förut kända genom långt fullständigare meddelanden från annat håll.

Redan i början af november månad väckte det i svenska statsrådet icke obetydligt uppseende, då konungen en

* 20/11 1861. "Nærmere Oplysninger angaaende de medicinske Læreanstalter i Sverrig før og efter den 26:de April d. A." Artikeln är anonym, meddelad "fra en høiagtet Haand."

** Jfr Bætzmann, Det norske Statsraad 1814—1884. Khvn 1885. S. 114 ff.

conseljdag efter slutad föredragning berättade, att norska regeringens "Indstilling" angående revisionsfrågan inkommit, men att han funnit sig föranlåten återremittera densamma till Norrige. Emellertid gick i all sköns stillhet och lugn den ena dagen efter den andra, och snart var den uppmärksamhet, som vi fästade vid denna mindre vanliga återremittering, nästan helt och hållet undanträngd af andra viktiga frågor, som hörde till ordningen för dagen. Men i sista conseljen d. 19 november tillkännagaf konungen helt oförmodadt, att han om några dagar måste företaga en resa till Norrige, och en regering således utnämnas. Detta tillkännagifvande föll öfver oss, så att säga, alldeles som ifrån skyarne, ty (med undantag möjligen af Excellenserna De Geer och Manderström) ingen af oss hade ens den ringaste aning härom. Wi frågade hvarandra, hvad som kunde vara å färde, men somliga kunde icke, andra ville icke gifva besked. Se här emellertid, hvad jag sedermera fått veta, och för hvars rättighet jag ansvarar! Jag beder dig dock emottaga förtroendet "*sub maxima rosa*".

Norska regeringens "Utlåtande" är författadt af Birch-Reichenwald. Jag har icke läst det, men, efter hvad jag hört uppgifvas, skall det vara ett ganska vidlyftigt opus. Utom sjelfva hufvudfrågan, hvilken der naturligtvis såsom var att förvänta behandlas från ensidigt norsk ståndpunkt, har författaren äfven företagit sig att utarbete och framställa vissa "accessoires" på ett sätt, som vid detta tillfälle säkerligen ingen kunnat vänta sig. Författarens afsigt kan dock ingen misstaga sig uppå. Man spårar lätt, hurusom den röda tråd af hämnd och förbittring, som, churu oftast undanskymd af yttre fernissa, genomgår hela framställningen, blir mot sjelfva ändpunkterna allt mer och mer carmosinfärgad. Och

dessa ändpunkter äro här: den ena konungen sjelf, den andra Excellenserna Manderström och De Geer.

Redan under min vistelse i Norrige i våras märkte jag tydligen, att det var dessa båda herrar, som förbittringen hos det Birchska kotteriet egentligen gällde. Hvad Dig beträffar, ansågs ditt redan skedda utträde ur conseljen såsom ett försoningsoffer, hvilket för dig personligen visserligen kunde vara tillräckligt, men det var långt ifrån tillräckligt för att de tvenne excellenserna skulle fortvarande kunna lidas på deras innehafvande platser. Något lämpligt tillfälle att få gifva luft åt denna oförsonlighet stod dock H:ne Birch & C:o icke till buds, förr än "indstillingen" skulle ske. Men då erbjöds dem ett sådant, som de icke kunde lemna obegagnadt, och frestelsen, såsom du vet, gör ofta pannan hård. Herr Birch blyges också icke nu att i den historiska redogörelsen för den norska frågans utveckling offentliggöra ibland annat, hvad som *enskilt* mellan kungen och Eder afhandlades efter en middag på Ulriksdal, äfvensom citera åtskillige strofer ur en depeche till de svenska ministrarne i utlandet, som Excellensen Manderström straxt efter den Anckarswärdska motionen utfärdade, och hvilken såsom *enskildt* förtroende blifvit meddelad norska statsrådsafdelningen.*

Men alla hafva gudskelof icke panna af jern eller samvete af gutta percka. När Excellencen Sibbern och den hederlige gubben Lange finga läsa, hvad Birch behagat inblanda i en *offentlig* handling af den natur som ifrågavarande "indstilling", ville de knappast tro sina ögon. De häpnade öfver det oanständiga försöket att

* M:s oförsiktiga uttalanden om Anckarsvärd citeras i Thyseius, Carl XV, s. 213.

leda frågan in på ett gebiet, som ibland hederligt folk i allmänhet ansetts fridlyst. "Indstillingen" återremitterades för att få bortrensadt derur allt, hvad som icke till saken hörde, och då detta, till följe af den Birch-Motzfeldtska nackstyfheten totalt misslyckades, yrkade Sibbern ovillkorligt på sitt afsked under förklaring, att han *alldrig* skulie föredraga instillingen sådan den nu vore, och att han *alldrig* skulle förmås att sitta i samma conselj som Birch och Motzfelt. I förrgår, i norsk conselj, biföll kungen Sibberns afskedsansökan, men beslöt med detsamma att resa till Christiania för att på lämpligt sätt rangera saken. Lyckas det att få Birch & C:o bort ur conseljen, är det troligt, att Sibbern åter ingår deri.*

Jag säger med flit: "*lyckas det etc.*", ty omöjligt är icke, att oaktadt de bestämda föresatser, som konungen *nu* fattat, h:rr Birch & C:o, när de väl få honom närvarande ibland sig, i egentligaste mening prata ikull dessa. Det blir då ett förnyadt uppförande af pjesen i Trondhiem i fjol sommar, då Birch "bestämt" skulle få afsked, men i dess ställe vid justeringen erhöll... storcorset af S:t Olof!

Detta skulle dock icke kunna hända, om kungen endast tillräckligt djupt senterade det skamlösa sätt, hvarpå Birch *just emot honom* betett sig. Ty något mildare namn förtjenar sannerligen icke det der att offentligen fara fram på ett sätt, som icke ens skonar konungens person, blott man sjelf kan vinna en rentvagning, hvaraf man känner sig vara i så stort behof. Nog är kungen *nu* ganska uppbragt på Birch och Duncker, så att

* Birch-Reichenwald, Motzfeldt och Petersen utträdde ur conseljen d. 12/12 och Sibbern återutnämndes till statsminister.

han till och med förklarar, det han icke ämnar emottaga den senare, ifall han söker audiens. Men du känner bättre än någon, hurusom det hörer till kung Carls vackraste sidor att icke *kunna* vara långsinnad.

Hvad jag emellertid beklagar den stackars kungen! Han har genom sin oförsigtighet uppammat en orm i sin egen barn. Och att bli sådane quitt är icke lika lätt som att låta dem ringla sig fram till sig!

Straxt efter det den oftanämde "instillingen" hitkom från Christiania, d. v. s. redan i october månad, sökte Sibbern först på enskild väg att få bort de der förekommande opassande enskildheterna. Sedermera och då man härpå icke ville fästa det ringaste afseende, inlemnade han redan d. 2 november (således 2 dagar innan han gaf den vanliga lysande middagen för unionen) sitt afsked, som på vederbörligt sätt remitterades till regeringens i Christiania utlåtande. Der uppfattades dock detta steg af Sibbern som ett blott spegelfäkteri. Man tillstyrkte afskedet, men hemställde tillika, att kungen icke måtte besluta derom, förr än i sammanhang med revisionsfrågan. Kungen lär hafva tillbjudit Birch att blifva statsminister, men detta har af honom afböjts. Motivet är icke svårt att inse. För en person, som brinner af begär att herrska på egen hand, finnes i Stockholm vid unions-konungens sida vida mindre tillfälle dertill än i Christiania, der man är kraftigt understödd af en "alter ego", som icke krusar för någonting, och för öfrigt omgifven af medgörliga och genombeskedliga collegor. Emellertid, efter hvad jag hört, lär Sibberns afskedstagande korsat vissa beräkningar hos H:rr Birch & Motzfelt, hvilka gingo ut på, att de sjelfva skulle få afgå och med detsamma framstå inför norska folket i hela glansen af norsk-norsk martyrgloria. Kungen äm-

nar nu vända sig till Stang för att förmå honom inträda i conseljen, men då detta är detsamma som ett "consilium abeundi" för Birch och Motzfelt, blir väl resultatet, att dessa fordna skötebarn få stryka på foten utan . . . martyrgloria. Ty visst är, att Stang alldrig går in, om Birch blir quar, och han (Stang) jemte Lange äro dock utan gensägelse de två populäraste män i Norrige.

d. 5:te december.

Mitt bref har blifvit fördröjdt en postdag, och jag tvekar sannerligen, huruvida jag bör afsända detsamma, då det innehåller ämnen, som redan vid brefvets framkomst måste anses förlegade. I dag kl. 6 på morgonen har kungen afrest härifrån och ännar ligga första natten i Christinehamn. Sibbern är ännu quar, men ännar resa om söndag eller måndag. Lagerstråle är nu syssel-satt med beredelserna till communal-förslagets föredragning, och De Geer arbetar sig in i representationsfrågan. I afseende på denna senare står jag som Hercules vid skiljovägen, utom det att Gud skall veta, det jag visst icke är någon Hercules. Jag kan ifrån *theoretisk* ståndpunkt alldrig erkänna den samfälta valprincipens rättighet, ty samhället är lika litet en summa af individer, som människan endast är en summa af ögon, öron, fingrar etc. Dessutom synes mig denna princip icke stå rätt väl tillsammans med just det, som utgör den moderna civilisationens kanske mest characteristiska lifsyttning, neml. *arbetets fördelning*, i det den icke känner någon annan grund för individernas uppdelning i valgrupper än rummet (böningsorten), eller åtminstone gifver denna indelningsgrund företräde framför den mera sanna och naturliga: *enheten i verksamhet och sträfvaude*. Men härmed vill jag visst icke förneka möjligheten deraf, att

de samfälta valen kanske *måste* göras gällande såsom ett nödvändigt öfvergångsstadium, ett nödvändigt utvecklingsmoment, för att ur de gamla föråldrade grupperna (stånden) nya sådane må kunna naturligare och friare bilda sig.

Men — jag törs icke gifva mig längre in på detta kapitel, ty mitt bref skulle *då* kanske växa utöfver gränserna för både *min* tid och *ditt* . . . tålmod. Adjö, gode Hamilton! Med ditt utträde ur conseljen försvann min trefnad der, och jag längtar derifrån. Gud välsigne dig för all din vänliga godhet mot mig! Hälsa tusenfalt från både mig och min hustru din snälla goda grefvinna. Hennes plats i min hustrus hjerta, likasom *din* i mitt eget . . . kan ingen fyila. Det må vara, såsom somliga påstå, en lycka för menniskan, att det minne snart förbleknas, som står skrifvet på livvets afvigsida, men det är dock Gudskelof för henne en ännu större lycka, och det känner jag lifligt i denna stund, att det minne, som endast har ljufva hogkomster att frammana, att *det* är outplånligt!

Din innerligt tillgifne

C. J. Malmsten.

Från H. Reuterdaahl.

Upsala d. 30 dec. 1861.

Högtärade Herr Grefve!

— — Det är ännu för tidigt, att på riksdagen ställa något horoscop, men det lider ej det minsta tvifvel, att den skall hafva mycket trassel med sig, för hvars ledande en man med förstånd, rättsinhet och lugn erfordras i

de högsta kretsarne. Finnes han ej der, så går det to-
kigt allt igenom. Beröfva mig ej det hoppet att få se
Herr Grefven, om ej i landtmarskalksstolen, åtminstone
i riddarhussalen.

För ögonblicket är allt någorlunda lugnt i det gamla
Sverige. H:r Grefven vet, att kungen är lyckligt till-
baka från den i mer än ett hänseende tråkiga resan till
Norge. Sakerna synas der hafva blifvit utträttade så väl,
som man kunde vänta, kanske till och med något bättre.
Tvenne norska herrar tyckas hafva spändt bågen temli-
gen hårdt, hvarföre den ock för dem båda brustit. Var
det deras afsigt att göra effekt, att vinna popularitet, så
hafva de misstagit sig. Ingen beklagar dem. Snarare
jubileras öfver deras fall både i Norge och Sverige. I
jubilerandet deltagar jag icke, ehuru jag visst icke be-
klagar, att männen bortgått; jag känner för väl, hvad
som ännu från den sidan behöfde falla, om vi för fram-
tiden skulle vara trygga för bekymmer.

Jag sade, att allt är hos oss någorlunda lugnt. En
sak vållar dock stort bekymmer, den Hallinska.* Jag
lemnar osagdt, om den icke kunnat behandlas bättre, än
som skett af Strängnäs domkapitel. Men i det stadium,
der den nu befinner sig, är den i hög grad vådlig. Myc-
ken anledning är till den farhåga, att Kgl. Maj:t visar
den från sig. Sker detta, så kan än mera befaras, att
Hallin blifver som prest påtvingad en svensk menighet.

* Det s. k. Hallinska målet väckte på sin tid ett oerhördt
uppscende. Kyrkoherden A. Hallin hade förklarat sig anse läran
om Kristi gudom sakna grund i Bibeln och äfven utlåtut sig irr-
lärligt i andra afscenden, hvarför han af Strängnäs' domkapitel af-
sattes. Hallin klagade hos Kungl. Maj:t och domkapitlet hade
just inlämnat sin förklaring. Jfr Strängnäs dom-capitels ut-
slag... i det s. k. Hallinska målet. Strängnäs 1862.

Dermed är svenskt presterskap, så vidt som det har allvar med sin bekännelse och ej glömmet sin ed, oåterkalleligen skildt från sin summus episcopus, och i vår kyrka har ett ohjelpigt schisma uppkommit, som skall verka tillbaka på staten och detta till dennas stora skada. Jag har allvarligt varnat Thyselius, men han tyckes vara obeveklig i sin abstrakt-juridiska formalism. Jag ser häruti mycken heder men liten insigt, ringa förstånd i afseende på statens och kyrkans inbördes ställning, i synnerhet ringa beträffande konungens egenskap af summus episcopus. Denna sak trycker mig för det närvarande som en alp. Jag tänker derpå natt och dag. Och hvad som ökar min oro är min förmodan, att justitieministern står på Thyselii sida. Hvad skall i sådant fall konungen, hvad skall hans öfriga rådgifvare göra? Kan H:r Grefven gifva mig något lugnande ord, så är det väl behöfligt. — —

Vänskaps- och vördnadsfullt

H. Reuterdaahl.

Från N. Tersmeden.

Upsala d. 16 febr. 1862.

Gode Broder!

Med skäl kan Du finna det underligt, att jag, om ock en gammal vän, sittande sjelf i ro här i Upsala med barnen, ej låter Dig njuta samma frid, der Du vistas långt från gamla förhållanden, utan öfverfaller Dig med bref kanske i fåvitsko. Detta mitt lugn fritager mig dock ej, så länge jag andas, från att hysa ett stadigvarande interesse för vårt land, i synnerhet för dess all-

männa politiska förhållanden. Om man ock nu synes vara på väg att verkligen vilja med ens uplösa ett gammalt lands och folks författning, den de burit sig til heder och gagn genom sekler, kan dock den kärlek, jag alltid för densamma ägt, ej med ett trollslag förflyga, ej heller kan jag med herr Blanche se hesperiska lustgårdar framträda ur alla revolutioner och omstörtningar. Jag är altså mycket angelägen om mitt stånds värdighet, så länge det lefver, att börja med vid snart kommande riksdag, i synnerhet vid dess första uptråde som sådant. Du minnes väl, hvilka tillställningar ett par unga grefvar hade vid sista riksdag, för att, förmodligen af eget magtbegär eller en viss känsla af afund eller hämnd, splittra adeln, hvars majoritet oftast varit ganska bestämd vid valen. Det onda afböjdes då genom B:n C. O. Palmstiernas anseende, skicklighet och ståndagtighet. De förra drogo dock en hop med sig från alla väderstreck. Fara är, att samma uptråde nu äfven beredes. Ugglas gör nog sitt försök att bemäktiga sig ledningen af riddarhuset. Han lärer säga, att han vill hålla sitt sällskap tilsamman, och får många kortsynta med sig. Den stora nyssnämnda frågan må taga hvilken rigtning som hälst, måste adeln dock vid sitt upträdande hållas tilsamman. Men hvem åtager sig att åstadkomma detta? Palmstierna vill sannolikt vara skiljd ifrån den verksamhet, som en dylik åtgärd kräfver. Lagerbjelke har en känd stor förmåga, men njuter ej allas förtroende; kanske anförtros honom ock stafven. Grefve G. Sparre håller sig undan. Grefve Platen, min barndoms vän, är en älskvärd, utmärkt man, men huru svigtande, til och med lutande har han ej en följd af riksdagar visat sig. Friherre Braunerhjelm har, tror jag, äfven som sal. konungens gunstling alltid gjort sig känd som mycket

conservatif. Man skulle kanske gerna samlas under hans skydd — och i hans vackra hôtél — som en uphöjd person. Ledare är han dock ej och vill det ej heller vara. Jag känner blott en dertill lämplig person, som alltid åtnjutit adelns aktning och förtroende och detta i ett med hvarje riksdag ökadtt mått. Det är Grefve H. H. Hamilton. Han har visst ett högt förtroende embete, men har dock alltid varit sjelfständig och sagt Vederbörande, hvad rätt och lämpligt varit. Här är nu ock ej fråga om annat än en sammanhållning af ståndet vid valen, och detta kan ej verkas annat än af en person med ett stort, allmänt förtroende. Detta har Grefve Ugglas aldrig ägt och kan det svårligen få trots sin chevaleresqua caractère.

Att Du kommer hem, har jag hört, att Du ej lemna riddarhuset vind för våg, säger mig en lång erfarenhet. Att mängden söker och önskar Dig, kallad eller ej, framför Ugglas, kan ej betvivlas. Derimot torde hopar til honom kallade gå, om de ej veta, hvarthän de eljest skola vända sig, och annan dörr för dem ej öppnas.

Har Du och vill taga Dig tid dertill, vore jag mycket tacksam för att få höra, hvad Du i dessa stycken vore sinnad att göra. Du bör inom Dig sjelf kunna känna, att jag härmed uttryckt mångens mening. Att kunna säga, att Du kommer til riksdagen och vi alla *altså* vända oss til dig, skulle genast på förhand försvaga de unga grefvarnes inflytande. Man skulle dock i tid låta inbjuda dessa herrar att förena sig med dem, de i förra tider alltid tilhört, och då blefve H:rr Hierta, Dalman & C:o stående utanför. Vilja de förra genast eller efter en förenad sammankomst dock skilja sig, kan saken ej hjälpas. Man har dock tagit första steget til förlikning, och skammen stadnar hos den, som skiljt sig

och förenat sig med yttersta venstern för att samla några röster som sist.

Kan och får jag til följe af ett hugneligt svar ifrån Dig öppna mig med några vissa af Dig upgifna, och är jag mächtig att dervid verka, blir det mig ett kärt besvär. Riksdagen kan jag för öfrigt ej följa, dertill är jag för gammal. Min ställning tillåter det ej heller. Sist låg jag i Stockholm för min döende hustrus skull. Nu bor jag här för barnen, hvaraf 2:ne följa skolan, att de alla må få vara tillsammans och med mig. Missväxt förra året med deraf följande utgifter för ladugård och hushåll i år, dålig jernconjunction göra, att mina inkomster inskränkas dessa år till en fjerdedel af det vanliga och altså verka skuldsättning, hvilket alt fordrar varsamhet och indragning.

Jag lyckönskar Dig till Dannebrogs mannen; det var, tror jag, en ovanlig utmärkelse för ett främmande sändebud. Den åtföljes väl en gång af Elephanten, den Lagerheim slutl. fick.

Var god och hälsa Grefvinnan rätt vänligt.

Med största högaktning och sann vänskap tecknar jag

N. Tersmeden.

Från J. A. Gripenstedt.

Stockholm d. 23 febr. 1862.

Min gode vän!

Tack för ditt vänskapsfulla bref af d. 16:de dis, hvarigenom jag fått en serskild anledning att fullborda en länge hyst afsigt att skrifva några ord till dig. Res

i höstas, då du var här och jag lag ute på Nynäs, in-skickade jag till min commissionär i Sthlm och anmodade honom till dig afemna en biljett, som innehöll en förfrågan, när du ämnade dig hem till Hedenlunda, der jag då ville bereda mig nöjet att få besöka dig. Planen var likväl helt och hållet misslyckad, ty icke allenast din vistelse på landet var då redan slut, utan samma dag brefvet skulle aflemnas, hade du äfven återvändt till Köpenhamn.

Sedermera har jag, såsom sagdt, ofta tänkt att till-skrifva dig, men såsom det ej sällan går för mig, då jag ej drifves af någon tvingande nödvändighet, har ut-förandet blifvit undanskjutet af mera eller mindre giltiga anledningar. Jag vill emellertid nu upptaga min föresats, ehuru det ämne, jag egentligen ville afhandla, nu mera råkat in i ett nytt stadium och till en viss grad redan blifvit afgjort. Jag ämnade nemligen tala om beslutet, huruvida jag borde kvarstå eller afgå från stats-rådet. Min plan var, att efter den genomgångna badkuren i somras underkasta mig ett verkligt prof på några månader, och i fall jag då fann mig sakna håg och krafter att fortfara med min befattning, strax i början af nyåret afgå, så att efterträdaren hann sätta sig in i embetet och bereda ärenderna till riksdagen. Resultatet af den omtalade s. k. profkuren slog efter mitt eget om-döme så ut, att jag ansåg mig göra rättast uti att draga mig tillbaka, hvilket derföre också var min af-sigt. Men — då jag tillkännagaf detta beslut, möttes jag af så många invändningar, så många anförda (ehuru visserligen öfverdrifna) svårigheter att lämpligen nu kunna återbesätta platsen och så vänligt framställda önskningar både af kungen och kollegerna angående mitt kvarblifvande i conseljen åtminstone öfver början af

nästa riksdag, att jag, ehuru med ängslan och bekymmer, gifvit vika för denna påtryckning och lofvat att tills vidare qvarsta. Jag inser mer än väl alla olägenheterna — synnerligen för mig sjelf, som i detta ögonblick verkligen med någon tillfredsställelse kunnat lemna skådeplatsen — af ett sådant åtagande, men omständigheterna, hvilka det blefve för vidlyftigt att närmare utveckla, voro så beskaffade, att jag med heder icke ansåg mig kunna handla annorlunda än som skett.*

Hvad för öfrigt Aftonbladets dumma prat om förestående ändringar inom conseljen vidkommer, så är deraf ingenting annat sant, än att Björnstjerna, såsom du vet, snart afgår och får till efterträdare Öfverste Reuter-sköld. Detta val fruktar jag, i flera afseenden, icke är fullt lämpligt, men det är nu emellertid afgjordt, och torde kanske också för ögonblicket vara den enda möjliga combinationen. Troligen känner du redan, att Bildt blifver Jac. Hamiltons efterträdare, ** och ombytet lär komma att ske omkring d. 1:ste april.

Angående vara tull- och lurenrejeri-förhållanden med Danmark finner jag tyvärr, att stort ingenting till förbättring deraf lär kunna uträttas. Jag kan likväl icke återhålla den anmärkningen, att jag tycker danskarnas afslag på en så billig och befogad begäran å vår sida, som att drawback för det bränwin, som till Sverige utföres, icke må *utbetalas*, förr än dansk consul intygat varans ankomst till Sverige, d. v. s. att restitutionen inskränkes till den *lagliga* handeln, är både lumpet och harmligt.*** helst det borde vara Danmarks eget intresse

* Gripenstedt kvarstod som finansminister ända till hösten 1866.

** Som öfverståthållare.

*** Jfr J. F. Fähræus' bref 17/10 1861.

att få en kontroll, som skyddade dem från utbetalning af premier för bränvin, som möjligen till Danmark åter-smugglas — så framt man ej uppställer öfverträdelsen af våra lagar just såsom det åsyftade ändamålet.

Någon utländsk resa torde under detta år ej för mig kunna påtänkas, men i sådant fall hade det varit ett synnerligen stort nöje att få taga vägen öfver Köpenhamn. Kan du ej sjelf göra en liten släng hitöfver i sommar? Många skulle säkert liksom jag glädjas åt att få träffa dig.

Jag anhåller om min vänskapsfulla helsning till din Grefvinna och förblifver

Din uppriktigt tillgifne vän

J. A. Gripenstedt.

P. S. I Post-Tidningen för i afton får du läsa ett intressant dokument rörande vår stora norska fråga.*

Från M. Thulstrup.

Stockholm d. 28 mars 1862.

Käre Broder!

Förmodeligen van att postdagligen emottaga en mängd bref, hvaraf de flesta troligen föranleda hvarjehanda bestyr och en vidlyftig brefvexling, blifver Du måhända litet förundrad att här emottaga några rader, som icke — för att tala i konseljspråket — ”fordra nå-

* Utdrag af protokoll i sammansatt svenskt och norskt statsråd 18/2 1862. Post- och Inr. Tidn. 24/2 1862.

gon åtgärd" annan än den att "läggas till handlingarne" i papperskorgen eller kakelugnen.

Som jag förmodar, att Du genom Grefve Manderström hålles au courant, med hvad som här tilldrager sig, kan jag väl ingenting märkvärdigt hafva att för dagen berätta, som Du icke redan vet eller väntar. I dag hafva vi i konseljen förehaft storartade afskeds- och befordringsfrågor. Tvenne generalbefälhafvare, Malmborg och Silfverstolpe, hafva fått afsked och blifvit efterträdde, den förre af Lovén och den sednare af Björnstjerna. Landförsvarsdepartementet har öfvergått till chefen för Upplands reg:te, Generalmajoren Reuterskjöld, och Andra lifgrenadier reg:tet till Erik Klint. S. skånska regementets chef, Öfverste Åberg, har äfven abdicerat och erhållit närmaste mannen vid reg:tet, Baron Thott, till efterträdare. I nästa månad tillträder väl Bildt öfverståthållareembetet och efterföljes på Gottland af majoren vid lifgrenadierne Gyllenram, som väl då med extra train befordras till generalitet eller öfverstegraden. Till och med gubben Möllersvärd har börjat röra på sig och inlemnadt sitt afsked. Uti förenämnda serie ingår väl äfven en liten förändring af konseljen, som likväl icke på något sätt förändrar dennes anletsdrag. Jag känner ej Reuterskjöld mycket, men har anledning tro honom vara en redbar och bestämd karl, hvars fasthet likväl icke framträder i hårda konturer. Måtte han lyckas! Ingen kan önska detta uppriktigare än jag, som blifvit klandrad både direct och indirect, för det jag — såsom det kallas — dragit mig undan, ett klander, som jag likväl med fullkomligt lugn fördrager. Ehuru arbetet såsom dep. chef, dervid man har tillfälle att fullkomligt sätta sig in i åtminstone sina egna mål, mera skulle

tillfredsställa mig än de konsultatives beständiga läppjande på ytan af allting, har likväl kr. dep:tet hos oss *sina sidor*, så beskaffade, att saken är alltför betänklig, åtminstone för närvarande. Rustar man sig med sköld och harnesk, så sårar man; är man obetäckt, så sårar man. Och såren kunna vara svårläkta, äfven om de äro osynliga. Hellre då det lilla trefliga sjödepartementet, som med tiden blifver mycket nätt, då man vill slopa våra fartyg, reducera personalen och af hela sjöförsvaret knappast bibehålla mer än reservstaten och krigsmanskassan. Men det är orätt att skämta öfver en del af vårt försvarsväsende, som mer än någonting annat i vårt land, är egnadt att förorsaka bedröfvelse och vemod.

Våra stora frågor stå ännu på dagordningen, ehuru ett par deraf inträdt i ett annat stadium. Den norska är tills vidare lagd i vaggan, der pappa och mamma, sjelfva trötta, gerna unna den lilla någon hvila. Dock är denna sednare naturligtvis endast öfvergående, och *först* då den efterlängtrade sköterskan — jag menar en ny unionskomité — kommer att taga ungen omhänder, får denne sina egentliga tänder och börjar växa. Den andra af våra viktiga frågor, kommunalförfattningarne, har nu passerat alla sina skärseldar och är så beredd, att författningarne troligen i nästa månad komma att utfärdas. Säkerligen komma dessa att förorsaka mycken uppståndelse bland den stora mängd af folket, som om hela denna reform ej har den ringaste aning. Det skall emellertid blifva af stort intresse att se, huru de nya förhållanden, som här af framkallas, komma att ställa sig. Landstingsförfattningen, som är något alldeles splitter nytt, ser väl 10 år härefter ut på helt annat sätt än i sitt ursprungliga skick. Regeringen har i ständernas förslag till denna författning gjort den temmeligen viktiga

förändring, att konungen må ega till ordförande utse äfven en person, som *icke* är ledamot af tinget. Beträffande ändtligen den tredje stora frågan, som egentligen är N:o 1, neml. representationsförslaget, skulle jag visserligen hafva mycket att säga, men papperet är slut, och Du kan vara belåten med min redan nog långa epistel. Faller Dig kanske härmed besvärlig en annan gång. De anteckningar, som Du var god lånade mig, har jag genomläst och tackar Dig rätt mycket härför. Saken utgör här ännu blott ett embryon såväl på papperet som i de flestes hufvuden, men lär nu snart komma under öfverläggning. Farväl, käre Broder, för denna gång! Jag anhåller om framförandet af min vördnad för din hustru, och att Du sjelf i vänskaplig hägkomst bibehåller

Din tillgifne

M. Thulstrup.

Från C. A. Järta.

Berlin d. 5 april 1862.

Min gode vän!

Mycken tack för ditt bref af den 31 mars, hwilket jag i förrgår erhöll, och hwaraf jag med nöje finner, att våra åsigter hufwudsakligen öfverensstämma rörande den stora twistefrågan emellan Danmark och Tyskland. Jag ångrar att icke hafwa bemyndigat Dig att taga kännedom af min med den engelske kuriren afsände depêche, men jag antog för afgjort, att i det förhållande, Du befinner Dig till Hall, Du erhåller del af Qvaades depecher, så ofta dessa innehålla något af mera intresse.

I afseende å twistefrågans hänskjutande till en conference, är jag i tillfälle att *confidentiellt* meddela Dig, att preussiska kabinettet ingenting har deremot, så wida Danmark och de öfriga magterna samtycka att såsom grundwal för öfwerläggningarne antaga Sleswigs delning efter nationaliteterna.* Bernstorff har t. o. m. för några weckor sedan tagit initiativet för att sondera kabinettens i London, Paris och Petersburg tänkesätt i detta afseende, men utan att ännu från något af dem hafwa erhållit något bestämdt swar. Det wore önskligt, att danska regeringen beslutade sig så godt först som sist att samtycka till detta förslag, enär någon annan verklig och waraktig lösning af frågan swårligen kan utfinnas.

Om Du finner någon säker lägenhet för befordrandet af ett bref, så låt mig erhålla del af nämnda regerings tänkesätt rörande en sådan frågans lösning. En conference utan bestämmandet af nämnde base anser jag deremot icke hafwa någon utsigt att blifwa antagen af preussiska regeringen, med mindre denna dertill twingas af det öfriga Europa.

Men i alla händelser synas de directa underhandlingarne ännu komma att någon tid fortfara och med en mera bestämd karakter än hittills, enär de båda tyska kabinetten hafwa för afsigt att i deras swar å Halls depeche af 12 mars** omsider närmare utveckla och förklara deras klagomål. Då underhandlingarne sålunda komma att erhålla en bestämd grundwal, hwilken de hittils saknat, bör man ock deraf kunna wänta något slags resultat, antingen detta må blifwa ett direct biläggande

* Om denna, ursprungligen af Lord Russel framkastade plan, se Neergaard, Under Junigrundloven I, s. 541 ff. Planen föll på Danmarks bestämda motstånd mot tanken på Schleswigs delning.

** Das Staatsarchiv. II, s. 187—188.

af twisten eller, såsom sannolikare synes, conference eller krig.

Hwad som uti mina ögon mäst hindrar en fredlig biläggning af tvisten, är den brist af "bonne foi", som för den opartiske domaren wisar sig hos båda parterna. Hufwudpunkten i frågan, sådan denna för närwarande framställer sig, rörer Sleswigs inkorporation i danska konungariket, till hwars förhindrande förklaringarne af 1851—1852 skänka Tyskland en obestridlig *internationell* rättighet. Men för att göra denna rättighet gällande måste å anklagarens sida först bewisas, att försök eller åtgärder till incorporationens verkställande verkligen ägt rum, äfwensom å andra sidan den anklagade bör söka att ådagalägga, att något bemödande i sådan riktning icke förefinnes.

Att Tyskland önskar begagna den federala holsteinska frågan för att erhålla den internationella sleswigska afgjord till sin fördel är påtagligt, och följaktligen, för att motarbeta denna plan, fordrar Danmarks eget intresse, att förbundsbesluten rörande Holstein blifwa upfylle så skyndsamt som möjligt.

Hwad mig sjelf beträffar, har jag obehaget att till följd af vår politik och våra depecher i denna dansk-sleswig-holsteinska angelägenhet se min hittills verkliga goda ställning här betydligt försämrast, på samma gång jag wäl märker, att man i Stockholm icke wäl uptagit min samwetsgranna redogörelse af B:s mindre blida omdömen öfwer samma depecher, hwilka han qualificerat såsom incorrecta och illogiska.*

* Om Bernstorffs missnöje med Manderström i början af år 1862 se Koht, Die Stellung Norwegens und Schwedens im deutsch-dänischen Konflikt, s. 80.

Mycket kunde wara att ännu tillägga, om jag icke fruktade "les cabinets noirs".

Min wördsamma och wänkskapsfulla hälsning till Din grefvinna.

Tillgifnast
C. Aug. Järta.

Från N. Tersmeden.

Upsala d. 9 april 1862.

Bäste Broder.

Med mycken tacksamhet emottog jag Ditt bref af d. 21 febr. Om ett nytt bevis på väntade tänkesätt gjorde mig nöje, blef jag dock ganska ledsen att erfara, att Din närvaro vid riksdagen ej kan bestämdt påräknas. Högligen skulle jag beklaga, om vi derom gå miste, ty sannerligen jag känner, hvem som skulle fylla den plats, hvar-till jag med många anser Dig den lämpligaste, både för en allmän aktning, ett stort förtroende och ett tildragande wäsende. Efter hvad Du nämnt, finner jag visserligen Din ställning något bunden, om det stora förslaget skulle gå af stapeln, hvilket dock ännu ej lærer vara bestämdt. Vare det ock långt skiljdt från mig att vilja se Dig blottställd för samma obehag, som det N. Fr. Palmstierna ådrog sig 1845,* deremot Din klokhet dock alltid lemnar en borgen.

* N. F. Palmstjerna hade från sin post som svenskt-norskt sändebud i St. Petersburg rest hem till 1844—45 års riksdag. Då han här uttalade sitt ogillande af vissa regeringens åtgärder, ansågs hans återvändande till St. Petersburg olämpligt, han rappellerades och begärde med anledning däraf afsked från alla sina ämbeten i svensk tjänst och gick i frivillig landsflykt.

Du säger, att ett af regeringen framlagdt repres. förslag skulle genast skingra adeln. Det vore bedröfligt, men möjligt, en del tro dock, att det skulle verka i motsatt riktning, åtminstone första riksdagen. Då jag med Dig ogillar den allmänna valprincipen, ser jag dock ej, hvarför ståndsrepresentationen ej skulle kunna ganska länge uppehållas just med de redan utspädda stånden, äfven med det föresatta målet, att denna utspädning ännu utsträcker, i synnerhet hvad adeln rör. Dessa skiljda val, ett ämne af Dig 1844 väl utveckladt, äfven om adeln komme derhän, lemna dock en säkerhet för öfverrumpling, den de allmänna ej gifva, och lemna en borgen därför, att alt, hvad i ett samhälle bör representeras, ock verkligen blir det, och ej, som Du säger, det bästa går till botten att lemna rum för folkvälde. Är denna theorie grundad, borde väl en jemnförelsevis lugn nation med en stark regering kunna hålla emot ett mindre rörelsepartis rop, tils efter den stora europeiska rörelsen, deraf vi dock böra få en blott mindre känning, stadga och sans öfveralt återkommit. Wi tyckas då således i det närmaste häri vara ense. Den nya klassbildning, Du ur en allmän jäsning väntar, skapar dock ej nya människor; såvida resultatet blir godt, måste väl en sund samhällslära alltid ligga til grund för alt, som skall äga bestånd, och dit böra vi väl fortfarande närma oss genom successiva förbättringar, af hvad på gammal grund lefver.

Visserligen skall en sammankomst af lika tänkande äga rum korrt före riksdagen, men det synes mig mycket för sent, om splittring skall förekommas. Vissa förut nämnde, som spelat rôle af ledare, böra på förhand sammanjemkas, men flera af dem äro til åsigter och lynne så skiljda och convenera hvarandra så litet, att ringa hopp är att vinna en samhällighet. Jag har vändt mig

til G. Lagerbjelke. Han kunde ej begripa, att Du ej ville lemna Din post, det jag utan att missbruka ett förtroende för honom ej kunde reda. Behovvet af Gr. H:s närvaro säger han, är alltid det samma, om han infinder sig med eller utan upmaning. Han beklagar äfven mycket Din frånvaro och delar jemte flera, här ej att nämna, min tanke i afseende på Din stora lämplighet til att gifva ton åt riddarhuset. Som ställningen nu tycks vara, föreslår han derföre, att man skulle, flera äldre, vända sig till Grefve G. Sparre att bedja om hans högre ledning. Dessa skulle stödja sig på en mängd andra, medelålders och yngre män; härmed vore riktningen gifven, och h:rr Ug:s & C:o nödgas följa med strömmen. Han ber mig söka verka i denna riktning, och dertill är jag både villig och skyldig. Först af alt ville jag dock höra, hvad Du säger härom. Gillar Du saken, vore ingenting bättre, än om Du af egen kallelse och under åberopande af många önskan och biträde vände Dig till Hans Exc. Mycket betviflar jag, att han vill ställa sig fram, och med mycken både högaktning och vänskap för denne man, hvars älskvärda karakter dem bjuder, är det dock ej med någon förkärlek, jag vänder mig till den, som 1848 följde med rörelse fanan och en godtrogen *herres* skrämsel,* med minnet dessutom af hans såväl afskedshälsning til sitt stånd vid nedläggande af stafven 1848 som vid afskedsmiddagen 1860 hållne tal med alla sina sväfvande fraser, ej ägnade att väcka någon tillit. Möjligen ser

* G. A. V. Sparre ingick som justitiestatsminister i 1848 års liberala ministär. Den strängt konservative Tersmedens ogillande häraf torde varit något orättvist, då Sparre enligt egen uppgift gjort detta "för att förekomma, att ministären finge en alltför radikal sammansättning". Jfr Sv. hist. intill 20:de seklet. 9 B, s. 34.

man honom dock just för dessa anticendentier kanske gerna i spetsen, eller rättare samlar han just genom dem ännu flera ikring sig. Så fort jag får höra Ditt vidare ord, låfvar jag att i maj infinna mig i Sthlm och der söka förmå h:rr Braunerhjelm, af Nordin, C. G. Mörner, Bildt m. fl. att jemte mig vända sig till H. E. Grefven, vår senaste landtmarskalk, hvarjemte afgöras borde, hvad vidare göras skulle. Jag är långt ifrån den rätta att åtaga mig slikt, men jag gör det blott derföre, att jag ej har det minsta hopp, att någon annan gör det ringaste; jag känner såväl, med hvilket behag den ena litar på den andra eller rättare enhvar lägger armarna i kors.

Skulle Du ater nu eller längre fram hafva kommit på andra tankar i afseende på närvaro vid riksdagen, finner jag ej, hvarföre Du skulle behöfva bekosta en våning att rymma 150 personer, då Du altför väl kunde synligt eller osynligt leda vid en sammankomst vare sig hos Grefve Sparre, Braunerhjelm, Nordin eller annan, likasom Grefve C. Löwenhielm, B:n Stjerncrona, G:s Edenhielm, Grefve Puke m. fl. öppnade sina rum vid föregående riksdagar utan att derföre föra ordet. Jag medger, att ett upträdande för Dig hos Sparre som ordförande skulle se något eget ut, men det skedde naturligtvis på H. E:s egen begäran. Ville han åter sjelf som sådan fungera, hindrade detta ej, att vis motrix komme från annat håll, och jag tror ej, att H. E. blir jaloux om inflytande; något större ingripande kan ej från honom väntas eller någon större värme, oagtadt det vackra namnet, för husets uprätthållande. Ingenting vore lyckligare än att få höra, att Du komme hem; detta kändt, skulle alla anse Dig som en sammanhållningspunkt, och det skulle ej väcka någons afund, eller valet af någon jäfvas. Någon föregående påkänning såsom

denna eller flera behöfde aldrig åberopas. Att vid riksdagens början tacite eller directe lemna L. Ug.² ledningen, vore ej ståndet värdigt, och blefve en sådan ställning för mången högst obehaglig. Det vore en yttersta nödfalls åtgärd.

Var god och hälsa mycket Cousine Marie och haf i minnet Din tillgifne vän

N. Tersmeden.

Från C. J. Malmsten.

Stockholm d. 9 maj 1862.

Bäste käraste vän!

Du har säkerligen mer än en gång funderat öfver, huruvida jag ännu funnes bland de lefvandes antal eller icke, alldenstund du icke hört ett ord utaf mig till svar på din vänliga skrifvelse. Sannerligen har icke du också haft skäl härtill! Emellertid och såsom en förklaring öfver, att jag *kunnat* låta komma mig en sådan försummelse till last, må jag få nämna följande.

Straxt efter ankomsten af ditt bref, som skänkte mig ett lika stort nöje som innerlig glädje, meddelade jag de sända frågorna åt J. A. Posse, redaktörn till Wäktaren. Då svaret på frågorna skulle användas till vederläggning af en utländsk nidskrift,** önskade jag få detsamma lika

* K. F. L. af Ugglas.

** Abbé J. Cognat hade i en skrift, "La Suède libérale devant l'Europe", gjort ett häftigt angrepp på den religiösa intoleransen i Sverige, hvarpå en broder till svenske ministern i Paris, O. d'Adelsvärd svarade i en diger volym, "Considérations sur la réformation et les lois de 1860 en Suède". Paris 1862.

fullständigt som pålitligt. Posses hälsa blef emellertid under vårbrytningen så klen, att allt arbete blef för honom omöjligt, och det var först i går, som jag fick ifrån honom åter fragorna besvarade, såsom synes af bifogade bref ifrån honom. Jag vill önska, att detta dröjsmål icke förorsakat någon olägenhet. Säkert är, att genom detsamma Adelsvärd får rikare materialier till en grundligare vederläggning.

Sa snart jag fått emottaga de i Posses bref omnämde numrerne af Wäktaren, skall jag genast låta komma dem dig tillhanda. Meningen med dessa rader, hvilka jag skrifver, ögonblicket innan jag skall gå upp i conseljen, är endast för att gifva dig en avis om, hvad komma skall.

På kungens födelsedag skänkte Lagerstråle kung och land de nya kommunalförfattningarne. Storkorset af Nordstjernen blef kungens återskänk till honom.

Hvad danska tidningar berätta om de discussioner, som egt rum med anledning af det förestående studentmötet, bekräftar till alla delar, hvad du yttrade om stämningen i Danmark.* Äfven här ligger den *politiska* skandinavismen i sjäلتaget, med undantag i Aftonbladet och . . . på allerhögsta ort. Kungens tro på densammas snara förverkligande är ännu lika stark och lefvande. Han talar emellertid sällan derom, men förräder ändock esomoftast sin innersta tanke.

Tack för din vänliga inbjudning att deltaga i studenttåget. Jag behöfver icke säga, hvilket stort nöje det skulle vara för mig att få vara med och på samma gång få träffa dig, som ändå är *den* bland *alla* mina vänner och bekanta, som jag mest håller utaf och värderar. Men . . . jag får det icke och kan det icke

* Jfr Clausen, Skandinavismen. S. 158 ff.

Måtte nu de unge, hvilka alla ligga mig så innerligt om hjertat, skicka sig värdigt och väl. Jag hoppas det med Guds hjälp! så att du icke får några ledsamheter utan endast heder af dina unge landsmän.

Emellan d. 16 juni och d. 7 juli blir här läger, och under denna tid vill icke kungen veta af någon conselje; d. 11 juli reser han till Skåne, hälsar på i Danmark, besöker Norrige och är hemma här först från d. 15 sept. till d. 29 i samma månad. Då reser han åter till Norrige och blir der till d. 10 octob. Du ser således, att vi måste passa in hela riksdagsberedningen på helt korta mellantider.

Adjö nu, gode wän. Du får snart vidare höra utaf mig. Hälsa både från mig och min hustru din rara grefvinna och behåll alltid i vänlig hågkomst

Din innerligt tillgifne

C. J. Malmsten.

Från N. Tersmeden.

Upsala d. 6 juni 1862.

Gode Broder!

Med synnerlig tacksamhet emottog jag Ditt vänskapsfulla bref af d. 30 april. Då ett godt tillfälle nu yppat sig genom studentvandringen, ber jag att få meddela det lilla, jag uphemtat i den sak, som gifvit anledning til denna brevvetling. I går återvände jag hit til skol-examen ifrån Stockholm, der jag tilbragt några dagar just för de föreslagne beredelserna til riksdagen. — I afseende å det stora repres. förslaget hörde jag för få veckor sedan försäkras, att min vän och frände Louis de

Geer verkligen ville deraf göra en cabinetsfråga, hvilket åter nu af andra bestrides, hvaraf man skulle kunna sluta, att Din utsago i denna del vore den rätta, att man neml. ville, som fransosen säger: "voir venir". Sedan jag hade förvissat mig om understöd från flera håll, gick jag til H. E. Grefve G. Sparre. Han förebar emot min anhållan visserligen, att han ej på något sätt ville framstå som ledare, knapt ordförande vid sammankomster, ej ens uttaga sin polett, förrän då de ärenden förekomme, hvilka honom närmare anginge. Jag förklarade mig närmare, att äfven med iagttagande af alt detta, om så verkligen fordrades, H. E. dock vore i tillfälle att visa sitt stånd en stor tjenst blott med att uplåta sina rum och emottaga dess disjecta membra, för att söka förekomma en förtidig splittring af dess ledamöter. Hvad de herrar, som senast förorsakade en dylik, nu ärnade göra, vore ingen bekant, men kunde man antaga, att ingen af dem skulle utan stor upmärksamhet kunna neka att gå till Grefve Sparre. Han anmärkte då: Hvad manne Grefve v. Platen gör? Detta kunde ej besvaras, men anmärktes, att Grefve L. U. ej gerna ställer sig under annans faua än sin egen. Emellertid läfvades, att man skulle tänka på saken, och då jag genmälde, att jag toge saken för afgjord och ärnade säga, det jag i vår anhållan hade godt hopp om bifall, och att många skulle oförtöfvadt anmäla sig i samma ärende med mig, svarades blott med mycken tacksamhet för ett visadt förtroende. Jag anser nu denna sak som afgjord. Skulle H. E. neka att sjelf öppna en sammankomst, vore det på det högsta att önska, det Du funnes här hemma att som ordförande fungera. Emellertid ber jag Dig, om Du hemkommer, det alla väntade för Götha canal stämman, understödja saken hos H. Excellence. Jag har vidtalat B:n Braunerhjelm,

Grefve C. G. Mörner, Bildt, Åkerman, R. Cederström, Grefve Liljencrantz, hvilka alla torde deruti instämma i samma önskan inför nämnde grefve. Repres. frågan vidröres icke, blott nödvändigheten att förekomma splitt-ring. Nu hafva vi våra landsting, hvilka säkert komma att förete en högst olika och brokig skepnad, alt efter de olika driffjedrar, som vid deras danande komma att verka. Under alla dessa förhållanden blir det af stort interesse att känna til, hvad del Du kan ingripa i ledningen af våra förehafvanden. Inom korrt tid ärnar jag besöka B:n C. O. Palmstjerna, som legat sjuk af någon benskada, för att bedja honom ock skriftligen säga ett ord til Grefve Sparre.

Med utmärktaste högaktning och

tilgifnast

N. Tersmeden.

Från C. A. Järta.

Berlin d. 14 juni 1862.

Min gode vän!

Om jag wäl länge dröjt att tacka för Ditt bref af den 7:de april, så kommer det deraf, att jag hade önskat att på samma gång kunna meddela Dig något om den politiska fråga, som fortfarande uptager de swenska diplomaternas och i främsta rummet Din verksamhet. Ehuru den hwila, hwaruti nämnde fråga en längre tid befunnit sig, ännu icke så snart tyckes blifwa afbruten, så will jag dock med några rader låta Dig weta, att ännu ingenting är att om densamma härifrån förtälja. Man har

hela tiden varit samt är ännu fullt sysselsatt med den inre ställningen äfwensom med den hessiska frågan, som till den grad ansträngt ministèrens både fysiska och moraliska krafter, att conseilpresidenten nödgats för sjukdom afresa, att Gr. Bernstorff likaledes varit sjuk och med bloduttömningar måst lätta sitt hufwud samt att understatssekreteraren för att icke blifwa galen fått lof att utbyta skriipulpeten emot en badort.

Till följd af den tappra och öfwersittande politik, som preussiska regeringen i allmänhet följer emot swagare stater, dem man tror sig icke behöfwa frukta, och hwilken man nu äfwen tillämpat emot Chur Hessen, har man wälförtjent kommit uti ett oangenämt impasse, hwarur man swårligen kan komma lös med heder, annat än genom churfurstens artighet att utnämna en ny ministère. Det berättas visserligen sedan ett par dagar, att denna utnämning nu omsider ägt rum, men ännu i morse hade icke någon *officiell* underrättelse derom hit ankommit. Emedlertid ogilla alla opartiska högeligen, att preussiska regeringen söker att med hotelser och wåld tilltvinga sig uprättelse för en förolämpning, hwars tillwaro man icke gifwit sig någon möda att bewisligen ådagalägga. Det är ett eget och lyckligtwis sällsynt skådespel att se en regering, som af sitt eget land erhållit de mäst eklatanta bewis af misstroende, upträda med armen gewär för att af en fremmande furste fordra tillsättandet af ministrar, som åtnjuta deras lands förtroende!

Rörande de danska affairerna har jag, såsom jag nyss nämnde, ingenting att meddela. En och annan communication lærer beträffande desamma hafwa ägt rum emellan wårt och de 3:ne icke-tyska hofwen, men derom har Grefwe M. icke funnit godt att meddela den swenske ministern i Berlin någonting, äfwensom icke ett ord rö-

rande danska circuläret af den 8 maj. Måhända är man icke nöjd med det *samwetsgranna* sätt, hwarpå jag redogjort för ett samtal, hwilket jag för ett par månader sedan hade med Gr. B., i anledning af ett par icke så aldeles wäl redigerade *depecher* från vårt kabinett rörande nämnde danska fråga. Huru dermed än må wara, så kommer jag alltid att anse *samwetsgrannhet*, äfwen då den kan wara misshaglig, för en diplomats främsta skyldighet.

Wäl underrättade personer börja att ånyo tala om Italiens erkännande af Ryssland och Preussen såsom nära förestående. Jag wet, att denna fråga, äfwensom andra wigtigare frågor, utgjort föremål för samtal emellan Thouvenel och Budberg, som tillbragt några weckor i Paris, och som till min stora saknad kommer att snart der öfwertaga ambassadörsplatsen efter Kisseleff.

Under anhållan om min wördsamma och wänkskapsfulla hälsning till Din Grefwinna tecknar jag

Din sannt tillgifne wän

C. Aug. Järta.

Från C. Hall.

Kjöbenhavn d. 25 Juni 1862.

Kjære Grev Hamilton.

Ikkun 8 Dage ere forløbne siden vi sidst saaes, og ikke heller er noget meget mærkeligt foregaaet i denne Tid. De mærkeligste og tillige de smukkeste Timer vare unægteligen de tvende, jeg oplevede umiddelbart efterat

have forladt Dem, thi et skjønnere og mere velgjørende Indtryk kan man vanskeligt modtage end det, som Studenternes Afreise frembød. Overhovedet kan man jo nu, efterat allerede en Uge er forløben og der altsaa ogsaa har været Tid til den rolige Betragtning og Overveielse, med fuld Vished sige, at dette Tog har været i enhver Henseende höist vellykket. Jeg har senere kun haft Leilighed til at se Hs Majestæt Kongen i Torsdags paa Skydebanen. Han udtalte sig da med megen Tilfredshed om den sidste Fest paa Fredensborg og tillige angaaende det forventede Besög af Deres Konge og Arrangementet i den Anledning, ganske paa samme Maade som tidligere. Da saaledes Overpresidenten Kimherre Lütichau yttrede, at Staden kunde ønske at gjøre en Fest paa Börsen i den Anledning, bemærkede Kongen, at der næppe vilde blive Tid dertil, da han selv vilde give en Dejeuner paa Christiansborg eller Rosenborg den eneste Dag, da sandsynligviis Deres Konge kunde opholde sig i Kjöbenhavn. Sandsynligviis vil De imidlertid snart kunne höre mere — og derunder meget, hvorfor jeg i all Fald ikke vil garantere — af Hr Baron Blixen. Jeg erfarer nemlig idag gjennem Paget, som i dette Öjeblik var hos mig og bad mig meget at hilse Dem, med Tilföiende, at han dog sikkert haabede, at han kunde tale med Dem forinden sin Afreise, der rimeligviis vil finde Sted den 11:te i næste Maaned, at Blixen har ladet det være sig meget magtpaaliggende rundtom at fortælle, at han nu atter maa reise til Stockholm med et egenhændigt Brev fra Hs Majestæt til Deres Konge, at han nödigt atter gjorde denne Reisen, men at det er af altfor stor Betydning til at kunne undlades. Af hvad Beskaffenhed Blixens egen Virksomhed i denne Tid er, derom er jeg idag bleven istand til at meddele Dem et ganske piquant

lille Vidnesbyrd foruden de flere, hvoraf De sikkert alt er i Besiddelse. Fra Baron Blome-Salzau modtog jeg idag med Posten følgende lille Billet, som jeg her ordret skal gjengive, da selv enkelte Ord deri ere betegnende: "Eur. Excellents halte ich es für meine Pflicht, davon in Kenntniss zu setzen, dass ich gestern zu meinem Erstaunen einen Brief von C. Blixen empfangen habe, worin derselbe mir erzählt: "Er sey kurzlich in Schweden gewesen und habe dort vom Könige erfahren, dass Eur. Excellents dem *schwedischen Cabinette* die Mittheilung gemacht, dass Sie sich jetzt das Ministerium für Holstein entledigen wollten, und in Begriff stunden mich als Minister für Holstein ins Cabinet aufzunehmen. Er (Blixen) habe in Fredensborg dem Könige Bericht über das Gehörte abgestattet, und S. Maj. waren nicht wenig überrascht gewesen auf diesem Wege zu erfahren, dass man derartige Bestimmungen getroffen ohne Ihn zu hören und sich auch nicht entblödet einem fremden Cabinette darüber Mittheilungen zu machen, bevor der eigene Landsherr auch nur eine Ahnung davon habe. Bl. führt denn fort. Die Aeusserungen des Königs, wozu mein Bericht Veranlassung gab, enthielten übrigens nichts Ungnädiges für Sie. Ich gestehe, dass ich den Grund nicht durchschaue, weshalb Bl. mir dies Alles geschrieben, und eile deshalb Eur. Excellents davon zu benachrichtigen, da Sie am besten beurtheilen werden, ob diesem Treiben eine Intrigue und ein feindseliges Auftreten gegen Sie zu Grunde liegt." — At denne første Gisning er rigtig, derom kan der naturligviis ikke være mindste Tvivl, ligesaa lidt som derom, at denne hele Fremgangsmaade af Bl. med tilhørende Forvanskning af Sandheden og Insinuationen er i høi Grad karakteristisk for ham. Men er det ikke ogsaa i høi Grad betegnende og sørgeligt beteg-

nende, at en Mand, der i en saa sjælden Grad savner alt virkeligt Grundlag baade i sit eget Indre og i sine Medmenneskers Agtelse og Tillid, dog *kan* troe sig kaldet til at spille en Rolle som den egentlige Mellemmand mellem Nordens Konger, væsentligt for at udstrøe Mistillid og Misnöie imod deres Ministerier, som have den hele store Opinion i Landet og dets Repræsentation at støtte sig til, og det netop paa en Tid, da Alt opfordrer til og i en sjælden Grad egner sig til gennem en *sand* og *alvorlig* Samvirkning af Regjeringerne at före en heldbringende *nordisk Politik* frem. Herom kunde jeg jo tale med Dem i Timer, men jeg seer at Papiret snart slipper op. Jeg maa dog en af de förste Dage tage til Fredensborg, hvor Scheele iövrigt endnu er, og da sandsynligviis komme til at beröre dette Emne, hvor ubehageligt det end af flere Grunde vil være mig. Fra Udlandet hörer jeg i denne Tid intet. Quaade skriver mig, at Bernstorff til ham har sagt, at Svaret vel er forberedt, men ikke engang endeligt affattet af Preussen, endnu mindre forhandlet ved Afstemning. Den holsteinske Historie bliver imidlertid mere og mere parodisk, men dog ogsaa lærerig, og jeg vil haabe den [ogsaa blir] gavnlig for os. Jeg glæder mig inderligt over at vide Dem i Stokholm men længes dog efter at tale med Dem. Min ærbödige Hilsen til Grefvinnan og til Grev Manderström. Undskyld den slette Skrift.

Med udmærket Höiagtelse og hjertelig Hengivenhed

Deres
C. Hall.

Från G. Bildt.

Högvälborne Herr Grefve m. m.

Stockholm d. 4 juli 1862.

Baron Blixen ankom i onsdags med ångf. Swea. Straxt efter sin ankomst anhöll Blixen att genom mig få reda på, hvarest han skulle kunna träffa konungen, hvilket föranledde mig att erbjuda Baron Blixen en plats i min vagn, (emedan jag just då ämnade mig ut till manövrerne), da jag skulle föra honom ut till Hans Maj:ts fält-hem, som var omkring Åkeshof uti någon skogsbacke. Detta skedde, och Blixen fick samma afton tillfälle att träffa kungen samt att till honom öfverlämna det medförda brefvet från kung Fredrik. Kungen meddelade mig sedan innehållet af detta bref, på det att jag derom skulle kunna underrätta Herr Grefven, och var detta innehåll ej annat än ett varmt uttryck af kung Fredriks glädje att få se vår kung, belåtenhet med våra studenter samt hjertliga vänskapsbetygelser — ingenting alls om förändring i det uppgjorda programmet för kungens vistande i Danmark eller förslag till besök i Skåne. Blixen hade munteligen sagt konungen, att orsaken, hvarföre kung Fredrik utsett honom, Blixen, till porteur af brefvet, var den, att kung Fredrik, som just da hade besök af Exc. Scheele, ville genom att sända "en sådan man som Blixen" visa, att Scheele's närvaro hos honom ej hade någon politisk betydelse. Blixen, som framställde för konungen politiska fördelar, som skulle vinnas af ett konungarnes besök vid Düppel, hade af konungen fått weta, att ett sådant besök ej af honom ifrågasattes eller önskades "för det närwarande".

I går hade kungen middag på Drottningholm för utlänningar och staber m. m.; till denna var Blixen och hans "adjutant", Kapten Falsen äfven inbjuden. Efter middagen, mot aftonen, hade kungen ett samtal med Blixen, och blef jag, som äfven infunnit mig på Drottningholm för att halla mitt löfte till Herr Grefven, sedan i tillfälle att af H. Maj:t få weta, det Blixen under detta samtal förewisat ett bref från kung Fredrik till Blixen, uti hvilket Blixen erhallit ett slags fullmägt sasom hans sändebud och förespeglning att sasom sådan få en utmärkelse, hvarjemte Blixen förewisat ett annat bref till sig från Bluhme, uti hvilket Bluhme säger sig "*anse handlingens timme vara inne?*" och att han (Bluhme) på 8 veckor icke skrifvit eller haft någon kommunikation med Exc. Hall". Kungen underrättade mig äfven om, att han af omständigheterna funnit sig föranlåten att gifva Blixen storkorset af Nordstjernorden.

Om Blixen sag mulen ut efter sitt samtal med kungen i förrgår, så sag han så mycket mera stralande ut i går afton.

Jag har nu utan alla kommentarier berättat, hvad som *mig weterligen* passerat med afscende på Tit. Blixen. Kommentarier, som äro mina egna, äro ganska enkla. Mig vill det förefalla, som Baron Blixen för att göra sig till godo kungens resa till Danmark har gjort eller låtit göra sig till porteur af bjudningsbrevet, direct eller indirect tiggat sig till Nordstjernans storkors för att gifva färg bade at sin person och at sin "beskickning!", samt att Blixen har fundering på att göra en ministerförändring med H. M:ts indirekta hjälp, ty annars begriper jag ej hans "förewisning" af Bluhmes bref. Och om dessa mina åsigter äro sanna, så har hans

besök här varit ingalunda beredande till ett angenämt emottagande för vår kung i Danmark.

Med utmärktaste högaktning och gammal tillgifvenhet

Herr Grefvens m. m.

Ödmjukaste tjenare

Gillis Bildt.

Blixen lärer resa i morgon.

Jag har skrivit under ständigt afbrott, som må vara min ursäkt.

Från K. J. A. Sandströmer.

Beckaskog d. 22 juli 1862.

Högvälborne Herr Grefve!

H. M. Drottningen har befallt mig att för Högstden-sammas räkning anskaffa de Köpenhamnska tidningsnummer, som innehålla något rörande det sista höga besöket i Danmark. Jag vågar därför anhålla, det Herr Grefven behagade låta dessa tidningar komma mig tillhanda.

Resan till Beckaskog gick mycket lyckligt. Kl. $\frac{1}{2}$ 9 skedde afresan från Owesholm och kl. närmare 11 återkomsten hit. Christianstad, som passerades utan uppehåll, var ganska wäl illuminerad.

Jag torde böra omnämna för Herr Grefven, att Hans Maj:t från Lund expedierade en tacksägelsetelegram till H. M. Konungen af Danmark af följande lydelse: Jeg bringer Deres Majestät min hjertligste Tak och [!] bro-

derligste Hilsen. Under middagen wid Owesholm ankommer med estafette ett långt swar, som bland annat innehåller många tacksägelse från Grevinden för konungens helsningar till henne. Då denna swarstelegram circulerade bland gästerna, kan möjligen och ganska naturligt det rykte utkomma, att vår konung werkligen skickat helsningar till Grevinden. Jag har derföre welat framställa denna i sig sjelf obetydliga sak i dess rätta dager.

Innan jag afslutar detta bref, beder jag att hjertligen få tacka Herr Grefven för all mig under danska resan wisad wälwilja, och är det med utmärktaste högaktning jag har äran teckna,

Högwälborne Herr Grefvens m. m.
ödmjukaste tjenare
Sandströmer.

Från M. Thulstrup.

Stockholm d. 8 aug. 1862.

Käre Broder!

Måtte Du af gammal vänskap ej dömma mig för strängt, som i dag på en gång tackar Dig för tvenne bref. Men Du, som helt nyligen befunnit Dig i och nära brännpunkten för Nordens stora händelser, kan knappast tro, uti hvilken diplomatisk tarflighet vi här lefva. Tomheten på platsen afhjelpes ej heller af correspondenterne. De flesta depêcher klaga öfver att in-

genting tilldrager sig. Men, ehuru således verlden synes lugna sig litet under röt månaden, förberedes väl ett och annat under denna stillhet. Bland annat det Bernstorffska svaret. Några härhos bifogade ord härom från Wien kan måhända intressera Dig att se, ehuru de innehålla så litet — troligen mindre än hvad Du redan vet. Wedel skref häromdagen från Petersburg: "M:r Balabine mande de Vienne que . . . le C:te de Rechberg n'avait rien contre le fond de ce projet de reponse, mais il voulait insister auprès du C:te Bernstorff sur une langage plus *adouci* dans la forme. Le ministre de Russie avait *fortement* applaudi à cette intention, et il va sans dire qu'il a eu l'entière approbation du Prince Gortschakoff." Äfven Frankrike lærer tillstyrkt adouceringen. I det hela är det för Danmark och Ex. Hall ganska lyckligt att hafva att göra med en i skriftsättet så litet "adoucerad" motståndare som B—ff. Ty formen gör ej litet, få se likväl om icke oaktadt alla filningar och afputsningar svaret ändock blifver sådant, att underhandlingarne måste afbrytas och tragediens följande akt begynna.

Jag ser af dit bref, att Du funnit godt förflytta Dig från den förra brännpunkten, Köpenhamn, till den andra brännpunkten, W. Gunnarstorp. De begge familjernas sammanträffande har här väckt ej så ringa uppmärksamhet,* och en mängd kringspridda både dumma och löjliga rykten hafva med en viss begärlighet blifvit omfattade. Ehuru ej den ringaste tanke på successionsförändringsförslager hos någon förständig människa upp-

* D. 6/8 hade den svenska konungafamiljen sammanträffat med prins Kristian och hans gemål hos R. Tornérhjelm på Wrams Gunnarstorp.

stått, var likväl Prins Oscar, då han sednast tillbragte ett par dagar här, icke utan en viss oro för detta möte och meningen dermed(!) Man anser Garibaldi's fel bestå deruti, att han icke är *politicus*. Kände han Tornerhjelm, så antog han honom säkert till utrikesminister, gjorde då en utmärkt god *acquisition*, och nordén fick lugn på någon tid.

Vi hafva här haft ett kort besök af den engelske Prins Alfred med sin eskader. Efter 3 dagars vistelse här reste han i måndags till Petersburg ombord på ett af lineskeppen. Eskadern ligger emedlertid qvar här och går *icke* till Petersburg utan möjligen till Riga. Prinsen landstiger i Danzig, träffar sednare sin moder i Berlin och reser sedan med henne at Coburg m. m. Eskadern besöker omkring den 22 aug. Carlskrona och kommer derefter (således utan prinsen) till Köpenhamn. Det är hvad Amiral Smart sjelf häromdagen yttrade, och sedan prinsen nu rest på egen hand, förmodar man, att inga *depêcher* från London, såsom hittills varit fallet, skola genom ordres och *contraordres* bestämna kursen.

I afscende på de i din *depêche* af den 23 juli omnämnda ritningar till ett flytande batteri, hvilka jag äfven erhållit, har jag ej glömt föreskriften, att copia ej får tagas. Ritningen är öfverlämnad till sjöförsvarsdep:tet, der den under ansvarsskyldighet förvaras, och har jag bedt förvaltningens af sjöärenderne ledamöter der taga kännedom deraf. Naturligtvis kan i alla fall ingenting afgöras, och således intet definitivt svar lemnas Herr Baumgarten & Burmeister, förrän vår nye sjöminister hemkommer, hvilket jag tror inträffar snart nog. Du bedömmar bäst sjelf, om bemänte herrar kanske härom på förhand böra upplysas. Platen är nu eller snart i Marstrand, inträder väl icke i konseljen förrän d. 16

september men hemkommer dessförinnan, då han väl genast kommer att sysselsätta sig med flottans affärer.

Din tillgifne vän

M. Thulstrup.

Från C. A. Järta.

Hamburg d. 24 aug. 1862.

Min gode vän!

Ditt bref af den 25 juni har jag tacksammast emottagit. Den politiska splittringen inom Tyskland och synnerligast den tilltagande spänningen emellan cabinetten i Wien och Berlin tillåta icke det sednare, att i denna stund med så mycket alfvar, man skulle önska, sysselsätta sig med den danska frågan. Detta bör så mycket mera gräma den preussiska regeringen, som densamma annars säkerligen skulle söka att i denna nationella fråga medelst någon kraftåtgärd à la Bernstorff vinna litet popularitet, så väl behöflig för vinnande af andra ändamål hos de obändiga progressisterna. Önskligt wore, att danska regeringen wille begagna det rådrum, som sålunda lemnas densamma, för att emedlertid "proprio motu" ordna förhållandena inom hertigdömena på ett sätt, att grundade skäl till klagomål icke mera förefunnes.

Tillgifnast

C. Aug. Järta.

Från densamme.

Berlin d. 10 nov. 1862.

Min gode vän!

Det war för mig en särdeles stor otur, att Din oförutsedda resa till Glücksburg skulle inträffa just samtidigt med min ankomst till Köpenhamn, så mycket större som jag tog vägen öfver Danmark förnämligast för att en dag få vara med Dig i ro tillsammans.

I går öfverlemnade Qvaade till Bismarck det danska swaret af den 6:te november. Ehuru den sednare sjelf på förhand bestämt timman för besöket, så uttryckte han dock vid Qvaades inträdande sin ledsnad, att tiden icke tillåte honom att åhöra upläsandet af depechen, men af det korta samtal, som endast i allmänna termer ägde rum rörande frågan, trodde sig min kollega emedlertid kunna sluta, att Bismarck icke omfattar densamma med fullt så mycken värma som hans företrädare. Denna föreställning delas jämwäl af andra personer, men det oaktadt anser jag icke aldeles omöjligt att man för vinnandet af andra intressen d. w. s. arméorganisationens genomdrifwande skulle en wacker dag kunna besluta sig till någon energisk handling.

Såsom Du förmodligen redan känner, har Berliner-kabinetet under den 27 october swarat å Lord Russels depeche af den 24 september,* und zwar medelst antagande af deri framställda förslager. Ett i samma anda

* Russels uppseendeväckande "Gotha-depeche" 24/9 1862 hade under trycket af den hotande krigsfaran och möjligen influerad af drottning Victoria framlagt ett förslag till frågans ordnande, som i allt följde de tyska önskemålen. För Danmarks häftiga motstånd måste R. låta projektet falla.

affattadt, ehuru icke identiskt, swar lærer äfwen från Wien wara till Lorden afganget. Som emedlertid Frankrike tyckes mindre lifligt än de andra magterna intressera sig för förslaget genomdrifwande, bör det danska kabinettet använda alla sina bemödanden för att der finna ett stöd för sitt motstånd. Ehuru Latour d'Auvergne redan aflemnat sina rappellbref samt bereder sig till sin afresa, så har jag dock begagnat mitt intima förhållande till honom för att så mycket som möjligt bearbeta honom i danskt interesse, enär han känner frågan bättre än de flesta samt personligen åtnjuter stort förtroende så wäl hos kejsaren sjelf som ock hos Drouyn de Lhuys.

Här är tillståndet betänkligt. Föرنämsta grunden till det onda ligger i militärförslaget,* och endast ett modifierande af detta kan leda till förlikning emellan statsmagterna. Man hade hoppats att kunna erhålla kungens samtycke till ett sadant modifierande, till och med förordadt af några af ministrarne, men de olycksaliga adresserna, som fortfarande talrikt afsändas till majestätet af det feodala partiet, tyckas wilsaleda dess ömdöme öfwer sinnesstämningen i landet. Det är sorgligt att se en kung med verkligan ädla och goda afsigter samt menande wäl och ärligt med sitt land dock af ödet blifwa förd på en bekymmerfull, om icke olycksbringande bana.

Din tillgifne wän

C. Aug. Järta.

* Krigsministern v. Roons stora förslag till preussiska arméns reorganisation.

Från densamme.

Berlin d. 21 nov. 1862.

Min gode vän!

Mycken tack för Dina interessanta meddelanden af den 14:de. Högst önskligt wore det, i Danmarks interesse, att de åtgärder, Du omnämner såsom redan beslutade, snart blefwe förverkligade, ty äfwen om desamma icke skulle komma att fullt tillfredsställa de tyska fordringarne, så bör man dock hoppas, att de icke-tyska magterna skulle deruti erkänna en god wilja att gå nämnde fordringar till mötes samt till följd deraf åter ställa sig på Danmarks sida. Ty wärr hafwa emedlertid tidningarne i fråga om den supplementära budgeten för Holstein tillagt danska regeringen en aldeles motsatt afsigt, nemligen att wilja sjelf bestämma nämnde budget utan ständernas hörande,* men ett sådant handlingssätt wore altför utmanande, för att jag kan föreställa mig, att derom verkligen kunnat wara fråga, så wida icke man afsigtligen önskade att framkalla en Bundesexecution med alla dess följder. Också har mig i förtroende blifwit berättadt, att Balan redan erhållit *eventuel* befallning att göra alfwarsamma föreställningar deremot.

Här will man weta, att Lord John enwist widhållande sina förslager af den 24 september, redan gjort eller beslutit att göra en ytterligare demarche i Köpenhamn för att få dem antagna af danska regeringen. Detta låter något otroligt, men min österrikiske kollega påstår med bestämdhet, att så förhåller sig. Jag har rö-

* Danska regeringen gick de tyska fordringarna till mötes. Se Neergaard, Under Junigrundloven I: 579.

rande dessa förslager haft en temmeligen liflig discussion med min vän Loftus,* som, oss emellan, "en réclame la paternité".

Rörande Halls sista dépêche har Bismarck hittils icke welat yttra någonting. Han will först afwakta swar från Wien å en depeche, hwilken han i anledning deraf adreserat till Baron Werther.

Wedel har warit här en wecka och fortsatte i går till Petersburg. Han önskar, att nästa år blifwa förflyttad hit till Berlin, men jag hwarken kan för min hälsa eller will för mina politiska sympathier göra bytet. Altså får han wäl gifwa sig till tåls, så wida icke något arrangement kan uppgöras med gubben i Wien, som kunde convenera oss båda.

Under anhållan om min ödmjuka hälsning till Din Grefwinna tecknar jag

Din uprigtige vän
C. Aug. Järta.

Från C. J. Malmsten.

[Jan. 1863.]

Bäste, gode Hamilton!

Ditt snälla vänliga bref af d. 27 december var den käraste nyårgåfva, som jag kunde erhålla. Hade du varit närvarande, när jag emottog och läste detsamma, skulle uttrycket från mitt öga långt bättre än uttrycket från min stålpenna kunnat säga dig, hvad som rörde sig

* Britiska sändebudet i Berlin. Utkastet till Russels förslag var uppsatt af Bernstorff och sedan af Loftus framlagdt för Russel.

inom mig. Tack, gode Hamilton, för all din hjertliga vänlighet mot mig under hela den tid, som förflutit, och lofva mig, att jag äfven hädanefter fortfarande får äga dig som min bäste och käraste vän. Måtte Gud välsigna Dig och de Dina med allt godt under nu nyss ingångna och alla kommande år. Detta är min enkla, men hjertliga och varma nyårsönskan.

I dag har representationsförslaget blifvit i konseljen föredraget. Matte det hafva skett i en lycklig stund! I denna fråga *fick* ingen meningsskiljaktighet äga rum; man måste vara *med* eller . . . *gå bert*. Du må tro, att jag också mer än en gång tänkt det senare, ty jag kan ej hjälpa det, för mig hafva länge de samfälta valen varit lika litet principiellt rigtiga som en naturforskning, hvilken i stället för att taga de i naturen inneboende verkliga krafterna (värme, ljus, elektricitet etc.) till grund för fenomenernas indelning, grupperade desse efter stället, der de framträdde eller paträffades, i t. ex. Upsalafenomener, Falköpingsfenomener, Malmöfenomener o. s. v. Emellertid bekänner jag öppet, att denna min öfvertygelse blifvit på den senaste tiden i en icke oväsentlig mån rubbad. Jag har nemligen börjat tvifla på, att den analogie mellan den yttre och inre naturen, hvarpå mitt förra åskådningssätt helt och hållet stödde sig, vore så osviklig och sann, som jag föreställt mig, och jag har börjat frukta, att vid jmförelsen mellan nämde båda stora riknen, naturens och andens, jag kanske alltför mycket förbisett *den factor*, hvilken just skiljer mensklighetens lif ifrån naturens lif. I naturen, der alla krafter verka med oföränderlig nödvändighet, *der* kunna också vissa naturliga grupperingar tänkas, uppgöras och . . . äga bestånd, men i den sociala verldsordningen, der just genom *friheten* Guds skapartanke skall förverkligas, *der* torde i

samma mån sådana grupperingar bli omöjliga, som friheten *redan* vunnit i utveckling. Ty det hörer till civilisationens underbara natur, att på samma gång den mångfaldigar och fördelar arbetet, så upphäfver den också allt mer och mer de förutvarande skarpa gränssorna mellan olika sfärer för lif och verksamhet. Också hafva alla försök att uppgöra en klassindelning, som kunde godkännas, strandat mot svårigheter, som åtminstone för närvarande synas oöfvervinnerliga.

Du kan lätt föreställa Dig, att det kostat mig mycken strid och mycken bäfvan, oro och förödmjukelse, innan jag hunnit försona mig med detta tillstånd af bankrutt och redlöshet. Emellertid är jag nu, liksom alla *ärliga* cessionanter, mycket lugnare, *sedan* katastrofen en gång skett, än förut medan den arbetade ihop sig. Svårt har jag emellertid ännu att föreställa mig, det denna i bokstafligaste mening på ytan uppgjorda gruppering af medborgare, hvilken är de samfälta valens grund och vilkor, skall för alltid kunna ega bestånd. Möjligtvis är den endast ett öfvergångs-moment, som är nödvändigt för att ur de gamla antikerade ståndsförhållandena låta nya, friska samhällsbildningar uppstå.

Emellertid, sedan jag en gång fattat mitt beslut, har jag uppträdt, äfven jag, temligen radikalt, alldeles såsom du säger, att Du sjelf skulle hafva gjort. Framför allt har jag uppträdt såsom en motståndare till alla garantier, som *ingenting . . .* garantera. I ett afseende synes mig det nu framställda förslaget ega ett afgjort företräde framför alla andra förut uppgjorda, nemligen deruti att man sökt concentrera hela det conservativa elementet på *en* punkt, för att få det starkt och låta det betyda något, i stället för att späda ut det öfverallt, der det i sin svaghet *ingenting* förmådde och *ingenting* betydde.

Men jag vill ej upptaga din tid med några detaljer, då du ändock snart får läsa förslaget i dess helhet. De Geers yttrande är ganska väl ihopakkommet och *vinner* för hvarje ny gång man genomläser det. Knappast kan man, synes mig, i färre ord säga något mera dräpande om den s. k. candidaturen, än då han säger, att den icke blott icke passar för vårt national-lynne, utan sjelfva dess rigtighet i och för sig kan med skäl ifrågasättas, då ett val bör vara uttrycket af . . . *icke det* förtroende, man hyser till sig sjelf, utan *det* förtroende, som man åtnjuter af andra.

Hvad kungen beträffar, så har hos honom en märkvärdig förändring försiggått. Du hörde utan tvifvel för en tid sedan omtalas ett rykte angående den nuvarande ministerens sprängning af en combination Bildt-Sparre-Björck. För min del tror jag ej, att, hvad detaljerna beträffar, ryktet talade sanning, men lika öfvertygad är jag, att *något* hade varit ifråga. Ty rent af psykologiskt oförklarlig framstår eljest för mig kungens hastiga vändning i representationsfrågan. En tisdag t. ex. förklarade han sig icke vilja höra talas om representationsfrågan förr än i riksdagens yttersta timma, och två dagar derefter uppkallades De Geer för att emottaga befallning, att representationsförslaget borde, så fort sig göra läte, framläggas; att han (kungen) nu bestämt sig för att icke vidare *hålla* på de punkter, som han förut ovilkorligen påyrkat (ibland annat att kungen skulle tillsätta vissa platser i första kammaren, att biskoparne deri skulle vara sjelfskrifne o. s. v.)

Det som mest glädt oss alla är, att kungen vid de öfverläggningar, vi haft inför honom i denna viktiga fråga, med den lifligaste uppmärksamhet följt med förhandlingarne. Han har stilla och lugnt begrundat *hvarje* detalj, gjort anmärkningar, begärt upplysningar, frågat,

granskat, tänkt sig vissa möjligheter, med ett ord *allvarligt* bemödat sig att få allt klart. Ingen enda gång har det der morska, raska, förflugna (sit venia verbo), som du vet tillhör hans natur, fått frambräta. Det har varit, som om det i *denna* fråga alldeles försvunnit och efterträds af stilla, lugn besinning. Måtte nu blott inga nya omkastningar ske, ty *då* är min öfvertygelse, att det bär rent på tok. Gud styre allt till det bästa!!

Borgareståndets beteende mot Gripenstedt är i sanning bedrägligt.* Den yttre anledningen till detta uppträde var visserligen min och Lagerstråles afvikande mening i tullfrågan, men säkert är, att utbrottet ändå skett, äfven om *denna* anledning aldrig funnits. Genom sin sjukliga sinnesstämning och sitt retliga lynne, hvilket ofta bryter ut i stränga, omilda omdömen om personer och förhållanden, har Gripenstedt stött en stor mängd människor svårt för hufvudet. Hans förtjenster om en friare utveckling af vår tull-lagstiftning äro dock så stora, att de sannerligen icke bortskällas af några koppel lössläppta bandhundar i borgareståndet.

Hvad medicinska frågan beträffar, så har du väl sett den storm, som i stånden rörts upp emot den "himmelskriande orättvisan", hvilken blifvit begången emot Carolinska institutet.** Du kan vara säker på, att denna storm uppkommit utaf *många* väder, hvilka jag visserligen

* Se Borgareståndets protokoll 17/12 1862. Orsaken till ståndets hetsiga anfall på Gripenstedt var en kunglig skrifvelse angående förslag till ändringar i gällande tulltaxa, af hvilken framgick, att G. önskade tillsvidare uppskjuta en del af ståndet önskade reformer. Malmsten hade med instämmande af Lagerstråle afgifvit en reservation, som yrkade exporttullarnas afskaffande.

** Se härom t. ex. Dalman, Några anteckningar från våra ståndsriksdagar, VII: 228.

äfven närmare kunde beskrifva, om det ej vore förenadt med så mycket obehag. Utan tvifvel kommer en hejdun-drande skrifvelse i frågan att aflåtas från ständerna till regeringen, och då — få se hvad följden blir. Huru rätt hade du ej i ditt förutseende om: *Antingen — eller!* Jag är visserligen glad att icke hafva haft någon trasa med på *detta* byk, men nog uppröres jag i mitt innersta utaf att se, huru några kringåkande æskulaper röra upp him-mel och jord, för det de icke sjelfva vetat, hvad de velat.

I lördags gjorde jag mitt inträde i det här nybildade sällskapet Idun, i sällskap med Prins Oskar, Excellens Manderström, Statsrådet Bredberg och General Hazelius. Det gick ganska "gemüthlich" och treffigt till, och man var helt ogenerad i det stora hvimlet af mångahanda slags menniskor, med tjuotals deraf bildade smågrupper. Mengel hade fått Landtbruksakademiens sekreterare* i en vrå och tycktes med sin frustande mun nära nog "öfver-gödsla" den arma mannen. Kapten Krämer stod ensam midt på golfvat och såg under lugg, Bredberg såg hela världen öfver axel, och Åkerman (Öfverdirektören) blängde tvärs igenom den tunne gubben Palmstedt. Men hvad är det för ett par, som vandra der så förtroligt upp och ner och fram och åter, med hufvudena lutade mot hvarandra, såsom vore de inpassade i ett och samma ok? Det är Lars Hjerta och Herr I. Jungberg, riksdags-män från Stockholm båda två och sifferkarlar, statistici och storljugare båda två: "*Arcades ambo*" tillade Excel-lens Manderström.

Af tidningarne har Du sett, att riksdagsmannen Gross i bondeståndet väckt motion om, att prinsessan Louise

* J. Arrhenius.

skulle efterträda kung Carl på tronen. Men hvad du kanske icke har hört omtalas är, att hon efter den betan, till hogkomst af hennes välmenande men oombedde målsman, icke vidare kallas "lilla sessan", utan "Grosssessan".

Till lördag börja mottagningarne hos Daschkofs och om thorsdag 8 dagar till hos Manderström. Öfverståthållaren gaf i lördags å börssalen stor middag på 190 couverter för Stockholms magistrat och 50 äldste. Janne Hoffman hade såsom hjälpkåring fungerat vid arrangeringarne för att förtjena sina sporrar såsom blifvande . . . intendent.

Framför både från min hustru och mig de vörnadsfullaste, hjertligaste hälsningar till din goda Grefvinna och haf alltid i vänlig hogkomst

Din innerligt tillgifne

C. J. Malmsten.

I Köpenhamn existerar en frihandelsförening, hvilken utgifver en tidskrift, som jag läser med högsta intresse. De hittills utkomne 5 häftena beröra uteslutande tullfrågor, och jag skulle gerna önska, att bilagda Kongl. Maj:ts skrifvelse till ständerna tillställdes redactionen, utan att det dock nämndes, hvareifrån sändningen kom. Du kan ju t. ex. endast lägga den på posten.* Förlåt att jag härmed besvärar. Glöm mig icke!

* Frihandelsforeningens tidsskrift 1863 innehåller icke någon dylik skrifvelse.

Från C. A. Järta.

Berlin d. 2 jan. 1863.

Min gode vän!

Som jag nyss fått höra, att en engelsk kurir i afton afgår till Köpenhamn, så begagnar jag tillfället att underrätta Dig, att en af Edra förnämsta statsmän eller faiseurer, B:on Blixen-Finecke, befinner sig här sedan några dagar, äfwensom att han i förrgår haft en längre conference med sin vän, Herr von Bismarck. Jag känner icke, hwad som wid detta tillfälle blifwit yttradt å någondera sidan, och får troligen icke heller weta det, enär Baron B. sannolikt icke kommer att fägna mig med något besök. Genom Qvaade känner jag endast, att han tänker hafwa ännu ett samtal med den preussiske utrikesministern samt derefter directe återwända till riksdagens återöppnande.

Du äger Dig förmodligen bekant den nya twist, som blifwit framkallad inom Tyska förbundet emellan Österrike och de secundära magterna å ena sidan samt Preussen å den andra, till följd af de förres (de s. k. Würzburg-regeringarnes) motion om sammankallandet, wid sidan af förbundsdagen i Francfurt, af delegerade från förbundsstaternas respective nationalförsamlingar. Som båda parterna tyckas wara mycket morska samt öppet förklara sig beredda att låta frågan komma till det yttersta, så kan densamma lätteligen blifwa ganska alfwarsam och jemwäl, så wida icke en reculade eller ett nytt Olmütz mel-lankommer, framkalla en fullkomlig brytning af förbundet. Preussiska regeringen hotar nemligen både genom sina ministrar och sin press att utträda ur förbundet, om

förslaget drifwes till verkställighet, och Würzburgarne tillkännagifwa sin bestämda afsigt att icke gifwa wika utan att låta frågan wid förbundsdagen ha sin gång. Det är den 22:dra i denna månad, som första drabbningen kommer att levereras i Francfurt, och härtill rustas nu med all kraft å ömse sidor. Ännu är icke röstmajoriteten försäkrad åt motionärerne; de beräkna sig hafwa 8 röster, men söka den 9:de,* som är dem nödwändig, enär riksdagen består af 17 curier eller röster. Småstaterna äro bestämde att rösta med Preussen, och således blifwer Danmarks röst sannolikt wid detta tillfälle afgörande. Skulle striden komma att medföra Preussens utträdande ur förbundet, så kunna äfwen andra magter icke förnekas att följa exemplet. För danska regeringen blir således att noga öfwerwäga, om dess interesse fordrar widhållandet af dess antagna grundsats att votera emot alla reformer, som åsyfta en utwidgning af förbundsdagens magt, eller om detsamma måhända snarare befordras genom framkallandet af en öppen brytning emellan förbundsmedlemmarne?

Jag slutar med att upriktigast önska Dig och Din Grefwinna all wälgång och lycka under det nu ingångna nya året.

Din tillgifne wän
C. Aug. Järta.

P. S. Med återvändande kuriren kan jag kanske få hoppas några rader.

* Kurhessen afföll och den 9:de rösten kunde ej uppdrifvas, hvarför förslaget föll.

Från D. G. Monrad.

Kjöbenhavn d. 9 Jan. 1863.

Kjære Excellence!

Er De hjemme paa Söndag Kl. 1 eller efter 1 og vil De saa fortsætte Samtalen fra Fredensborg? Sagen har gjort et Skridt fremad,* men jeg tør ikke gaae videre, förend jeg kan gjøre Regning paa Deres *personlige* Understöttelse som Menneske.

Deres hengivne og tillidsfulde

D. G. Monrad.

P. S. Omstændighederne retfærdiggjøre en Tillidsfuldhed, som jeg ellers vilde for eget Vedkommende benævne anderledes.

Från J. H. Thomander.

Lund d. 22 jan. 1863.

Högvälborne Herr Grefve, f. d. Stats Råd, Kommendör af Kongl. Maj:ts Orden m. m.!

För den i dag anlända skrifvelsen skyndar jag att aflägga min ödmjuka tacksamhet. Hvad professor Meldahl nu atagit sig, är åtminstone till en början tillfyllestgörande och gör vidtagandet af annan åtgärd å myndigheternas sida öfverflödigt. Z.** har i 6 veckor arbetat på ritningarna*** och anser sig behöfva en månad ännu, innan han kan visa sig i Köpenhamn med tillbörlig heder

* Sannolikt de planerade åtgärderna för Holsteins utsöndrande, som ledde till det oönskdiga patentet af 30 mars.

** H. Zettervall.

*** Till Lunds domkyrkas ombyggnad

och någon förhoppning att finna nåd för prof. Meldahls vackra, men skarpa ögon. Den unge mannen fick af mig huden full, för det han väckt Meldahls missnöje, nu är också bemälde yta [?] betydligt mjukare. Jag tror, att han är i det närmaste oskyldig. Efter Meldahls, Scholanders, Gunnar Wennerbergs o. fl. omdöme är han icke utan duglighet. Men de heta somrarna nu för tiden göra, att allting, sedan civilisationen stigit, vexer fort och man blir en stor man mycket hastigt. Af denna brådmognad kan äfven ett Z. taga skada.

Jag har nu endast den anhållan, att Herr Grefven täcktes på någon god väg förskaffa mig underrättelse, hvilken dag eller vecka prof. Meldahl vill, att Zettervall infinner sig hos honom med sina dokumenter. Det är icke alldeles säkert, att han kan vara till den tjenst, som åsyftas, före slutet af februari, ty dels är årstiden bedräglig, dels är ynglingen sjelf af öfveransträngning så medtagen, att han i dag måst krypa ur sin säng upp till min höga lofts bur. Bure det till att prof. Höyen på samma tid funnes i hufvudstaden, så vore det kanhända väl; han är, såsom Herr Grefven vet, föreståndare för den konstnärliga reputationsfabriken der, och det är i alla händelser bättre, att klander drabbar ritningen än den färdiga byggnaden, ehuru anmärkarena visserligen i sednare fallet få den bästa tiden att besinna sig. Om nästefter Meldahl och Höyen Brunius får saken om hand, derefter kyrkorådet, så konduktörer, öfverintendent och minister, blir arbetet sju resor pröfvadt, äfven då landshöfding och biskop räknas för noll i saken.

Med fullkomligaste högaktning har jag äran teckna

en ödmjuk tjenare

Joh. Henr. Thomander.

Från B. von Platen.

Stockholm d. 5 febr. 1863.

Min heders broder!

Af ditt bref till Manderström finner jag, att äfwen Du känner för oss med hänsyn till vår sednaste led-samma proposition,* och det war en ledsam nöt att bita på, men constitutionella ministrar behöfwa sin pansar-beklädnad också, efter de egentligen äro ämnade till skott taflor och skydd, för hwad som är långt dyrbarare. Stämningen i det hela är så fördelaktig, att emedertid den blifwit mindre skadad, än man kunnat wänta sig.

Din tillgifne

B. von Platen.

Från G. Essen.

Malmö d. 4 april 1863.

Högvälborne Herr Grefve, m. m.!

Herr Grefven har sig förmodligen bekant, att man här i Malmö fått ett besök, som möjligen kan befinnas vara af mindre angenäm beskaffenhet. Jag menar det engelska ångfartyget med fremlingar, för att icke säga äfventyrare, af alla nationer.** Vid ankomsten hit voro

* Kungl. Maj:ts nådiga proposition om anvisande för fyra år af ett fyllnadsanslag till Kongl. Maj:ts hofhållning, aflämnad 6/2 1863.

** Om det tragikomiska förloppet af denna på sin tid mycket omtalade polska expedition finnes en utförlig redogörelse af en af deltagarne S. Poles (egentligen Raphaël Tugenhold) i broschyren "Polska expeditionen och Stephan Poles". Malmö 1863.

de temligen medtagna af att haiva varit instufvade ombord en veckas tid i hårdt väder. Här hafva de blifvit inquarterade på 2:ne värdshus, dock påstå de sig ämna betala alla omkostnader sjelfva. De utgöra 180 till antalet, mäst polacker, i öfrigt fransoser, italienare, engelsmän, ungrare o. s. v. Befälhafvaren kallar sig öfverste Lapinski. De hafva uppgifvit sig hafva ombord ett par hundra centner krut, 60,000 patroner, 3 fältkanoner, ett par tusen gevär.

Första följden af deras hitkomst hade lätt kunnat blifva Malmös förstörande. I förrgår middag uppsteg rök från lastrummet, der eld således hade uppstått. Man blef naturligtvis något häpen, men allmänheten måste icke hafva insett, huru stor den hotande faran verkligen var, ty en mängd människor skyndade till hamnen att begäpa ett upptråde, som lätt kunde hafva blifvit ganska olycksbringande. Eld hade kommit lös i kollagret. Polackerna arbetade modigt och raskt, och eiter några timmar var all fara öfverstånden. Uti en plank 7—8 alnar från krutet hade elden begynnt att fatta, så att en explosion icke var synnerligen långt borta.

Herr Lapinski tyckes ännu hafva lyckats att hålla god disciplin inom sin corps, men symptomer visa sig dock, att dessa oroliga sällar icke länge komma att uthärda sysslösheten. Sex fransoser lära redan såsom något ostyriga hafva blifvit från corpsen afskedade och begärde i dag auctoriteternas biträde för att utbekomma respenningar till Frankrike och England. Herr Lapinski vill ej bekosta längre resa för dem än till Köpenhamn, jag förmodar, att de snart komma att ditsändas till dervarande franska legation eller consulat, och är väl icke otroligt, att detta blir *le commencement de la fin* på

denna hufvudlösa expedition. Grefve Manderström har gifvit mig uppdrag att söka *vänligen öfvertala* Lapinski att återvända dit, derifrån han kommer; ännu tyckes han dertill dock icke hafva synnerlig benägenhet, ehuru det väl slutligen måste gå derhän. Att återvända med det engelska ångfartyget, äfven om kaptenen och besättningen, som nu lära vistas i Köpenhamn, återvända, torde väl icke vara rådligt, således får väl sällskapet i mindre afdelningar anträda återtåget öfver Götheborg eller Lübeck. Lapinski påstår sig icke kunna härom något anordna, förrän han erhållit föreskrifter från Stockholm, hvilka åter skola bero på den politiska ställningen, men hufvudändamålet med expeditionen, att föra vapen och ammunition till Polen, torde väl i alla händelser vara förfeladt. Den engelska ångbåten ligger nu här under sequester. Krutet har blifvit transporteradt till en af svenska auctoriteterna förhyrd skuta, som blifvit förlagd utanför hamnen på redden.

Jag borde hafva nämnt, att rörande eldens uppkomst å ångfartyget har man sig ingenting bestämdt bekant, men antager, att det skett genom sjelf-antändning i kol-lagret.

En af corpsen har blifvit sänd till Stockholm, han påstås vara ryss, skall heta Bakunin* och höra till redactionen af Hertzens tidning.** Lapinski påstår sig om några dagar vänta någon från Stockholm; jag vet ej, om det är förenämnde person.

* Den bekante ryske kommunisten och agitatorn M. Bakunin. Om hans vistelse i Stockholm se Schöldström, Vid pulpeten n:r 14. S. 29 ff.

** Kolokol (Klockan), utg. i London.

Man säger, att Czartoryski icke skall vara belåten i Stockholm. Det vore väl så mycket bättre, men öfver brist på lyckade tal och demonstrationer af deltagande bör han icke kunna klaga.

De notiser härifrån, som jag trott mig böra lemna, äro måhända till en del något öfverflödiga och vidlyftiga öfver höfvan, hvilket Herr Grefven då benäget torde ursäktas.

Med utmärkt högaktning har jag äran teckna mig Herr Grefvens

Ödmjukaste tjenare

G. Essen.

Från C. A. Järta.

Berlin d. 6 april 1863.

Min gode wän.

Jag begagnar kusin Castenskiolds återresa till Danmark i afton för att med några rader tacka Dig för Ditt vänskapsfulla bref af den 4:de, hwilket jag nyss haft nöjet emottaga. Så widt jag i detta ögonblick är i tillfälle att bedöma det intryck, hwilket danska reg:ns nu sednast widtagna wigtiga åtgärd beträffande Holstein* här framkallat, tyckes detsamma ingalunda wara gynsam, enär man deruti mindre ser en önskan att efterkomma förbundsdagens fordringar i afseende å nämnde hertigdöme än ett ytterligare steg till incorporerandet af Sleswig i det egentliga konungariket. Qvaade har ännu icke lyckats träffa Bismarck utan endast Thiele,

* Marspatentet.

som emedlertid icke yttrat det ringaste rörande communicationen. Ehuru denna fråga enligt mitt omdöme är i denna stund den enda, deruti preuss. reg:n möjligen skulle kunna påräkna nationens bistånd för en energisk politik, tror jag dock, att man är för mycket sysselsatt med de inre tvistefrågorna äfwensom med andra mera brännande politiska frågor, för att dertill kunna besluta sig. Dessutom tyckes man här misstänka, att bakom danska regeringen står den store mannen i Paris, och denna föreställning, hwilken man icke bör borttaga, manar äfwen till moderation och försiktighet. I öfrigt anses i allmänhet Bismarck bedöma den dansk-tyska twisten med wida mindre passion än företrädaren. — Önskligt wöre likwäl, att danska regeringen nu medelst de concessioner åt tyska nationaliteten i Schleswig, hwar till densamma äger obestridligt grundade anspråk, måtte söka att winna de europeiska magterna samt den opartiska delen af allmänna opinionen på sin sida. Ögenblicket dertill synes wara gynnande, oaktadt det motstånd regeringen i detta afseende kan röna från partierna inom landet.

Hwad säger Du om publicerandet af min dépêche af 4 jan. 1862* endast 14 dagar citer samt i uppenbar strid med circuläret af 27:de febr.? Gr. M—m yttrar i en apostille, att han ansett sig icke kunna supprimera denna dépêche wid reproducerandet af de öfriga dokumenterna, som blifwit tryckta i "the blue book", men hwarföre har då hans egen dépêche, hwaraf *min* beled-

* I Diplomatiska handlingar rörande den danska frågan. På Kongl. Maj:ts nådiga befallning meddelade Sveriges Rikes Ständer och Norges Storthing, februari 1863. Stockholm 1863. S. 105.

sagades, blifwit utesluten? Reproducerandet har skett till följd af ett lättsinnigt slarf, ty hwar och en person med förstånd och omdöme måste genast finna af innehållets förtroliga karakter, att nämnde min depeche endast och allenast war bestämd för *min egen regering*. Att man förswårar min ställning här, tyckes wara wederbörande hemma likgiltigt. Detta är ty wärr icke enda bewiset derpå. Nästan aldrig erhåller jag del af de politiska underhandlingar, som äga rum mellan vårt och fremmande kabinett. Följden blir, att jag för att icke genom wisad okunnighet, om hwad i Stockholm föregår, compromettera mig, tweekar att med kolleguer och andra politiska wänner widröra dagens stora frågor.

Tacka Grefwinnan för hennes wänkskapsfulla hågkomst samt retournera ödmjukl:n mina hälsningar.

Tillgifnast

Järta.

Från G. Essen.

Malmö d. 10 april 1863.

Högvälborne Herr Grefve, m. m.!

Med anledning af Grefvens bref af denna dag ber jag att få nämna följande.

Pohlackarne lära till en början blifwit emottagna här med sång och välfägnad, men dels äro Malmöboarne inga "ideologer" och föga benägna för någon synnerlig enthousiasme, dels vore det svårt att alltjemt underhålla sådana varmare känslor, när det så drager ut på tiden, som händelsen tyckes blifwa med nämnde pohlac-

kars vistande här. Auctoriteterna hafva emellertid visst icke visat någon ogenhet. Pohlackarna förklarade genast, att de icke ämnade falla staden till last, utan att de ämnade sjelfva föranstalta quarter och underhåll. De blefvo emottagna på tvenne värdshus, men naturligtvis funnos icke sängar och sängkläder för 180 personer, utan gemenskapen fick ligga på halm, som svenska soldater årligen få göra hela veckor och månader. För några dagar sedan framställde Herr Lapinski den önskan att få sängar och sängkläder. Kronan har icke något förråd härstädes af sådan materiel, men stadens fullmäktige beslöto att från ett för detta cholera-sjukhus lemna åt pohlackarna sängar, madrasser och lakan; således hafva de i den vägen erhållit allt, som kunde behövas, men bortskända häraf komma de väl snart med nya pretensioner. För Excellencen Manderström skall jag omnämna, huru menniskoälskande man här varit, och att man i förevarande fall icke förtjenar någon förebråelse.

I går expedierades härifrån till Köpenhamn 28 stycken pohlackar och fransmän. Enligt uppgift skulle de genast afgå vidare till Korsör på väg till England. Dessa lära hafva knotat och varit missbelåtna med sysslolösheten härstädes, och Lapinski fann således rådligt att bortskicka dem. Väl vore, om han härmed ville fortsätta. Af de tvenne emissarier, som han afsändt till Stockholm, påstår han, att den som han egentligen hade förtroende till, insjuknat i Götheborg. Den andre, rysen Bakunin, tyckes han misstro. Lapinski är något "blagueur", sålunda påstår han sig genom sina utskickade ämna sondera vår regering, icke genom Czartoryski, som han såväl som alla sanna pohlska patrioter förnekar och föraktar. Kanske han vänder sig till pohl-

ska comittéen, herrar Raab, Hazelius & C:o. Han grubblar på, huru han skall få sitt förråd af vapen och ammunition fritt från sequestern, för att under någon förevändning skicka det till Gottland, derifrån det i mindre farkoster skulle smugglas in på ryska kusten. Till Gottland hafva pohlackarna godt öga, dit hade de ämnat taga sin tillflykt, om de med sitt ångfartyg kommit in i Östersjön men der rönt motgångar. Det är märkvärdigt att höra, huru de "sans façons" anse sig vara öfverallt i Sverige hemmastadda, men hvartill vi genom våra demonstrationer väl också gifvit dem någon anledning. Lapinski påstår sig hafva talat i Köpenhamn med engelska ministern, som skulle hafva gifvit honom det rådet att begifva sig hit till Malmö. Det vore interessant att veta, om ett enda ord häraf är sannt, det är väl knapt möjligt. Ett parti pohlackar besökte häromdagen Lund, der studenterna, som sig borde, genast fattade eld, höllo tal, sjöngo och drucko.

Ännu tyckas de pohlska financerna icke vara uttömda, guldmynten lära hafva tagit slut, men de hafva papper, som kunna realiseras, och i sådana och andra ärenden resa nästan dagligen pohlackar öfver till Köpenhamn.

Skulle något märkbart rörande "Pohlens affärer" här inträffa, skall jag hafva äran derom underrätta.

Med utmärkt högaktning Herr Grefvens

Ödmjuke tjenare

G. Essen.

Från densamme.

Malmö d. 13 april 1863.

Högvälborne Herr Grefve m. m.!

Herr Grefven torde kanske finna mina anmälanden rörande pohlska affärerna väl täta och öfverflödiga, jag vill likväl i detta fall hellre göra för mycket än för litet.

Lapinski ämnar i dag på ångfartyget Svea afgå härifrån till Stockholm. Han påstår sig känna, att ett stort uppträde egt rum emellan Kejsare Napoleon och Budberg; jag vet ej, om sådant stått i någon tidning, och han på sådant sätt eller något annat får sina notiser. Han vill nu höra, hvad svenska regeringen under sådana förhållanden tänker göra, och sjelf hyste han härom serdeles sanguiniska förhoppningar. Jag har redan telegraferat till Excellensen Manderström och förberett honom på den förmån, han kanske får, att göra herr Lapinskis bekantskap. Innom corpsen visa sig alltmer spår till den anda, som der råder, men hitintills kunnat någorlunda quäifvas. Några fransoser och italienare, som utgjort vakten på "Ward Jackson" hafva stulit 20 revolvers, för att sedan härmed drifva handel. De upptäcktes och lära nu blifva expedierade till Köpenhamn. Några dolkstyng, dock icke serdeles vådliga, lära också blifvit vexplade. Jag får nämna, att jag låter pohlackarna hålla en liten vaktstyrka på ångfartyget, emedan de hafva en mängd lösa persedlar i fartyget, och hvilka de sjelfva få vårda och således ej kunna skylla på andra, om något försvinner eller vanvårdas. Öfversten har lemnat befälet åt en gammal polsk kapten; jag förmodar, att hvarjehanda uppträden komma att inträffa under interimstyrelsen.

Hvad Herr Grefven nämnde i det bref, jag i går hade äran emottaga, rörande möjligheten af ett ytterligare besök härstädes af pohlackar, gifver mig anledning att väcka härvarande auctoriteters uppmärksamhet, å hvad som för en sådan händelse bör iakttagas. Utaf synnerlig vigt synes det vara att förhindra införandet af krut i hamnen, i sådant afseende har man redan en varning, som borde vara tillfyllestgörande. Att förhindra fartyget att inlöpa låter sig väl i öfrigt icke göra, då här tyvärr redan förefinnes ett præjudicat.

Med utmärkt högaktning Herr Grefvens

Ödmjuke tjenare

G. Essen.

Från densamme.

Malmö d. 21 april 1863.

Högvälborne Herr Grefve m. m.!

Med Herrar Lapinski och Demontowitch har i Stockholm blifvit uppgjort, att de med hela sitt följe skola afresa från Sverige, dock på vilkor, som för oss blifva ganska dryga och kännbara. Deras financer lära vara i dåligt skick och alla tillgångar uttömda, således skola nödiga medel för resa till England, eller hvart de annars kunna vända sig, lemnas med 100 Rd. för hvarje individ. Jag har fått befallning att här utbetala dessa medel och expediera sällskapet härifrån i mindre afdelningar. Jag väntar endast på Lapinskis återkomst hit för att kunna företaga operationen, och torde Herr Grefven således kanske snart få spörja, att äfventyrarne passerat genom Köpenhamn.

Engelska ministern i Stockh:m har på grund af telegram från engelska consuln härstädes enskildt hos Excellencen Manderström förfrågat sig, huruvida ångfartyget och lasten kunde till en nyligen hitkommen ny befälhafvare blifva öfverlemnade. Härå lærer hafva blifvit svaradt, att om ministern officielt på sin regerings vägnar vill reclamera, skall tillses, att, hvad som begäres, icke skall möta hinder. Hit till consuln har ministern telegraferat, att han skulle skrifva i ärendet till Lord Russel.

Det skall blifva märkbart att se, hvad man slutligen skall företaga med fartyg och last, men hufvudsaken är, att man blifver utaf med passagerarne, och detta mål, om också dyrköpt, tyckes vara nära förhanden.

Med utmärkt högaktning Herr Grefvens

Ödmjuke tjenare

G. Essen.

Från densamme.

Malmö d. 22 april 1863.

Högvälborne Herr Grefve m. m.!

För de råd och det biträde, Herr Grefven behagat benäget lemna åt Landssekreteraren Hane i afseende på pohlackarnas bortsändande, är jag Grefven mycket förbunden.

Jag bör dock skynda att nämna, det jag nu på aftonen erhållit från Excellencen Manderström ett telegram så lydande: "Innehåll med de i mitt bref af 18:e omförmålda utbetalningar, till dess mitt bref af i dag hinner ankomma." Någon förändring eller modification,

af hvad förut hade blifvit beslutadt, tyckes väl således vara att förvänta. Det i dag från Stockholm afgångna brefvet kan icke komma mig tillhanda förrän om lördags afton, således lärers väl svårligen någon transport redan om söndag kunna afgå; jag antager nemligen, att transporterandet i allmänhet kommer att ega rum. Lapinski har ännu ej visat sig här. Så snart jag får vidare underrättelser från Excellencen Manderström, skola de blifva Grefven meddelade.

Med utmärkt högaktning

Ödmj.

G. Essen.

Från densamme.

Malmö d. 24 april 1863.

Högvälborne Herr Grefve, m. m.!

Jag får förbindligast tacka Herr Grefven för brefvet af gårdagen.

Jag erhöll i går afton ett telegram från Manderström, så lydande: "I dag afgår bref, som completerar gårdagsbrefvets föreskrifter, men ej sammanfalla med Hanes förslag." Landssekreteraren hade nemligen telegraferat upp, om hvad som i Köpenhamn blef honom meddeladt. Det ser ut, som om man friköpt sig för en viss bestämd summa från Lapinski och hans sällskap, och att det mindre är fråga om att hushålla med resekostnaderna än att utbetala summan och tillse, att alla riktigt begifva sig häriifrån. Den första officiella skrifvelsen, af d. 18:e, som jag erhöll, antyder likväl icke sådant fullt tydligt, ty der talas om, huru mycket bör

antagas åtgå för hvarje individ i reskostnad, att medlen i mån af de aftågandes antal böra utbetalas, o. s. v. Men ett bref, som jag i dag erhållit från Baron A. Raab, och hvilket eluru något confust likväl vill hafva sken af att vara för mig upplysande och nödigt, tyckes bekräfta, att subsidiesumman är bestämd. Baron Raab, troligen i dess egenskap af ordförande i polska committeén, tyckes hafva varit den, som anmält polackarnas tryckande, finansiella behof, och som sedan blifvit använd vid underhandlingen. Oaktadt jag befarar, att man ej fäster afseende därå, ansåg jag mig dock böra telegrafera till Exc. Manderström i anledning af Grefvens bref, att man hastigt och för godt köp kunde blifva utaf med pohlackarna. Härå har jag ej erhållit något svar, detta innehålles kanske i de tvenne under vägen varande brefven. Hane har telegraferat till Gen. consul Everlöf, att den danska polistjenstemannen borde tillsvidare uppskjuta sin hitresa. Herr Lapinski har ännu ej återkommit, men väntas i dag.

Med utmärkt högaktning

Herr Grefvens

Ödmjuke tjänare

G. Essen.

Från densamme.

Malmö d. 25 april 1863.

Högvälborne Herr Grefve, m. m.!

Jag har i afton erhållit från Exc. Manderström ett bref af den 22:a och väntar i morgon åter ett af den 23:e.

Herr Demontowicz, som anses vara själen i denna olyckliga polack-expedition, och som påstås vara en hederlig karl, misstror Lapinskis lämplighet att sköta penningar och har begärt, att polackarnes afsändande skulle uppskjutas, tills han, Demontowicz, kunde hinna hit, men då mannen ännu är sjuk i Stockholm, har man ej beviljat detta uppskof, utan nu skall en härvarande civil-agent vid corpsen, Mazurkiewicz, få uppbära medlen och besörja transporten. "Wi böra ej blottställa oss för beskyllningen att med hårdhet mot dessa äfventyrare procedera." Således böra respenningar à 100 Rd. per man lemnas. Dock heter det vidare i brevet: "Några få dagar har jag velat lemna dem; begagna de sig ej deraf, så må du använda, hvad sätt du vill, att bli af med dem och betala dem sina respenningar på bästa sätt." Hade ej försatsen bundit händerna på mig, så hade för kronan kunnat insparas kanske 7—8000 Rd. Utan tvifvel afresa de godvilligt, när så hederliga respenningar bestås. Någon besparing skulle ändå kunna ske, om man ej har lofvat att lemna 16000 Rd., antingen de åtgå till respenningar eller icke. Ehuru sådant ej blifvit uttryckligt sagdt, kan jag dock sluta mig till sådant, deraf att Mazurkiewicz i dag visade mig ett telegram från Demontowicz, som bemyndigar honom att af mig uppbära 16000 Rd. Han fick naturligtvis inga penningar, jag vill afvakta de ytterligare föreskrifter, som i morgon skola komma. Om dessa ej blifva alltför bestämda, ämnar jag uppgöra med Mazurkiewicz, att corpsen afdelningsvis afsändes, hvarmed början redan om måndag göres, att penningar lemnas i mån af de afresandes antal, att penningar ytterligare lemnas till liquiderandet i quarteren här i staden för den sista veckan, under hvilken de annars hitintills gjorda liquiderna afstannat, och skulle något af de 16000

Rd. återstå, hvilket jag skulle tro, så innehålles det, tills annorlunda föreskrifves genom bref eller telegram.

I likhet med Herr Grefven finner jag det vara ganska påkostande, att denna sak ej har fått ordnas på sätt, Herr Grefven hade föreslagit, och hvarigenom man för vida bättre köp och med större säkerhet hade blifvit utaf med sällskapet. Jag skall måndags morgon åter afsända till Herr Grefven underrättelse om de ytterligare föreskrifter, som jag kan hafva erhållit, och om hvad som då med polackarna kan hafva blifvit uppgjort. Man bör väl visa polisen i Köpenhamn den uppmärksamheten att underrätta om, när polackarna härifrån expedieras, jag skall låta Landssekreterare Hane derom avertera vederbörande. Herr Lapinski har i afton hit återkommit, men jag har ännu ej talat med honom.

Jag är mycket tacksam för de råd och det biträde, Herr Grefven så benäget lemnat mig i afseende på det besynnerliga trassel, som nu här förevarit, och om hvilket Manderström skrifver: "Hela denna historia har gjort mera obehag och tagit mera tid än den förtjenar, men jag tycker, att sinnena börja lugna sig."

Om slutscènerna och upplösningen skall jag vidare till legationen inberätta.

Med utmärkt högaktning

Herr Grefvens

Ödmjuke tjenare

G. Essen.

Från densamm.

Malmö d. 26 april 1863.

Högvälborne Herr Grefve m. m.!

Jag har i dag åter erhållit bref från Exc. Manderström, deruti det med tydliga ord säges mig, att det inte är meningen, att besparingar eller afdrag skola göras å den åt Demontowicz lofvade summan, hvaremot den polska skaran bör hafva utrymt landet den 1:a eller senast den 2:a maj. Med herr Mazurkiewicz, som här representerar Demontowicz, har jag haft i dag tvenne längre samtal, han krusar något för att så hastigt begifva sig åstad, men det är väl bara för syns skuld; de kunna icke hafva något intresse att ligga här längre. Jag har begärt att i morgon få veta, när och huru de ämna begifva sig åstad, och hoppas, att inga hinder skola möta för evacueringen. Lapinski har anmält sig sjuk, han finner sig förmodligen generad af att icke mera vara den främste af sällskapet. Manderström upprepar ånyo, att mildhet och goda façoners böra användas, dels för att undvika skrik, dels emedan de äro mera olycklige än brottslige. I morgon sker väl icke något aftåg, men jag hoppas dock, att alla inom veckans slut skola vara hädan.

Med utmärkt högaktning

Herr Grefvens

Ödmjuke tjenare

G. Essen.

Från C. Hall.

Kjöbenhavn d. 22 Mai 1863.

Kjære Grev Hamilton!

Allerede for lange siden burde jeg have besvaret det Brev, som Deres Excellence var saa venlig at sende mig fra Wiesbaden, men jeg maa söge om ikke just en Retfærdiggjörelse saa dog en Undskyldning deri, at jeg i den sidste Tid har været i en ualmindelig Grad omtumlet af alle Slags Forretninger. Da De var saa god at sende mig en Photographie af den nye græske Konge (in spe),* saa vil jeg strax begynde med denne — ikke den mindste eller letteste af mine Opgaver. Jeg vilde af Hjertet ønske, at vi alt vare saa vidt som Photographien, at have ham i græske Costumen, hvori han virkelig tager sig godt ud. Men vi ere endnu langt derfra. Imidlertid skal man dog nu være færdig i London med Protocollen angaaende den græske Kronens Ledighed, og efter en Telegraphdepesche til Paget er den alt underveis hertil. Jeg haaber derfor, at det maaske kunde lykkes paa Tirsdag faa afholdt et Statsraad, hvorefter der kunde gives Bille Instruction til at træde i Conference med de 3 Magter, og maaske det da vil blive muligt at komme saavidt, at Modtagelsen af Kronen her kunde finde Sted i de første Dage af Juni, og da den ulykkelige Deputation befries og drage hjem til det skjønne Grækenland, hvor man desværre i den sidste Tid ikke synes at opføre sig meget skjönt. Pr. Chr. og Prindsesse L:s** hele Optræden skal

* Den danske prins Vilhelm, som konung Georg I.

** Sedermera kung Kristian IX och drottning Louise, prinsens föräldrar, voro synnerligen obenägna för sonens kandidatur och uppställde åtskilliga villkor, innan de gáfvo med sig.

ikke bidrage til at lette denne Sags Afgjörelse. — Hvad det polske Spörgsmaal angaar, ved D. Excellence maaske, at vi efter Opfordring af England og Frankrig ogsaa have givet vor Besyv i St. Petersburg.* Det var jo af flere Grunde et ingenlunde let Skridt at gjöre. Jeg tror dog at være sluppen nogenlunde vel fra Affattelsen af vor Depesche, der blev overleveret af Baron Otto Plessen, til hvem Fyrst Gortschakoff yttrede sine regrets affectueux et non amers over, at dette skulde være det förste Skridt, som Plessen havde at gjöre ved sin Tilbagekomst til Rusland. Jeg har igaar faaet Svaret gjennem Baron Nicolay; det er yderst kort men höfligt. — Men hvad vort eget store Spörgsmaal angaar, da er det naturligviis talt en hel Deel derom i vort gode Rigsraad, ligesom nu da ogsaa i det engelske Overhuus, og en hel Deel, af hvad der er bleven sagt baade der og her, baade af Lord Russel og af Geheimeraad Bluhme, maatte helst have været usagt. Imidlertid kan det jo ikke nægtes, at ligesom Stemningen i House of lords utvivlsomt synes at være gunstig for os, saaledes er der ogsaa blevet sagt meget gode Ting her i Rigsraadet, hvor Regjeringen i det hele stedse har fundet et mere og mere bestemt Fodfæste. Det saakaldte Venstres Angreb har egentligt indskrænket sig til nogle over al Maade ynkelige sma *udfald* eller *indfald* af Bl. Finecke. Det saakaldte Höire har samlet en halv Snees Stemmer, som af og til have været bidske og giftige nok, men som tillige have givet sig temmeligt store Blottelser og navnligt [?] ikke paa nogen Maade have været istand til at antyde, hvilken anden Vei der skulde være betraadt. Vi ere da nu ogsaa saavidt færdige med Alt, at jeg i

* En ytterligt försiktig hänvändelse till polackernas förmån. Neergaard, Under Junigrundloven I: 659.

Aften skal have den Fornöielse at oplæse det allerhöieste Rescript, hvorved denne Samling slutter; *det* er altid ulige behageligere end at oplæse et Aabningsrescript. Fra Tydskland hörer jeg iövrigt saagodt som intet. Jeg har for 8:te Dage siden afsendt et kort, identiskt Brev til Berlin og Wien paa de sidst derfra komne ligeledes meget korte, identiske Noter, og den har været ledsaget, ligesom deres var *det*, af en noget længere særlig Depesche til hvert af disse Cabinetter, holdte i en særdeles rolig og forsonlig Tone. *Det* hjælper nu sikkert ikke meget. Hvad der skulde hjælpe eller i alt Fald standse den utrolige ardeur hos enkelte tydske Stater, ja endog hos Österrig, maatte være af anden Beskaffenhed og komme andetstedsfra. Det store Skridt i Frankfurt skedte jo ikke igaar^o og vil altsaa först foregaae efter Pintsen, men jeg har i Grunden kun Bladens Efterretninger om Beskaffenheden af samme. Vi forbereder os selvfølgeligen paa det Værste, skjönt det unægteligen er et stærkt Stykke at ville gjöre Execution, fordi man fra dansk Side ved Kundgjörelsen af 30:te Marts i det Væsentlige har opfyldt Fordringer, som ikke engang have nogensomhelst Hjemmel i selve Forbundsretten. — Sammenkomsten i Götheborg synes at være gaact meget godt; ^o idetmindste ere vore Deeltagere meget tilfredse. Jeg vil af Hjertet ønske, at det maatte lykkes lidt snart at bringe nogle af de der paa Bane bragte Spörqsmaal til en lykkelig Lösning. Imorgen skal jeg til Skodsborg for at tale med Kongen, som jeg ikke i længere Tid har seet. Jeg hörte i dag af Trap, at H. M. har modtaget et Brev fra Deres

* Beslutet om förbundsexekution fattades slutgiltigt först d. 9 juli.

** Det skandinaviska nationalekonomiska mötet.

Konge, hvori Allerhöistsamme udtaler Haabet om at samles med ham i Begyndelsen af Juni Maaned i Skaane. Deres Excellence veed, at jeg vilde sætte megen Priis paa at dette Haab gaar i Opfyldelse, men jeg stoler da paa forinden at have haft Leilighed til at tale mundtlig med Dem efter den Opfordring, som hele Stillingen til den Tid maatte frembyde. Jeg savner Deres Excellence ofte i denne Tid, men jeg glæder mig til nu snart atter at tale med Dem og at erfare, at baade De selv og Deres Frue har haft rigtigt godt af Reisen.

Med udmærket Höiagtelse

Deres hengivne

C. Hall.

Från W. Oxholm.

Privatissime.

Ems d. 30 Mai 1863.

Kjære Hr Greve!

Tillad mig at benytte vor fælleds Vens Besög til Wiesbaden for at sige Dem, först hvormeget vi beklagede, at Gjensynet her blev saa kort og dernæst at berigtige, hvad jeg (skjönt kun "en passant") nævnte i vor Samtale angaaende det græske Anliggende, da jeg sætter formegen Priis paa Deres Omdömme, til ikke at söge at være saa correct som muligt i mine Yttringer til Dem. For altsaa at holde mig fuldkommen til Facta i saa Henseende vil jeg her gjentage, at de 4 i London opgivne Forud-Betingelser for Pr. Wilhelms Candidatur til græske Thronen vare.

- 1) Ingen Religions Forandring.
- 2) Forbehold af danske Arveret.
- 3) Samtlige vedkommende Magters fuldkomne Samstemning.
- 4) Kong Ottos Abdication.

Betingelsen angaaende Prindsens Valg ved "suffrage universel" nævntes som nødvendig i Tilfælde af nogen-
somhelst Tvivl om National Forsamlingens Competence
til at vælge en Konge, hvilken Tvivl Flere delte med mig.

Min Hustru forener sig med mig i venligste Hilsener
til Grevinden. I Julii Maaned haaber jeg at skulle hilse
paa Greven i Kjöbenhavn, hvor Deres Nærværelse for mig
altid er en stor Beroligelse, idet jeg forbliver med ufor-
anderlig Höiagtelse og Hengivenhed af ganske Hjerte

Deres

W. Oxholm.

Paget og Kirkpatrick ere kulseilede med en Baad paa
Dronninggaard Sö, men reddede med Baade fra Land.

Från C. Hall.

Kjöbenhavn d. 21 Aug. 1863.

Kjære Grev Hamilton!

Ministerconference og uopsættelige Forberedelser til
Statsraadet imorgen have holdt mig fastnaglet her i Con-
seilspræsidiat til kl. 7, og jeg maa nu strax begive mig
paa Veien til Bernstorff, hvor der jo iaften modtages sid-
ste gang för Familiens Afreise. Da det nu har behaget
H:s Majestæt at bestemme Geheimestatsraadets Afhol-
delse imorgen Formiddag paa Skodsborg, vil det deraf

blive Følgen, at jeg ikke heller vil kunne see Hr Greven imorgen. Men Søndag Morgen Kl. 12 har De mig hos Dem med det omhandlede Udkast* i Haanden. Den stedfundne Forhalning vil saaledes forhaabentligen ikke kunne have nogen skadelig Virkning for Sagen, og den vil derimod have haft den gavnlige for Dem at have nydt lidt længere Tids uforstyrret Ro, saa at jeg tør haabe paa Søndag at finde Dem fuldstændig restitueret.

Med udmærket Höiagtelse og hjertelig Hengivenhed

C. Hall.

Från densamme.

Kjöbenhavn d. 18 Sept. 1863.

Kjære Grev Hamilton!

Jeg behöver ikke at sige Deres Excellence, med hvormegen Længsel jeg har imödeset den förste Meddelelse fra Dem,** men jeg maa jo desværre strax tilföie, at min Glæde over atter at höre fra Dem blev noget for-

* Sannolikt till allianstraktaten mellan Danmark och Sverige-Norge. Se Dansk hist. Tidsskr. III R., 3 Bd, S. 763—65.

** H. H. hade $\frac{1}{9}$ rest hem till Stockholm i förhoppning att kunna återvända med regeringens gillande af det traktatutkast, han medförde. I den $\frac{8}{9}$ afhållna Ulriksdalskonferensen uppställdes emellertid som Sveriges oafvisliga fordran, att en af stormakterna skulle komma Danmark till hjälp och endast under denna förutsättning Sverige-Norge gå in på traktaten. "Halls bref visar, att han erhållit underrättelse om det uppskof med alliansens afslutande, som blifvit en följd af konferensen, men att han fortfarande hoppades det bästa ej blott af Hamilton, utan ock af Manderström". (Clason i Sv. tidskr. 1904, s. 103).

mörket ved af Deres Brev at erfare, at der ikke er Udsigt til, at det store Anliggende skulde kunne blive bragt til Afslutning inden vort Rigsraads Sammentræden. Jeg tröster mig imidlertid med, at Sagen ikke kan være i bedre Hænder end Deres og Grev Manderströms, som saa fuldeligt kjende den hele Situation og vide, af hvor stor Betydning en *Afgjörelse* netop paa dette Tidspunkt vilde være. Jeg tænker herved ikke blot paa den danske Regjering, som visseligen maatte sætte den störste Priis herpaa, i det den skal til at gjennemføre den hele nye Forfatningsordning for Danmark og Slesvig, bygget paa Principet i Kundgjörelsen af 30 Marts d. Aar, og det ligeoverfor den hidsige Modstand fra forskjellige Sider i Rigsraadet, som ikke vil udeblive. Men jeg tænker fremfor Alt paa den overordentlige Betydning af en saadan Akt til at styrke Troen paa en skandinavisk Fremtid og derved i en overordentlig Grad lette ethvert Skridt fremad paa denne Vei, der nu i saa lang Tid er bleven vanskeliggjort, snart af hemmelige eller aabenbare Fjender, snart af altfor ustyrlige og utaalmodige Venner. Haabet om en snarlig Afslutning af et Forsvarsforbund har alt udövet en mächtig Indflydelse, hvis Spor jeg dagligen mærker ikke blot i vore indre Forhold men ogsaa i det ydre baade ligeoverfor de ijdntlige og overfor de venkabelige Magter. Men desto större og sörgeligere vilde jo derfor ogsaa Virkningen blive af en Skuffelse. De vil tilgive, kjære Grev Hamilton, dette lille Udbrud af en ængstelig Stemning, men jo höiere Priis man sætter paa Noget, desto lettere betages man af Frygt for ikke at naa det. — Her er iövrigt Intet af Mærkelighed passeret. Intet Nyt fra Frankfurt. Jeg maa reise til Glücksburg den 25:de d. M. Efter Alt, hvad der iövrigt forlyder, synes det i *ethvert Fald* klart, at der ikke vil kunne

være Tale om Iværksættelse af nogen Execution för hen i Vinterens Löb. Maa jeg bede Dem bringe Hs Exc. Grev Manderström min bedste Hilsen.

Med udmærket Höiagtelse og Hengivenhed.

C. Hall.

Från C. A. Järta.

Berlin d. 13 oct. 1863.

Min gode vän!

Som Qvaade nyss berättade mig, att Du redan lærer vara till Köpenhamn återkommen, så skyndar jag att begagna tillfället af hans bröllopsresa för att sända Dig några rader.

Såsom Du wet, tyckes den dansk-tyska twisten nu taga en fredligare wändning, sedan tyskarne förklarar, att deras exécution endast och allenast afser holsteinska frågan. Denna förklaring, som redan för 3:ne veckor sedan gafs mig i Francfurt af wännen Kübeck m. fl., har sedermera af Rechberg blifwit till Due uprepad samt sednast till mig bekräftad af Bismarck wid ett samtal, som jag med honom hade i ämnet för 8 dagar sedan. Ehuru H. E. till en början wägrade att ingå i någon *officiell* discussion öfwer frågan, enär densamma egentligen såsom en förbundsfråga borde afhandlas i Francfurt, så samtyckte han dock att *confidentiellt* låta mig weta frågans ställning och hans egna personliga åsigter deraf. Hufwudsumman af hans yttranden war, att man wore öfwerens, att de båda frågorna, den federala samt den internationella, skulle särskildt behandlas; att endast och allenast den förra eller den holsteinska skulle göras till föremål för

exécutionen; att denna skulle utföras med all måtta samt égard för souverainens rättigheter; att densamma sannolikt komme att blifwa af korrt waraktighet, samt att under tiden det wore att förmoda, att en öfwerenskomelse komme till stånd medelst främmande wänskapliga magters mellankomst (médiation). Hr v. B. tillade, att Preussen för sin del icke wille göra swårigheter emot antagandet af en sådan médiation, men att de öfriga magternas tänkesätt i detta afseende ännu woro honom obekante. Det är att märka, att den Bismarckska styrelsen, som twärtemot Bernstorffska kabinettet med mycken moderation bedömer denna fråga, ingalunda hyser några stora sympatier för sjelfwa executionen, hwilken, med ombytta roller, förnämligast blifwit framkallad af Österrike och dess allierade, och hwartill Preussen endast af allmänna opinionens påtryckning nödgats att nolens wovens ansluta sig.

Under anhållan om en wördnadsfull hälsning till Grefwinnan tecknar jag

Din gamle wän
C. A. J.

Från densamme.

Berlin d. 29 oct. 1863.

Min gode wän.

Mycken tack för breiwet af den 18:de.

För att de dansk-tyska twistefrågorna skola kunna erhålla en fredlig lösning fordras af det nuwarande preussiska kabinettet eller Bismarck, att de båda frågorna, den

federala och den internationella, fullkomligen och med bestämda gränser åtskiljas; att hertigdömena Holstein & Lauenburg erhålla en ställning helt och hållet afskiljd och oberoende från den öfriga monarkien, så att de, så att säga, komma att bilda ett Eider Holstein bredvid ett Eider Danmark; att sålunda icke någon slags del af nämnde hertigdömens reuener må af danska regeringen utan provincial ständernas hörande disponeras, hwaraf följer, att den nuvarande gemensamma normalbudgeten icke vidare må wara gällande för Holstein. En sådan förklaring af danska regeringen är i frågans nuvarande skick en *conditio sine qua non* för executionens inställande. Då det tillstånd, som derefter komme att inträda, endast blefwe *provisoriskt*, till dess den internationella twistefrågan medelst en fremmande opartisk mediation kunde blifwa afgjord, så bör man kunna hoppas, att danska regeringen skall wara nog klok och sansad för att icke wägra sitt samtycke härtill, helst samma resultat annars blefwe första och naturliga följden af förbunds-executionen. Om Dina instructioner det tillåta, wore det säkerligen högst nyttigt, att Du i nämnde riktning sökte att använda Ditt inflytande.

I afseende å den internationella delen af frågan synes man wara benägen att antaga Englands erbjudna bemedling och enligt Bismarcks önskan *utan* några på förhand bestämda wilkor såsom base eller grundwal för densamma. I Francfurt hafwa herrarne, och jemwäl H:r v. Sydow, welat fastställa en sådan base, men Bismarck har förklarat sig starkt deremot och tyckes hafwa lyckats att göra sin wilja härutinnan gällande. Af största wigt för sakens framgång är nu, att denna hans åsigt äfwen kommer att delas af danska kabinettet.

Önskligt wore, att frågorna kunde bringas till nå-

got slut, medan ännu Bism. är qwar wid styret, ty han är i denna fråga af alla preussiska statsmän den moderataste.*

Från Stockholm har jag såsom wanligt icke haft något meddelande, icke en gång en accusé de réception af mina depescher!!!

Hastel:n men tillgifnast
C. A. J.

Från densamme.

Berlin d. 4 nov. 1863.

Min gode wän.

Mycken tack för brefwet af den 1:a, hwilket jag i går hade nöjet emottaga.

Förnämsta skälet, hwarföre jag anser, att man ej på förhand bör söka att bestämma några wilkor såsom bas för en mediation, är det, att underhandlingarne derom sannolikt skulle framkalla meningsskiljaktigheter, hwilka lätteligen kunde blifwa hinderliga för en fredlig uppgörelse. I öfrigt antingen komme dessa underhandlingar att lyckas, det will säga att leda till antagandet af båda parterna af de punkter, som ömsesidigt blifwit framställde, eller icke. I förra fallet blefwe medlingen endast en tom formalitet och obehöflig; i sednare fallet blefwe densamma oantaglig eller omöjlig. Jag medgif-

* Denna uppfattning delades af åtskilliga öfriga sändebud i Berlin, framför allt Quaade och engelske envoyéen Buchanan. Se Neergaard, Under Junigrundloven I: 749. Bismarcks skenbara foglighet vid denna tid hade sin grund i hans önskan, att vinna tid och säkra sig Englands välvilja. Ibidm I: 755.

wer, att det wore wissierligen önskligt att erhålla en på förhand fastställd grundwal för medlingen, men mycket kinkigt blefwe det, att wid bestämmandet häraf icke komma att widröra sådane detaljfrågor, som lätteligen kunde compromettera hela medlingen.

Med anledning af min klagan öfwer att icke erhålla några politiska meddelanden från wår utrikesminister, tillstyrker Du mig rent ut, om jag rätt fattat meningens af Dina uttryck, att taga afsked. Att erhålla ett sådant råd af en gammal wän, å hwars aktning jag alltid fästet det högsta wärde, har upriktigt smärtat mig, så mycket mera som jag icke anser mig böra följa detsamma. Du tyckes wid dess meddelande hafwa hyllat en grundsats, hwilken mig weterligen ingenstädes tillämpas. Skulle hwar och en diplomat eller missionschef, som icke har lyckan att befinna sig i ett behagligt förhållande till sin utrikesminister, lemna sin plats, då skulle hälften måhända af Preussens representanter hafwa dragit sig tillbaka, då skulle nommément Preussens ambassadör i London och Rysslands ambassadör i Paris icke längre bibehålla sina platser. De frågor, som behandlas mellan Preussen och England samt mellan Ryssland och Frankrike, äro dock wida flere och wigtigare än de, som ifrågakomma mellan Preussen och Swerige. Dessutom måste tillämpningen af en sådan grundsats nödwändigt och synnerligast i constitutionella stater, der utrikesportefeullen naturligtwis ofta wexlar egare, förutsätta höga pensioner samt en pensionsbudget, hwilken våra ständer åtminstone sannolikt icke skulle bewilja. Det wore wissierligen beklagligt, om statens interessen möjligen skulle komma att lida till följd af ett mindre godt personligt förhållande emellan diplomaten och hans chef, men skulden stadnar i detta fall endast hos den, som låter ett så-

dant personligt förhållande inverka å de allmänna ärendenas handhafwande. Beträffande orsaken till mitt speciella missnöje wet jag i öfrigt, att saknaden öfwer utelifna meddelanden delas, ehuru stillatigande, äfwen af andra våra kolleguer. *Mitt fel har varit, — och jag erkänner det med verklig ledsnad, — att nyligen hafwa uttryckt densamma till Hans Excellence sjelf i mindre wäl afwägda ordalag. Men huru låta komma detta erkännande till statsministerns egen kännedom? Formen härför är ännu swårare att utfinna än den för meddelandet till förbundsdagen af danska reg:ns förklaring rörande normalbudgeten, ty jag wet icke, utan blott befarar, att mitt bref blifwit möjligen illa uptaget. Det wissa är, att det skrefs utan minsta afsigt att säga någonting obehagligt.*

Min wördnad för Din Grefwinna.

Din upriktige wän

C. Aug. Järta.

Från densamme.

Berlin d. 6 nov. 1863.

Min gode wän.

Jag har i dag från chefen erhållit ett ganska wänskapligt bref, hwilket fullkomligt skingrar min iruktan rörande intrycket af mitt sednaste till honom samt derjemte förklarar orsaken, hwarföre ingenting den sednare tiden från kabinettet blifwit mig meddeladt. På det att Du icke möjligen skulle af gammal wänskap falla på tanken att upträda såsom medlare, skyndade jag att med min telegramm beswära Dig.

I dag har jag ingenting af interesse att meddela Dig i danska frågan, utom att förbundsdagen sannolikt icke kommer att votera öfwer Köpenhamnscabinettets swar förrän thorsdagen den 19:de. Ett par af Francfurterherrarne lära önska, att voteringen äger rum omedelbart efter emottagandet af de förenade kommissionernas rapport redan nästa thorsdag.

Tillgifnast
C. Aug. Järta.

Från W. F. Dalman.

Stockholm d. 6 nov. 1863.

Högwälborne Herr Grefve!

Beträffande den danska alliansen är man här mycket orolig och opinionen så enhälligt stämd emot ett krig för eller ett äfventyrligt förbund med Danmark, att knappast någon enda, åtminstone riksdagsman, kan upgifvas, som icke skyggar tillbaka för denna eventualitet, om man än icke will kasta sin blick så långt in i framtiden som Dagl. Allehanda. Deremot gillar man på det högsta den politik, som genom underhandlingar och förespeglingar af ett förbund kan gifva Danmark ett måhända behöfligt stöd mot Tysklands anspråk och derigenom möjligen, som Herr Grefven yttrar i sitt bref, "bidraga till fredens bibehållande".*

* H. H:s svar (Kungl. Bibl., Stockholm) är af följande lydelse:

Med utmärkt högaktning har jag äran wördsamt framhärda

Högwälborne Herr Grefvens

ödmjukaste tjenare

W. F. Dalman.

Köpenhamn d. 20 nov. 1863.

Wälborne Herr Kongl. Sekreterare.

Sängliggande sedan nära 14 dagar af en svår nevralgie i ryggen har jag först i dag varit i stånd att, om ock endast med få rader, aflägga min tacksägelse för ärade brefvet af den 6 dennes —.

Wi hafva här upplefwat en stor och sorglig öfverraskning samt några derpå följande dagar, under hvilka sinnena varit i en ej obetydlig skakning. Nu börjar dock allt inåt taga en lugn och god gång, hvilket ock behöfves, om det lilla Danmark lyckligt skall kunna besegra de yttre svårigheter, emot hvilka det har att kämpa, och hvilka blifvit ytterligare förökade genom Augustenburgarnes mellankomst. För egen del är jag icke i allmänhet fallen för äfventyr och känner särskildt ganska väl de önsknigar för fredens bibehållande, som inom fäderneslandet äro rådande. Både höjelse och pligt föranleda mig således att med tillfredsställelse representera den försigtiga politik, vår regering hittills följt. Jag vill dock erkänna, att jag emotser en tid, då den icke längre är hållbar utan vissa faror, men mitt hopp är, att innan den England och Frankrike, eller åtminstone endera af dem, skola förklarar sig så öppet, att man hemma skall utan oro för utgången se den strid, i hvilken vi möjligen kunna blifva invecklade.

Med högaktning har jag äran teckna

ödmjukl.

Henning Hamilton.

Från O. Lehmann.

[Nov. 1863.]

Jeg glæder mig ved at kunne supplere (og tildeels corrigere) mine Yttringer fra imorges ved at berette, at Hs Majestæt ikke blot har underskrevet,* men gjort det paa en værdig og loyal Maade, som en hellig Arv fra hans Formand og som Folkets Villie.

Ærbødigst
Orla Lehmann.

Från J. H. Thomander.

Lund d. 12 dec. 1863.

Högvälborne Herr Grefve!

Hade jag icke i det längsta hyst en inbillning, och man hyser ofta sådana, den neml., att jag skulle kunna med min dåliga kropp komma till Danmark, så hade Herr Grefven förr än nu varit af mig på denna väg besvärad, ty besvär gäller det dock alltid.

Landshöfding Troils på andra sidan Sundet gjorda vackra eröfring, professor Meldahl, till hvars vinnande jag föreställer mig, att Herr Grefven haft den godheten att med råd och dåd bidraga, hotar att gå oss ur händerna, i fall den icke längesedan är alldeles försvunnen. Det är för att vinna nödig visshet dels rörande denna sorgliga utgång, dels rörande möjligheten af en snar upprättelse, som jag vågat vända mig [till] konungens representant i grannstaden. Prof. Meldahl har i skrifvelse till Landsh. Troil afsagt sig det uppdrag, han åta-

* Novemberförfattningen.

git sig, att ha ledningen och öfverinseendet vid den stora restaurationen af härvarande domkyrka. Han uppger, att hans af öfveransträngning medtagna helsa gör, utom hans arbetens mängd och utförlighet, denna hederssak till en omöjlighet. Landsh. Troil lär, efter hvad landshöfdingeembetets provisoriske innehafvare sagt mig, vara böjd för ett öppnande af täflan om pris för ett förslag i detalj till hela kyrkans återställande. Der det gäller att framkalla en snillrik uppfinning med afseende på ett nytt företag, kan denna utväg i många fall vara den riktiga, men jag tviflar, att förhållandet här är alldeles enahanda. Skön byggnadskonst studeras af många, och af några med framgång, men den stil, som här är i fråga, lär ingen utan den mest enskilda anledning studera i detalj. Nu är domkyrkans arkitekt återkommen ifrån sin konstresa, och såvidt jag kan skönja, vexe redan icke så förkastliga frukter på det unga trädet. Det är möjligt, att han skjuter nog mycket i vexten, men verlden är rik på trädgårdssaxar till att bota den vexten. Zettervall, så heter den dyra kärleksplantan, har nu under december och januari gjort nästan alldeles färdiga ritningar, som skola visa Lunds domkyrkas tillkommande utseende, sådant han tänkt sig det med anledning af de många rundbågskyrkor, han besökt och artistiskt bestulit. Han är beredd att vid anfordran personligen infinna sig, hos hvem det skall vara, förmodl. med undantag af Bræstrup, underkasta sig all ransakning, alla frågor, all tuktan och alla rättelser, som öfver honom och hans snillefoster vederbörligen beslutas. Min ödmjuka anhållan vore nu, att Herr Grefven täcktes för Kongl. Maj:ts gifna nåd. föreskrifters, för svenska namnets och för sjelfva sakens skull i *första rummet* låta tillspörja prof. Meldahl, huruvida hans af-

sägelse är hans sista ord och verkligen af laga förfall för-
anledd eller tilläfventyrs står i sammanhang med någon
missnöjesanledning eller någon visserligen icke aldeles
ogrundad föreställning om någon svensk eller annan pas-
sion, affekt, last eller vanart, hvars följder jag i sådant
fall vill åtaga mig att besvärja, utrota eller förlama. Är
Meldahl hård som sten, så anhåller jag, att prof. C. Han-
sen, som äfven är (och, om jag rätt mins, i första rummet)
nämnd i den kongl. skrifvelsen, den Hansen, som bygt
i Athen, Wien och på andra ställen, må tillspörjas, huru-
vida han vill ingå i aftal om saken. Prof. Hansen skref
till mig, strax då Meldahl blifvit vald, och ansåg något
missförstånd eller hans förbigående då ha egt rum, något
som landsh. Troil redogjorde för på annat sätt. Prof.
Höyen har för en god tid sedan hos mig just anbefalt
Hansen. Är äfven prof. Hansen omöjlig, då får jag an-
hålla om benäget råd af nyssnämnde prof. Höyen, till
hvem man bör vända sig.

Vill Herr Grefven, innan något kan bestämdt afgö-
ras, ha Zettersvall in till Köpenhamn med sina koncepter,
så befall. Befall mig blott icke att lemna Herr Grefven
i detta bråket obesvärad.

Prof. Scholander har i bref till Zettersvall uppgifvit,
att den ursprungliga ritningen till Lunds domkyrka skulle
vara till finnandes i Vatikanen. Jag har genom andra
besvärat generalkonsul Bravo att efterhöra, men förgäf-
ves. Är det ingen möjlighet att genom H. Ex. Gref
Manderström och någon fransysk eller annan notabilitet
i Rom få reda på saken?

Med utmärktaste högaktning har jag äran framhärda

en ödmjuk tjenare

Joh. Henr. Thomander.

Från C. A. Järta.

Berlin d. 12 dec. 1863.

Min gode vän.

Rosén* har i förtroende meddelat mig, att Du till följd af Din förändrade ställning i Köpenhamn begärt att blifwa rappellerad, samt att denna begäran kommer att af Kongl. Maj:t efter Kong Fredrics begrafning bifallas. Utan att wilja tillåta mig att här ingå i bedömande af de orsaker, som kunna hafwa framkallat Ditt beslut i detta afseende, kan jag dock icke annat än på det högsta i det allmännas intresse beklaga, om Du skulle hafwa för afsigt att aldeles draga Dig tillbaka, helst i ett ögonblick då mera än någonsin fäderneslandet kan komma att behöfwa Dina råd och Din verksamhet. Tilllåt mig hoppas, att detta icke är fallet, utan att Du blott utbyter Din nuwarande plats emot någon annan, som jemwäl kan åt Dig erbjuda ett tillfälle att gagna Ditt land och Din konung.

I H:s Maj:ts ställe skulle jag nu erbjuda Dig ett byte med W:r,** som å sin sida, jemlikt hwad jag tror mig weta, icke skulle hafwa någonting deremot. Hwad Dig sjelf beträffar, så skulle Du wisserligen icke komma att intaga en så betydande och framstående position som den, hwilken Du nu innehaft, men med Ditt namn och Dina sällsynta egenskaper skulle Du säkerligen snart komma att äfwen i London intaga en ställning, åtminstone så god, som en minister representerande en magt af endast 2:dra ordningen der möjligen kan erhålla.

* Grefvinnan Hamiltons brorson, legationssekreterare i Berlin.

** K. Wachtmeister, Sveriges envoyé i London.

Det fägnar mig, att danska regeringen haft nog god mage för att smälta den Irmingerska insulten,* ty derigenom få wi wäl ännu någon tid behålla den hederlige Qvaade. I öfrigt har nämnde regering att förnämligast tacka sin egen taktlöshet för det förargliga resultatet. Man hade bordt weta, att det icke är bruket samt icke höfligt att sända en och samma person wid ett dylikt tillfälle till 2:ne s. k. stora hof, för att icke tala om det halfwa dussin små hof, dit envoyén äfwen hade att resa. Denna brist på courtoisie war första orsaken, hwarföre kungen af Preussen lät honom wänta temmeligen länge, och när sluteligen H:s Maj:t, öfwertald af Bismarck, hade samtyckt till Hr Irmingers emottagande, inträffade olyckligtwis tidningen om constitutionens promulgerande, hwilket till den grad förgrymmade kungen, att han icke mera wille höra talas om audiensen och till och med wille ögonblickligen förklara sig fri från Londonfördraget. Hade en särskild envoyé kommit till Berlin och en särskild till Wien, samt med anständig rang, så hade de blifwit emottagne, innan tidningen om constitutionens kungörande hunnit hit ankomma. Detta allt wet jag med bestämdhet.

Det skulle mycket interessera mig att få weta något om Hr Irmingers personlighet och tänkesätt i afseende å Sverige och vårt hof? Jag frågar detta 1:o emedan under hans 8 dagars wistelse i Berlin han icke hedrade svenske ministern med något besök. Det är sannt, att han icke heller war, mig weterligen, hos någon af mina kolleguer utom hos engelska ambassadören; 2:o emedan,

* För att notificera tronskiftet i Danmark hade f. d. marinministern C. L. C. Irminger sändts på rundtur till de europeiska hofven. I Berlin och Wien blef han icke emottagen.

sedan hans hitkomst, Qvaade, som förut 3 à 4 gånger i veckan besökte mig, icke en enda gång varit hos mig och i öfrigt icke heller wisar mig det förtroende som förut. Jag har det oaktadt hittills låtsat om ingenting samt fortsatt att såsom förut besöka honom; men som jag wid dessa besök numera ingenting inhämtar, så kommer jag wäl äfwen att å min sida dermed uphöra, och följaktligen de närmare relationerna emellan den swenske och den danske ministern att afbrytas. Allt detta oss emellan.

Jag dinerar i dag hos engelske ambassadören med Lord Woodhouse, som kommer att i morgon fortsätta sin resa till Köpenhamn samt medtaga detta bref.

Min wördnad för Grefwinnan.

Din upriktige wän

C. A. J.

Från J. M. Björnstjerna.

Stockholm d. 28 dec. 1863.

Heders vän!

Då jag, bland minnena från min Köpenhamnsfärd,* uppehåller mig vid de många stunder, jag tillbringade hos Dig och hos Din så vänliga och älskvärda maka, äro dessa så angenäma och så innerligt trefvliga, att allt annat bortfaller, ännu mer då öfvrige omständigheter hafva de bekymmerfulla händelser till föremål, hvilka vi bevittnat. Således nu och alltid hjertlig tack för all den

* B. hade varit svenska konungahusets representant vid Fredrik VII:s begrafning.

vänskap och all den gästfrihet, som kommit mig till del, så och för mina medhafvande kalfvar.

Efter hitkomsten, som skedde julafton, besökte jag följande dagen Ex. Manderström. Han äger, som bekant är, en flytande tunga. Under samtalet meddelades mig, att han redan länge finner det rent omöjligt att sköta Sverges politik, då de åtgärder, han föreslår, och som blifvit gillade, stunden efter motarbetas eller anorlunda uttryckas, och således måste uppstå en vesäntlig olikhet emellan det talade ordet och det skrifvna. Under lugna och hvardagliga förhållanden skulle detta ej vara af så stor betydelse, men då viktiga eller rent af lifsfrågor förekomma, måste ministrernas åtgörande ofta synas besynnerliga, och detta kan ej i längden fortvara. Han har därför flere gånger begärt sitt entledigande och senast helt nyligen, då han fått det svar, "att jag har ingen, som kan sättas i stället". En uppmaning att söka finna en passande person följde härpå. Föröfrigt sade mig H. Ex., att han hade mot sin villja blifvit ryckt framåt i de politiska förhållanderne från a till c, att han derefter med mycken svårighet kommit tillbaka till b,* en position den han ville och måste bibehålla. Den vesäntliga skillnaden emellan Sveriges förhållanden till Danmark under Fredrik VII och nu varande kungen ligger deri, att man ej är säker på den senares politiska tendenser, hvilka man dock har anledning tro vara riktade åt annat håll än företrädarens. På min invändning, att inga af nu varande konungens handlings-sätt ger skäl till en sådan förmodan, att riksrådets hemförlofvande, den nya grundlagens deraf följande bibe-

* I kanten ritadt en linje: a|-----^b-----|c

hållande och ministèrens kvarblifvande borde stadga åsigterna om konungens tänkesätt, svarades, vi äro ej ännu så säkra, att ministrarne stannar på deras plats. Döm nu om min förvåning, då dagen efter underrättelsen inlopp, att den resignerat.*

Sluteligen framförde jag, hvad Du uppdragit mig säga i afseende på de förhoppningar, danskarne villja draga af Ditt ännu kvarstående som minister. Härpå svarades, att det är fullkomligen sant, men Hamilton beräknar ej, att hans afgang i danskarnas ögon skulle tydas som ett upphörande af all medvärkan å vår sida till Danmarks förmån eller förintande af alla underhandlingar, och detta är ej min mening.

Härefter har jag äfven fått i underdånighet för H. M:t Konungen redogöra för mitt uppdrag.** Hans Maj:t hoppades, att de pågående underhandlingarne kunde fördröja vapenskiftet till våren, en årstid, då det vore möjligt transportera trupper sjöväg, att om tyskarne framtränga mot Schleswig, en corps blir behöflig i Skåne, och att Als vore den punkt, som af en svensk-norsk armé borde besättas såsom utgång till vidare rörelser. Jag anförde härvid, att om tyskarne fortgå, så som hittills synes vara deras afsigt, afgöres Danmarks öde i nästa månad, hvarefter endast återstår frågan om spillrornas delning, dervid säkert är, att vi ej få någon bit med. Äfven nämde jag, att danskarne väl ej glömma, huru mycket blifvit dem lofvat, deraf intet uppfyllts. Prins Oscar, som med mycken lifvlighet omfattar dessa frågor, är ifvrig för vårt activa uppträdande. Möjligen

* 29/12 1863 afgick Halls ministär och efterträddes af Monrads.

** Om detta är intet närmare känt.

tror han, att Sverge deraf skulle draga en fördel, den der, efter mitt förmenande, aldrig borde tillåtas ens som en hemlig tanke.* Säkerligen bör det vara lyckligare för oss, om Danmark får i lugn en gång utvecklas till ett fast konungarike, än att dess delar skulle skiftas och till ringa anpart oss tillfalla.

Jag bör ej sluta detta bref utan att omtala det stora upseende, Rosenmüllers uppträdande härstädes medfört,** synnerligast som ändamålet ej var fördolt, men deremot utgjorde allmänt samtalsämne med åtföljande kommentarier.

Hvad thelegrafen i dag medfört, känner jag ej; aftonens Posttidning torde derom lemna upplysning.

Måtte förhållanderne så gestalta sig, att Du kan kvarstanna på Din post till fäderneslandets gagn och egen belåtenhet. Mina önsknings här för förenas med alla Dina vänners, de här flyta från den uppricktigaste tillgifvenhet med den sanna vänskap, som alltid egnas Dig af

J. M. Björnstjerna.

* Af den följande meningen tycks framgå, att Björnstjerna härmed afsåg svenska landvinningar från Danmark.

** Den svenske f. d. löjtnanten G. Rosenmüller hade af några danska skandinaver sändts till Stockholm, för att utverka ett ingripande af Karl XV till Danmarks förmån. Jfr Thyselius, Karl XV. S. 548 ff.

Från L. De Geer.

Stockholm d. 29 dec. 1863.

Bäste Hamilton!

Hjertligt tackar jag för ditt bref af den 25 dennes, som jag i dag emottagit, och, jemte det jag, såsom svar på den ena delen af ditt bref, förklarar, att jag i allt, hvad på mig ankommer, skall försöka att hindra, det framdeles icke några för Danmarks sak skadliga uppsatser skola inflyta i vår officiella tidning, der sådant ej ovilkorligt påkallas af vårt eget sjelfförsvär, kan jag icke underlåta ett försök att framställa den artikel i ämnet, som redan i Posttidningen influtit, uti en bättre dager än den, hvaruti Du ställer densamma. Jag vidgår nemligen, att jag skrivit denna artikel, — men också endast den, — ehuru den icke sändes till Posttidningen, förr än den blifvit af Exc. Manderström läst och korrigerad, hvarföre den ock sedermera af honom i ett påföljande nummer af tidningen officiellt vidkändes.* Såsom anledning till artikelns tillkomst vore måhända i de flestas ögon tillfyllestgörande den chorus, som i såväl danska som svenska tidningar just då uppstämdes, att svenska regeringen gjort antagandet af grundlagen den 18 november till vilkor för alliansen och sedermera utan annan anledning dragit sig ifrån alliansen, så snart grundlagen antogs. En sådan anklagelse, länge upprepad och trodd, torde ingen regering kunna uthärda, men

* P. o. I. T. ¹⁸/₁₂ och ²¹/₁₂ 1863. Artiklarna äro omtryckta hos Koht, Die Stellung Norwegens und Schwedens im deutsch-dänischen Konflikt, S. 289 ff. Den senare angifves här felaktigt vara af De Geer.

måhända hade vi tålt den något längre, om icke en annan omständighet gjort det nästan nödvändigt att taga bladet från munnen. Aftonbladet framkom nemligen samtidigt, under helt officiösa miner, med giftiga insinuationer emot danska kungen,* att det var han, som skjutit ifrån sig den svenska alliansen, och att han vore enda hindret för Sveriges och Norges hjälp. Loyauteten fordrade, att häremot inlades en protest, helst rykten gingo om revolutionära tendenser i Danmark, för hvilka man sökte stöd hos svenska regeringen. Artikelns närmaste syfte var således att gagna, icke att skada Danmark. Skadan skulle, enligt ditt bref, bestå deruti, att den nya grundlagen förklarades vara ett steg till Slesvigs inkorporation, men artikeln säger icke, att den *var* ett sådant steg, utan blott, att den så *ansågs*, och ett sådant refererande af hvad icke blott Tyskland utan äfven England och Ryssland anse, måtte icke kunna hafva mycket inflytande på Danmark. Värre vore, om det icke öfverensstämmer med sanna förhållandet, att Sverige aldrig tillstyrkt den nya grundlagen. Då likväl Exc. Manderström, så snart han fick fullständig kunskap om dess framläggande för riksrådet, skref en särskild depêche (såsom jag vill minnas den 5 oktober**), deruti han uttryckte sin förvåning och ledsnad öfver detta steg och anmodade svenska ministern, att i den syftningen yttra sig till danska regeringen, så kan jag icke föreställa mig, att han i den af dig omnämnda enskilda korrespondensen kan hafva sagt något häremot stridande. Icke heller har jag hört, att Du emot innehållet af denna officiella depêche gjorde någon officiell anmärkning, hvil-

* 17/12 1863.

** Koht, a. a., s. 267.

ket väl bordt ega rum, om den stridt emot faktiska förhållanden. Samma factum är dessutom af Exc. Manderström åberopadt i en dépêche till Ryssland, och det torde då icke med rättvisa kunna sägas, att artikelförfattaren i detta fall gjort sig på ofullständiga grunder till domare öfver, hvad som blifvit sagdt eller icke.

Den af dig omtalade Dagbladsartikeln, uti hvilken jag icke haft någon del, utkom icke i någon officiös skepnad.* Till innehållet skiljer den sig från Posttidningens hufvudsakligen deruti, att den lägger en ännu större vikt på den nya grundlagen och i viss mån sjelf accepterar asigten, att denna grundlag utgör ett steg till Slesvigs inkorporation. För min enskilda del kan jag icke heller inse annat, och ett starkt bevis derfor synes mig ligga i dina egna ord: att hertigdömet ej skulle få beskattningsrätt i sina *enskilda* angelägenheter, så länge dess ständer förhöllo sig oefterrättligt. Utom Danmark tror jag, att denna åsigt blir den allmännaste, och att den äfven inom Danmark på vissa håll är gällande, dömer jag bland annat deraf, att Bondevännerna antagit en adress, som enligt vårt Aftonblads referat hufvudsakligen innebär en önskan: "att den nya grundlagen måtte få en sådan *verkställighet* och utveckling, att den ledde till grundlagen af 1819 för hela riket, Slesvig inberäknadt." En helt annan fråga är, om icke Danmark genom Tysklands och Slesvigs beteende måste anses löst från sina uttalanden i fråga om Slesvigs införlifvande, och i denna punkt är jag synnerligen benägen att gifva Danmark denna rätt. Men äfven med erkännande deraf synes det mig vara ytterst vågadt att

* Stockholms Dagblad ²²/₁₂ 1803, omtryckt hos Koht, a. a., sid. 292 ff. Författaren var J. A. Gripenstedt.

taga detta steg i det ögonblick, då Danmarks mått var så rågadt, att Tyskland redan beslutat exekution.

Föröfrigt gifver jag dig fullkomligt rätt i antydningen, att statsministern för utrikes ärendena är den ende kompetente domaren att bedöma, hvad som officiellt bör sägas om de utrikes ärendena, och derifrån har mig vederligen ännu ingen afvikelse skett, då så väl artikeln i Posttidningen som throntalet voro honom på förhand understälde. Statsrådets öfriga ledamöter hafva ännu icke haft tillfälle att i danska frågan yttra ett enda officiellt ord, men den ställning, de i frågan intagit, känner Du af samtalet på Ulriksdal. Vi vilja nemligen fästa det vilkor för vårt uppträdande till Danmarks förman, att det skall finnas någon rimlig utsigt för att derigenom lemnas Danmark någon verklig hjälp. Jag vågar icke fördöma den politik, som utan afseende på det nu förestående krigets utgång, anser ett gemensamt blodsdop vara det för Nordens framtid viktigaste, men jag vågar lika litet sjelf påtaga mig något ansvar för denna politik. Men omöjligen kan det i längden bära sig, att icke regeringens ledamöter, konungen inbegripen, äro ense om den politik, som bör följas, och jag förutser derföre, att den så många gånger hotande ministerkrisen måste inträda. Om den kommer, vet jag intet bättre råd att gifva kungen, än att han anmodar Dig bilda en ministère. Detta tror jag i nuvarande tidpunkt kan ske vida lättare än på länge förut. Ty utom den värme, som den danska frågan otvifvelaktigt tager, när det gäller, har den nuvarande ministären starka partier emot sig, dels för representationsfrågans skuld och dels för sina frihandelsprinciper. De flesta af oss äro också, likasom vi allmänt anses, mera reflexionens än sådana handlingens män, som man med nöje ser vid styret

i stormiga tider. Min tro är derföre, att ett ministerombyte nu utan fara kan ske, och vid sådant förhållande har man svårt att från konungens synpunkt anse annat, än att det också bör ske, såvida icke händelserna snart giiva något nytt uppslag, som kan hålla det nuvarande ihop tills vidare. Odrägligare än jag det kan beskrifva, har det varit att denna tiden se, huru olika krafter sökt att vrida saken in i alldeles olika hjulspår, hvaraf också vagnen för det mesta gått uppe på de värsta knagg-lorna.

Ursägta mitt långa, i hast sammanräfsade bref, och var försäkrad, att ingen meningskiljaktighet rubbar den uppriktiga vänskap, hvarmed jag förblifver

Din tillgifne
*Louis De Geer.**

Från C. J. Malmsten.

[Jan. 1864.]

Bäste Hamilton!

Tegnér säger på ett ställe, att det är med gamla obesvarade bref som med gamla obetalda skulder: ju längre man uppskjuter betalningen, desto svårare kommer man sig *till* att verkställa den. Den trycker en på samvetet, men ändå blir det ingen ting utaf. Förebråelserna, skammen, fruktan och alla dessa inre *repellerande* krafter, när de börja slitas och rifvas i sinne och hjerta, då flyr lusten och den glada frimodigheten, och man törs ej.

* H. H:s svar härfpå af $\frac{2}{1}$ 1864 liksom det bref från denne af $\frac{25}{12}$ 1863, som gaf anledning till detta De Geers bref, äro delvis meddelade i De Geer, Minnen, I: 255 ff.

man vill ej, man kan ej. Då finnes ingen annan råd än att läsa sitt "pater peccavi" och bedja att åter bli upptagen till nåder igen. När så den gamla räkningen blifvit öfverkorsad, och ett nytt conto upplagdt, då först blir det åter möjligt att lefva upp igen i gamla kära minnen, glada förhoppningar, goda föresatser och ljusare utsigter för framtiden.

Gud välsigne Dig, bäste Hamilton, med helsa, glädje och allt det bästa, Du sjelf önskar dig på det nya året. Under det senast förflutna har Du säkerligen, på den plats Du innehar, mer än en gång haft många ledsamma och svåra stunder. Måtte Gud i sin nåd styra allt till det bästa.

Träffande yttrade Bismark i sitt svar till Virchow i preussiska deputeradekammaren, att politiken *icke* är någon exact vetenskap.* Jag har under de senaste månaderna lika djupt som sorgligt känt sanningen häraf. Emellertid, och då jag ej *förstår* den sväfvande slutkonst, som der oupphörligt och från alla håll söker göra sig gällande, sitter jag mest en stilla, tyst åhörare vid debatterna om dithörande frågor. Men fastän jag *tiger*, så tro dock icke, att jag derföre *lider* mindre.

Det skall bli rätt intressant att se, hvad engelska parlamentet kommer att uttala, då det nu i dessa dagar sammanträder. Jag kan icke tänka mig möjligheten af, att en stor nation kan låta en utrikesminister sitta kvar, som bestämdt icke har alla sina skrufvar på rätta stället. Nyligen hade jag ett bref från London från en Mr Fort, en gammal bekant, med hvilken jag corresponderar ett par gånger om året. Han säger, att vid engelska

* 18/12 1863. Om det sammanhang, i hvilket uttrycket föll-
des, se Kohl, Fürst Bismarck I: 214.

hofvet eger en pinsam meningsskiljaktighet rum. Prinsen af Wales är lika afgjordt och bestämdt för Danmark, som drottning Victoria är för Tyskland. Prins Alberts minne har gjort den senare nästan fanatisk i den riktningen, och i detta minne lefver hon, rör sig och har hela sin varelse. Också är danska frågan ett ämne, som på slottet är helt och hållet förbjudet.

Af Björnstjerna hörde jag, att det är svårt att få något godt snus i Köpenhamn. Jag sänder dig därför 2 små karducer, som jag för din räkning fått af Kapten P. Reutersvärd. Det är den bästa blandning jag känner och önskar nu blott, att den måtte väl smaka.

En glad nyhet måste jag berätta dig, innan jag lägger bort pennan. "Fäderneslandet" har för ingående året förlorat öfver 500 prenumeranter och "Frihetsvännen" omkring 300. Deremot har "Wäktaren" fått en tillökning af öfver 1,100 prenumeranter.

Min hustru anhåller om sin hjertliga, vörtnadsfulla hälsning både till Dig och Din snälla Grefvinna. Att jag förenar mig deruti behöfver jag ej tillägga. Haf alltid i vänligt minne

Din innerligt tillgifne

C. J. Malmsten.

Kungen reser att öppna norska stortinget. Med honom följa till Norrige: Manderström, De Geer, Lagerstråle och antingen Platen eller Thulstrup.

Från W. Aminoff.

Stockholm d. 12 jan. 1864.

Högvälborne Herr Grefve!

Det måtte råda en märkvärdig olikhet i sinnesstämningen inom brödrafolkens resp. hufvudstäder; der nere råder visst endast sorg och förtviflan, här märkvärdigt nog endast skämt och glädje, hvilket ingalunda länder oss till heder under nuvarande förhållanden. Knappast hade julljusen hunnit slockna, innan man började att öfverbjuda hvarandra i lysande tillställningar, och nöjena voro riktigt komna i frisk fart, då plötsligen lilla prinsens betänkliga sjukdomstillstånd kom emellan och förorsakade ett oförmodadt afbrott. Att man i denna hvirvel af nöjen icke haft en enda tanke öfrig på det hotade brödrafolket, som de danska tidningarne godmodigt ännu kalla oss, är, som Hr Grefven sannolikt erfarit, beklagligtvis fallet. Jag har aldrig gjort mig stora föreställningar om våra sympathier för det danska folket, men att liknöjdheten för dess öden skulle gå så långt, att icke en enda röst mer än Aftonbladets skulle höjas till bevis på deltagande för dem i detta ögonblick, det kunde man väl rimligtvis ej vänta, helst då man tänker på de otyglade ovationer för Polen, som för ungef. ett år sedan härifrån utgingo; måtte vi blott icke snart alltför dyrt få betala denna vår egoistiska kallblodighet!

Ödmjukaste tjenare

Wilhelm Aminoff.

Från W. Oxholm.

Christiansborg d. 17 Jan. 1864.

Kjære Hr Greve!

Modtag min hjerteligste Tak for venlige Linier af idag, hvis glædelige Indhold strax er bleven meddeelt Majestæterne. Gud give, at Prindsen maa vedblive i Bedring.

Det vil maaske undre Hr Greven, naar jeg tilføier, i Henhold til Deres Spørgsmaal: "naar vi tør vente lige-saagodt Nyt om de politiske Tilstande"?, at jeg virkelig troer ogsaa her at see Tegn paa Bedring i den afgjorte Vending, som de tydske Stormagter nu have givet deres Stilling ligeoverfor Mellem- og Smaa-Staterne i Forbundet.

Crisen kan blive lang og voldsom, men Curen er vistnok den ene rette for at overvinde Sygdommen, som er bleven for gammel til at kunne behandles med Palliativer.

Dårhus kan vist passende skrives paa Europa og America, reste à savoir, om man saa er *klogere* i de 3 andre Verdensdele? eller om saadanne nærmest nu skulde søges i Maanen.

Med venligst Hilsen til Grevinden fra min Hustru og mig. Hr Grevens ærbødigst, oprigtigst hengivne

W. Oxholm.

Från Fr. Krieger.

[Köbenhavn] d. 8 Febr. 1864.

Deres Excellence!

Under vore faretruende Forhold sætter jeg mig udover de sædvanlige Former. Det vil efter Hr Grevens store Fortrolighed med vore Forhold næppe være Dem ubekjendt, at jeg er nogenlunde orienteret i vore Forhold til Sverrig, og jeg dölger ikke, at jeg troer, at alvorlige danske Mænd kunne have Noget at anke over. Men jeg har fuld Tillid til Deres Excellence. Jeg har hört, at De meget snart reiser til Sverrig. Jeg kunde tænke mig Muligheden af, at jeg i Deres Fraværelse blev opfordret til at indtræde i et Ministerium, der fastholdt en bestemt Modstandspolitik. Denne er jo haablös, hvis Danmark vedblivende kommer til at staae alene. Det Spörgsmaal ligger altsaa nær, om, naar og paa hvilke Betingelser Sverrig kan og vil yde Hjælp. Et paalideligt Vidnesbyrd herom vilde kunne blive bestemmende i den ene eller i den anden Retning. Thi er det mit Spörgsmaal, om De Hr Greve har den Tillid til mig, at De tröster Dem til under de forhaandenværende Forhold at udtale Dem *aabent* om Sverrigs Forhold ligeoverfor mig. Hvis saa Er, beder jeg Deres Excellence bestemme en Tid, da jeg vilde træffe Dem imorgen Formiddag (hvis det altsaa er sandt, at De alt reiser imorgen), hvis ikke — og det skal ikke i mindste Maade krænke mig — ja, sig ogsaa dette ligefrem, og jeg forbliver ligefuldt med Höiagtelse Hr Grevens ærb:

*Fr. Krieger.**

* Genom Rigsarkivar V. Sechers tillmötesgående är utg. i tillfälle meddela Henning Hamiltons svar härpå, nu förvaradt bland Kriegers papper i Rigsarkivet i Köpenhamn.

Från densamme.

[Köbenhavn] d. 9 Febr. 1864.

Deres Excellences

oprigtige Svar paaskjønner jeg særdeles. Saa kjært det under andre Omstændigheder vilde være mig at benytte Hr Grevens Tilladelse til at hilse paa Dem, vilde det være ubeskedent i dette Öieblik at gjøre det.

Med udmærket Höiagtelse ærbödigt.

Fr. Krieger.

Måndags aften.

Herr Etats Råd och Commendör!

Det förtroende, De behagat visa mig, berättigar till ett öppet svar. Det är sannt, att jag, så vidt ej annan befallning kommer i morgon, reser till Stockholm i öfvermorgon. Wore det redan nu afgjort om, när och på hvad villkor Danmark kan påräkna Sveriges understöd, vore min resa icke nödig. Deraf följer ock, att jag icke kan på Deras frågor lemna ett svar med önskan, att det kunde hafva något inflytande på de åtgärder, som här må vara af omständigheterna föranledda. Det kan ej anstä mig att uttala ett klander öfver min regerings handlingssätt, men det må vara mig tillåtet säga, att over mig vill jag icke "at alvorlige danske Mænd kunne have Noget at anke", och derforé måste jag afhålla mig från hvarje yttrande, som berättigar till en förhoppning, för hvars uppfyllande jag icke kan stå eller falla.

Kan jag, med detta förbehåll, meddela någon upplysning, är Herr Etats Rådet alltid välkommen, och torde det vara säkrast att träffa mig allena i morgon f. m. kl. 10.

Med fullkomligaste högaktning

ödmjukl.

Henning Hamilton.

Från D. G. Monrad.

Kbhvn d. 10 Febr. 1864.

Deres Excellence!

Efter alt at dömme gaaer den reagerende Ström mod den ophidsede Stemning* nu saa stærkt (See "Dagbladet" og "Folkets Avis" for idag), at Kongens Yttring maaske kan henglide ubemærket. Kongen kommer idag, og vi faae nu see, hvorledes Sagen vil stille sig i Dagens Löb. Geheimstatsraads Möde afholdes imorgen, og jeg skal da uopholdeligt meddele Dem Resultatet, da en bestemt Beslutning vil blive tagen om Retningen af Regjeringens Politik.

Tak for igaar Aftes, jeg finder Deres Bemærkning i og for sig rigtig, men under de her stedfindende Forhold med et aldeles ungt Dynasti, der staaer vaklende under indre og ydre Storme, troer jeg at min Tactik har været uundgaaelig nødvendig.

Med udmærket Höiagtelse

Deres ærbødige og hengivne

D. G. Monrad.

Från densamme.

Kjöbenhavn d. 11 Febr. 1864.

Hans Majestæt har i Geheimstatsraadet idag resolveret:

At Regjeringen bör opbyde Nationens hele Kraft for at forsvare Landet og drive Fjenden ud af Slesvig.

D. G. Monrad.

* Med anledning af Dannevirkes utrymning.

Från C. A. Järta.

Berlin d. 27 febr. 1864.

Min gode wän.

En i förrgår ankommen telegrafdepeche från Köpenhamn, i dag bekräftad medelst bref från Stockholm, har meddelat mig den ledsamma tidningen, att Din rappell från Köpenhamn uppå Din derom förnyade begäran nu af kungen blifwit bewiljad. Det kan icke annat än be-
dröfwa hwarje sann fosterlandswän, att se konungen och fäderneslandet i denna wigtiga tidpunkt beröfwas Dina råd och tjenster, och jag beklagar så mycket mera Ditt beslut wid detta tillfälle, som jag mycket fruktar, att detsamma möjligen blifwit framkalladt mindre af sjelfwa förändringen i wara politiska förhållanden till Danmark, hwilken warit en naturlig följd af Kung Fredrics bortgång, än af personliga förhållanden samt af det sätt, hwarpå nämnde förändring i war politik hos oss försiggått. Äfwen jag har mindre skäl att wara nöjd med det sätt, hwarpa war utrikes politik behandlas, men jag är lyckligtwis icke en så politiskt framstående person som Du och kan derfore, med iakttagande af en mera passiv ställning, ännu på min plats qvarstadna. I alla händelser är förhållandet högst beklagligt och så mycket mera bekymmersamt, som icke något hopp om förbättring förefinnes.

Prins Carl (Prins Fredric Carls höge herr fader) är i går rest till arméen, och som han är högste chef för det preussiska artilleriet, så låter hans afresa till hög-
quarteret förmoda, att man i dessa dagar will försöka ett alfwarsamt anfall å Dyppeleskansarne.

Din tillgifne wän

C. Aug. Järta.

Från D. G. Monrad.

Kjöbenhavn d. 18 Marts 1864.

Deres Excellence!

Jeg beder Dem ret indstændig om ikke at fremføre Deres Formening* med Hensyn til Dybbölstillingen, jeg har allerede sporet den skadelige Virkning deraf hos Diplomatiens.

Med udmærket Höiagtelse

Deres Excellences

ærbödige

*D. G. Monrad.***

Från O. M. Björnstjerna.

Köpenhamn d. 23 mars 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

Ännu några dagar blifver jag troligen kvar på Phoenix, dels i anseende till den mensklige naturen vanligen vidhängande motvilja för flyttningar, dels under det anskaffandet pågår af ett och annat ännu behöfligt bohag, oaktadt alla mina värsta bekymmer i den vägen blifvit genom herrskapets välvilliga biträde undanröjdt.*** Till allt detta kommer, att jag ej utan saknad flyttar från

* Utg. känner icke något uttalande af H. H., som härmed kan åsyftas.

** Endast underskriften egenhändig?

*** O. M. Björnstjerna hade $27/2$ efterträdt H. H. som minister ad interim vid danska hofvet.

granskapet af de förträffliga kanaler, jag här har i Quaade och Paget, hvilka, då de äro mig så nära, allt emellanåt titta in. Den förstnämde var sednast när i dag för att berätta, att Lord Russel telegraferat sig vara mycket belåten med danska noten, hvarigenom konferencen antages (alltid dock utan wapenhvila). Förbehållet om 51 o. 52 års traktater till grund för underhandlingarne är så uppställdt, att de tyska makterne ej behöfva obetingadt antaga det för att konferencen skall komma till stånd.

Som Quaade sjelf ej synes obenägen för ett stillestånd, var jag igår hos Monrad, dertill uppmanad af Paget, för att fråga, på hvad villkor Danmark vore färdigt antaga vapenhvilan. Det stolta svaret lydde, "så snart tyskarne utrymt Slesvig".

Kungen reste igår till Alsen, imorgon väntas han till Fredricia. Man får heppas, att utgangen ej blifver densamma, som följde på det kungl. besöket till Dannevirke.*

Riksdagens upplösande inträffade i går utan all ståt af pukslagare eller processioner samt utan det tjog tal, som hos oss en sådan dag faller på landtmarskalkens och hrr talmäns föga afundsvärda lott. — Imorgon trakterar generalconsuln kl. 5. — För öfrigt är stillestånd i sällskapslifvet, om ej på slagfälten.

Med utmärktaste högaktning tecknar Herr Grefvens

ödmjukaste tjänare

O. M. Björnstjerna.

* Dannevirke utrymtes några dagar efter Kristian IX:s besök därstädes.

Från A. Paget.

Copie $\frac{20}{3}$ 1864.

My dear Count.

I have not written to you before, for there has been nothing particular to communicate to you. You were aware before leaving Copie that my gov:t regretted, that the conference *without conditions* and the armistice had not been accepted by Denmark, but their regret appears to have been modified on learning, which they did by Quaade's despatch to Bille and by my correspondence, that the Danish gov:t did not require a formal recognition of their basis on the part of their adversaries. The invitations to the other powers to attend the conference were accordingly sent on the 21:st instant, and I presume, that the replies have been so far satisfactory, at least from Austria and Prussia, that my gov:t have considered themselves justified in asking, if a particular day (the 12:th of April) would be agreeable to the Danish gov:t as the opening day for the conference. To this question the D. gov:t has replied affirmatively, the answer being now on the road to London. — As to the intentions of the diet I have heard nothing official. My private information leads me to the conviction, that, if Austria and Prussia discuss the basis of 1851—2, it will be merely a form, and that they will agree to no arrangements founded upon it. What they require is something quite different, which in my opinion ought to meet with the absolute and unanimous opposition of the other powers, unless they wish to become particeps criminis in the nefarious designs of Germany

against the poor little country. — No decision has yet been taken as to the person, who is to represent this country at the conference. I have spoken about Bülow, whose health appears to be somewhat better now; Quaade is quite ready to send him, but I fancy, that our ecclesiastical friend* has a strong inclination to go himself, taking Quaade with him. Who is to conduire la boutique ici en attendant is more, than I can pretend to say, but you know, he is a man of ingenuity and resources. From the theatre of war there does not appear to be anything new. Yesterday there was a report, that a battle was going on between the *Austrians* and *Prussians* in the neighbourhood of Fredericia, but I'm afraid, it is too good to be true, for according to an old English saying "When thieves fall out, honest men come by their rights".

I'm afraid I am sending you a very uninteresting letter, my dear count, but "one cannot make bricks without straw". You may rely on my keeping you informed of anything of interest, which may occur.

Goodbye my dear Count. You know how sincerely I deplore our diplomatic separation. Lady Paget joins with me in kind regards to Countess Hamilton and believe me yours most sincerely

A. Paget.

I have asked for 10 days leave to take Lady Paget and my children to England. I dont know if it will be granted, but if it is, I shall start as soon as I can.

A. P.

* D. G. Monrad.

Från O. M. Björnstjerna.

Köpenhamn d. 10 april 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

I dag ankom telegram till Paget, att conferencen uppskjutits till d. 20:de på Österrikes o. Preussens begäran, naturligtvis i hopp att dessförinnan bemäktiga sig Düppel, som hårdt ansattes. Åtta af våra officerare ditresa imorgon. Jag tog dem upp på kuren hos Hans Maj:t i förrgår, då corps diplom:que fick gratulera. De blefvo följande dag bjudne till kungens bord, der inga andra främmande funnos. Hans Maj:t drack med hvar och en särskildt samt föreslog slutligen stående de sv. officerarnes skål. Äfven bad Hans Maj:t dem framföra sina hälsningar till Lieutnant Björk (vid Helsinge reg:te), hvilken häromnatten lärer utmärkt sig vid Düppel.* Han hade blifvit utsänd med en afdelning, doldt denne och förbjudit folket skjuta, förr än preussarne kommit 15 steg nära. Denna salfva hade dödat ett stort antal af fienden, som derpå genast drog sig tillbaka. En annan af de våre, f. d. constapel vid artilleriet,** hade från en af skantsarne med sina väl riktade skott anställt stor förödelse i ett preussiskt fältbatteri, der ett par om ej flere kanoner demonterades; han hade blifvit hissad af besättningen i skantsen samt blef ett par dagar sedan här, sedan han tillfrisknat efter ett erhållet sår, inför fronten tackad och befordrad. Mannen lärer heta Hammarström.

* D. 28 mars vid den afslagna stormningen af skansarna. Jfr Möller, Berättelser från 1864 års danska krig, s. 53—54.

** G. Hammarström, f. d. konstapel vid Göta artilleri. *Ibidem* s. 118.

Paget reser på tre veckor till England om onsdag med sin fru. Han sade, Monrad vara mycket förargad öfver conferencens uppskjutande, hvilket ej är underligt.

Herr Grefvens tillkännagifvande i tidningarne derhemma* har i sin helhet blifvit återgifvet här i de fleste blad, af hvilka det ej kan annat än väl emottagas.

Jag delar fullkomligt Herr Grefvens åsigt, att läger i Skåne ej är nu på sin plats, och har jag äfven skrivit i denna anda, försäkrande att enligt min öfvertygelse komme ett sådant ej att utöfva någon verkan på krigets gång eller att göra oss det ringaste mera omtyckta här. Något beslut derom hoppas och tror jag emellertid ej ännu vara fattadt, enär jag ett par dagar sedan hade bref från Lagerberg, som ej nämner något derom, ehuru han ingår i åtskilliga andra detalier.

Högvälborne Herr Grefvens

ödmjukaste tjenare

O. M. Björnstjerna.

Från D. G. Monrad.

Kjöbenhavn d. 10 April 1864.

Deres Excellence!

Hermed följer 25 Exemplarer af Sangen, der vil blive indrykket i det snart udkommende Hefte af "philologisk Tidsskrift".** Det er Separat-Aftryk. En for-

* Post- och Inr. Tidn. ¼ 1864 innehåller II. H:s "Beriktigande", med anledning af en artikel i Nya Dagl. Allchanda rörande ett yttrande af Hall. Jfr Halls bref ¼ 1864.

** Tidsskrift for Philologie og Pædagogik, Aarg. 5, s. 161—2, innehåller ett sorgeskvæde öfver Fredrik VII af A. Hedner.

mentlig Skrivefeil "vehemter" er bleven rettet til "vehementer". Deres Excellence vil være saa god at tilstille A. Hedner et passende Antal af disse Exemplarer. Grevinden bedes venligt modtage de to medfølgende Photographier af Personer, der stedse med dyb Höiagtelse og inderlig Hengivenhed ville erindre hende og hendes Mand.

Min Sjæl er Dag og Nat ved Dyppel.

Med udmærket Höiagtelse.

Deres ærbødige og hengivne

D. G. Monrad.

Från C. Hall.

Kjöbenhavn d. 14 April 1864.

Kjære Grev Hamilton!

Naar jeg ikke allerede har bragt Dem min hjerteligste Tak for Deres Erklæring i Post-Tidningen², saa er Grunden hertil sandelig ikke den, at jeg ikke dybt og inderligt paaskjønner denne Deres Optræden (den er dobbelt velgjørende under saamange bittre Skuffelser baade med Hensyn til Begivenheder og *Personer*), men jeg har deels været fraværende nogle Dage, og deels var det min Agt at opsøge Dem paa Barsebæk for paa en fyldigere Maade mundtligen at bringe Dem min Tak. Naar jeg nu imidlertid har opgivet denne Plan, saa er det ikke, fordi jeg jo kunde have den störste Lyst til i al Ro at samtale med Dem nogle Timer paa Skaanes Kyst, men jeg vil ganske oprigtig sige Dem mit Motiv til at opgive denna Beslutning. Jeg seer, at nogle Stokholmske

* Jfr O. M. Björnstjernas brev 10/4 1864.

Blade kaste sig med Heftighed og Bitterhed over Deres Erklæring, navnlig ogsaa med en Antydning af, at De har ladet det være Dem *for* magtpaaliggende at værne om den forrige danske Udenrigsminister. Jeg har derfor tænkt mig, at et Besøg af mig hos Dem maaskee kunde blive exploiteret som et nyt Beviis paa en stærk personlig Paavirkning fra min Side og give Anledning til Gud veed hvilke phantastiske og *velvillige* Betragtninger. Da jeg nu paa ingen Maade vilde have, at nogensomhelst mindre behagelig Virkning skulde flyde for Dem af mit Besøg, har jeg troet det rigtigst for Tiden at opgive det.

Jeg hørte igaar af Alfred Hage, at Greven tænker paa meget snart at foretage en lille Udenlandsreise, og jeg sætter da denne Plan i Forbindelse med en Yttring af Dem til Lehmann, at De kunde have Lyst til en lille Tid at gjæste Paris. Jeg vilde inderlig glæde mig over Iværksættelsen af denne Idee. Det vilde ikke blot være en Forfriskning for Dem, men jeg er vis paa, at Deres Ophold der vilde blive til sand Gavn for vor Sag. Jeg seer af Bladene, at Lord Clarendon snart skal begive sig til Paris, og jeg veed Ingen, med hvem jeg *for vor Skyld* hellere kunde ønske, at De maatte have Leilighed til at blive bekendt. Jeg troer, at han fremfor nogen anden engelsk Statsmand har en sund og velsindet Opfattelse af vore Forhold, og det synes jo netop nu at skulle være hans Opgave at nærme Frankrig og England til hinanden i vor Sag. Af mit inderste Hjerte vilde jeg derfor ønske, at De maatte samles med ham i Paris. — Dyppel staaer endnu, men trænges jo haardt. — Jeg beder Dem bringe min Hilsen til Grevinden fra Deres uforanderligt hengivne

C. Hall.

Från F. A. Ewerlöf.

Köpenhamn d. 17 april 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

För det innerligen kärkomna, godhetsfulla bref, hvarmed Herr Grefven har behagat hedra mig under d. 13:de, får jag äran aflägga min warma tacksamhet. Jag hade med en viss grad af bekymmer sett i tidningarne det lyftande på slöjan, som Herr Grefvens förklaring hade framkallat, men litet förr eller sednare skulle i alla fall töcknet skingras, och början har nu skett. Om en mängd omständigheter, som ännu icke äro uplysta, jemväl komma i dagen, får väl tiden wisa. Jag vill hjertligen önska, att, när en gång alt blifver utredt, den samlade bilden af svenska politiken kommer att stå klar och otvetydig. Att Herr Grefvens uppträdande till försvar för Halls anförande på valdagen blifvit i allmänhet här bedömdt såsom vackert och ridderligt, behöfver knappt sägas. Att det äfven i andra hänseenden tages till intägt var att wänta. I Sverige tycks saken hafva väckt än mera upseende än här, hvarom bland andra Dagligt Allehandas artiklar bära vittne. Huru Grefve Manderströms sednare förklaring, hvari Herr Grefven gifves rätt i hufvudsaken, uppfattas och bedömes af vår press har jag ännu icke haft tillfälle se. Opinionen torde af dessa tillkomna upplysningar blifva något derouterad, i synnerhet som hvad meddeladt blifvit, är ännu mycket ofullständigt och stundom hållit i så obestämda ordalag, att mera än en bakdörr tycks hållas i reserv. Sedan jag i våra tidningar läst de punkter af tractatförslaget, som blifvit allmänheten meddelade, begriper jag ännu mindre ändamålet med hela denna underhandling än förut, då

jag blott muntligen derom inhämtat någon kännedom, ty mig förefaller det, såsom skulle hela tractaten, äfven om den kommit till stånd, med alla de begränsande förbehåll, som finnas i förslaget, icke hafva blifvit synnerligen effectif och, bokstafligen tolkad efter nuvarande förhållanden, knappast tillämplig. Huru än härmed månne wara, så blir det altmera inlysande, att blotta uprättningen till denna tractatfråga warit olycksbringande i mera än ett afseende. Hvad som skett kan icke utplånas, och det återstår derföre att önska, att framtida händelser och tillgöranden, som dermed stå i samband, icke må blifwa lugn och endrägt i Norden altför störande.

De svensk norska militairiska demonstrationerna tyckas närmast afse att stöfva utaf arméen och dess materiel. Härstädes synas de icke mera göra intryck eller underhålla illusionen. — — —

Herr Grefvens ödmjukaste tjenare

Ewerlöf.

Från O. M. Björnstjerna.

Köpenhamn d. 24 april 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

Den märkeliga handling, Herr Grefven öfversänder, skall vederbörligen inregistreras jemte åtföljande skrifvelse från Herr Greiven samt i archivet förvaras.* Ledsam samt har varit att se den strid, som den dermed sammanhängande fråga uppväckt inom vår press; än mer ledsam om derigenom framkallas missämja mellan två af

* Obekant hvad som åsyftas.

våra mest framstående män. Sverige behöfver använda såväl Herr Grefvens som Exc. Manderströms sällsynta krafter, och de böra understödja hvarandra. Att Herr Grefven i sjelfva frågan har rätt, lärer ingen som känner till densamma neka, aldra minst Hans Exc. M. sjelf, och jag tror ej heller, han på minsta sätt vill göra detta, ehuru då ett mera direct och officielt erkännande häraf skulle helt och hållet ställa de agerande personerne i bakgrunden samt kasta den skugga, jag tror Exc. M. vara beredd påtaga sig med all möjlig sjelfuppoffring, från honom på högre personer och på vårt land, har han väl ansett detta böra i det längsta undvikas.

Genom tidningarne känner Herr Grefven lika fullständigt som jag de sorgliga tilldragelserna här. En besvärlig post är här; våra sårade, döde eller fångne landsmän hafva numera förökadt göromålen, så att jag sannerligen ej vet, huru jag skall medhinna, hvad som göras skall, synnerligen sedan De la Gardie nu är upprest till brodrens bröllop. Inom några timmar har jag fått emottaga eller afsända 9 telegrammer. Ännu idag på morgonen telegraferar Overcommand., att 3 af våra officerare saknas, utan att man vet något om dem efter Dybböl striden. Fångne äro, som man vet, Holmertz (vid Sv. art.), Baron Sparre (f. d. Elfsborgs reg:te), Horn (cadett) samt enl. tidningarne äfven Fahnehjelm. De saknade äro Baron Åkerhjelm (Gottl. n. b.), Knorring (1:sta Lifgren.) samt Roos (arméen);* Nordenfalk ligger här med genomskjuten öfverläpp samt utslagne tänder och sex skott genom kläderna. Jag var orolig för Braunerhjelm, då jag läst i tidningarne, att liket efter

* De båda senare stupade d. 18 april, den förstnämnde tillfångatogs.

en okänd officer bar kläder märkte med H. B. På min förfrågan per telegraf svarades, att B. ej deltagit i striden. — Preussarnes nedrigheter fortfara och tyckas nu äfven drabba våra officerare, såvida det är sant, att alla andra återfått sina värjor samt välja vistelseort, medan de våra måste till Spandau. — Stillestånd vill Monrad lika litet som förr höra omtalas, såvidt blockaden skall upphöra. Arméens öfvercommando är flyttadt till Assens på Fyen, men 5 brigader hålla fortfarande Als, der den sydligaste halfön är inredd till försvar och inskeppningsort i händelse af behof. Från Als hitkomne sv. off:re säga, att ön omöjligen kan försvaras mer än några dagar mot ett alvarsamt anfall. — — —

Herr Grefvens

ödmjukaste tjenare

O. M. Björnstjerna.

Från F. A. Ewerlöf.

Köpenhamn d. 28 april 1864.

Högvälborne Herr Grefve, Stats Råd m. m.

— — — Jag har af tidningarne sett förmodligen det mästa, af hvad som skrifvits angående Herr Grefvens ställning till den omineusa frågan, och anser, att Herr Grefven i detta, som i så många andra fall, står så högt, att fåkunnighetens pilar icke hinna dit, och alt försvar är öfverflödigt, tiden och sanningen äro Herr Grefvens bästa bundsförvanter.

Ja, hvad skall slutet blifva på dessa bedröfliga förhållanden. Det ser sannerligen mörkt ut, hvarthän man kastar blicken. Conferencen kan svårligen leda till en

för Danmark någorlunda dräglig utgång. Tyskarnes öfversitteri öfvergår till fullständig yrsel, och derest England och Frankrike icke, af önskan till fred à tout prix, åsidosätta egen wärdighet, så torde ett europeiskt krig stå för dörren.

Finnes då ingen *nemesis divina* för dem, som påfört detta land så stora olyckor? Eller är det framgången, som adlar nedrigheten, under det att blott den svages motgång är ett brott? Jag hade gladt mig åt tanken, att Herr Grefven kommit till Paris och haft anledning säga den *outgrundlige* några sanna ord, som kommit i rättan tid, men det vill tyckas, att alla goda krafter skola paralyseras, intill dess att Danmark förblödt.

Herr Grefvens ödmjukaste tjenare
Ewerlöf.

Från densamme.

Köpenhamn d. 7 maj 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

— — Vi upplefva hunnernes och vandalernes tidehvarf, men den hederlige Lord John tröstar sig med, att allt blott sker af "strategiska grunder", och söfver sig sjelf och andra dermed.

Engelska canalflottans afsegling till dessa farvatten gick också upp i dunster, sedan österrikarne beskedligt förklarade, att deras flotta icke war bestämd till *Östersjön*; men om det skulle hända, att de öst. och preuss. skeppen i förening gjorde en liten afstickare till norra Jutlands kuster och *Kattegatt* för att söka fånga den lilla

danska corpsen, så vore det en tillåten och berättigad strategisk åtgärd, som England finner i sin ordning. Huru länge skall detta ömkeliga skådespel vara? Conferensen blir alt mera en parodi. Herr Grefven kan vara glad att icke sitta vid detta runda bord för att hjälpa till att construera en *quadratura circuli!*

Det förekommer, att här råder numera hos de styrande och de styrda en slapphet, som gränsar till upplösning. Hvad man mäst sysselsätter sig med är insamlingen till fallnes och sårades efterlevande, och välgöreheten tycks vara outtömlig. — — —

Herr Grefvens ödmjukaste tjenare

Ewerlöf.

Från R. Tornérhielm.

D. 9 maji 1864.

Min heders broder!

Jag hemkom i går från Stockh., först i Götheborg ärför jag, att du var rest till Hedenlunda, hade jag vetat det förut, hade jag tagit mig friheten besökt Herrskapet, för jag ville bra gärna råkat dig. Jag har i Stockholm till dem, som jag anser varit orsaken till vår politiska *förnedring*, sagt, hvad som låg mig på hjertat, hvilket ej alltid smakade väl, men man börjar inse sina felsteg; dig har jag vist ej inblandat deruti, af tvenne skäl, dels har du ej anförtrott mig något annat, än hvar man vet, och dels *kunne det ej fallit mig in* göra det, men då det fins vissa sidor här till att villa kasta skulden på dig och klandra dig, kan du vara säker på, att jag gaf dem allvarliga tillrättavisningar. Men dessa histo-

rier äro allt för långa att skrifva om. Jag har erfarit en del, som jag ej kände, om orsaken till vårt dumma beteende, och så mycket kan jag säga, att om du haft i october fullt förtroende för mig om alla förhållanden, tror jag en del skulle varit annorlunda; detta är en sak af vigt, som vi skall afhandla, när jag får nöjet råka dig. Som du ser, löper vår flotta ut, och Prins Oscar för befälet; till detta stora besluts *hastiga* fattande har jag möjligen lite bidragit; det är af föga vigt, men dock en liten moralisk lyftning i Danmark. Med särdeles ledsnad ärfor jag i Stockh., att Grefvinnan var sjuk, men med Guds hjälp är det nu bra; min hustru hälsar mycket.

Din redlige vän

R. Tornerhjelm.

En brytning hos oss kan lätt komma nu, möjligen uppskutes den till riksdagen.

Från F. A. Ewerlöf.

Köpenhamn d. 14 maj 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

— — Herr Grefven känner sannolikt, och kanske från längre tid tillbaka, den nya uppränning af "skandinavismen practisk", som i dessa dagar varit föremål för samtal och tidningsartiklar på ett sätt, som kan bringa äfven oskyldigt folk att rodna af harm och grämelse.* Det

* Det beryktade Karl XV:s unionsförslag, egentligen uppgjordt af E. v. Qvanten och K. Rosenberg. Jfr Thyselius, Karl XV. S. 589 ff.

var väl icke till denna sak, som Herr Grefven syftade med uttrycket om omöjligheten att här qvarstanna.

Något annat, som äfven kan göra hederligt folk ledsna, har jag rycktesvis erfarit, och skulle gerna derom velat *tala* med Herr Grefven, men får låta det wara tills vidare.* — — —

Högvälborne Herr Grefvens ödmjukaste tjenare
Ewerlöf.

Från densamme.

Köpenhamn d. 21 maj 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

— — — Det ser således icke mycket fredligt ut, men sannolikt kommer vapenhvilan till en början att förlängas. Hvad vår escader under tiden skall sysselsätta sig med, blir curieust att se. Dess påtänkta ankomst till Sundet måtte väl aldrig för närvarande verkställas. Det gifves mer än nog af commentarier dessförutan.

Märkwärdigt nog har det divulgerade** unionsförslaget icke väckt det upseende, som under andra förhållanden kunnat väntas. En officiel dementi är i en dépêche från Gr. Manderström gifven deråt, till den kraft och verkan sådant förmår, och efter denna utgång lærer minister B. icke vidare insistera på sin rappel, som väl skulle hafva sett besynnerlig ut. Rycktet gick emedertid här redan, att Wetterstedt wore utnämnd till denna post, men det tycks sakna all grund.

* Obekant hvad härmed åsyftas.

** Utspridda.

Tiden är förbryllad i alla riktningar, och Gud vet när den kommer till sansning. Kanske fordras ännu mera åderlätning för att motverka congestionerne till hufvudet. — — —

Herr Grefvens ödmjukaste tjänare
Ewerlöf.

Från densamme.

Köpenhamn d. 28 maj 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

— — I dag är åter den ominösa Londoner konferensen samlad, och man får väl i morgon, om ej redan i dag, någon underrättelse, om hvad där passerat. *God* blir den säkerligen icke. De utsigter, som Sir A. Paget, som nu återkommit hit, låtit ana, skola ingalunda vara glädjande. De vestra stormagterna lämna icke sin passiva role, och Ryssland, hvartill man här tidigare satt någon förtröstan, synes spela under täcke med Preussen, såsom furst Gortshakoffs *dubbla* depêcher till Berlin gifva full anledning antaga. Vår regerings inflytande lär Gu'nås, såsom utländska tidningarne omförmäla, stå nära nollpunkten. Minister B. kvarblifver här tillsvidare, sedan Högsta Vederbörande i egenhändig skrifvelse derom anmodat honom. Det sades emedlertid nyligen i utrikes ministären här, att Wetterstedt redan skulle vara utnämnd, men det är ogrundadt. Man fruktade här också, att den förargelseväckande resenären v. Q.* änyo skulle komma hit, då han för 8 dagar sedan lämnat Stockholm, men han lär ha begifvit sig till Tyskland. Mätte han

* Von Qvanten.

icke från andra ställen lägga ut sådana rötägg, som sed-
nast här. Märkeligt nog har man icke kunnat få upp-
spanadt, hvem som skrifvit det bekanta brevet härifrån
till norska tidningarna.* Förgäfves är här forskadt der-
efter. Mig synes hela tankegången däruti häntyda mera
på svenskt än på danskt ursprung, men kanske tar jag
fel. Hvarifrån det än kommit, så är sjelfva det däruti
röjda förslaget så vanskapat i födselen, att det är omöj-
ligt tro det allvarligen menadt, och då frågas, *hvad* der-
med kunnat menas. Men detta är alt sorgliga ämnen,
som är bäst lämna. — — —

Högvälborne Herr Grefvens m. m. ödmjukaste tjenare

Ewerlöf.

Från densamme.

Köpenhamn d. 10 juni 1864.

Högvälborne Herr Grefve, Stats Råd m. m.

— — Herr Grefvens betraktelser och betänkligheter i
afseende å vår inre ställning äro säkerligen väl grundade.
Det missnöje, man vet icke rätt med *hvad*, som Hr Gref-
ven omnämner, tyder på den slags oro, som kännes utan
att rätt förklaras näst före en storm. Jag har för min del
länge anat en sådan, men innan de politiska elementerne
kommo i rörelse, trodde jag alltid, att den skulle blifva
af financier och economisk natur. Den torde i verklig-

* Von Qvantens unionsförslag och den däraf föranledda
skriftväxlingen blef först föremål för offentligt omnämnande i
en korrespondans från Köpenhamn till Norsk Rigestidende i bör-
jan af maj. Hvem förf. var, är ej känt. Jfr Neergaard, Under
Junigrundloven, I: 1178.

heten komma att få något af hvardera. Drifver det danska ovädret förbi oss utan att indraga oss i hvirfveln, så stundar likväl en annan orolig tid: vår nästa riksdag, då såväl reformfrågan som tull lagstiftningen och penningväsendet efter all sannolikhet komma att alstra spänning och schisme i en på länge okänd grad. Det är troligt, att hos mången ligger ett mer eller mindre klart medvetande, af hvad som förestår, och när dertill kommer den nuvarande politiska oredan i vårt närmaste granskap med alla sina oberäkneliga följder samt den rådvillhet och försagdhet, som synbarligen råder i de högre regionerna, trots alla fraser och kraftproductioner, är det förklarligt, att ingen vet hvad han vill, men känner en allmän malaise. — Det ominuesa yttrandet: "Finis Daniæ" saknar icke grund, och det vill tyckas, att danska staten står närmast i ordningen att sönderfalla och afgå i främmande organisationer. Det skulle nästan vara ett mirakel, om icke denna gången Holstein och halfva Slesvig samt kanske Lauenburg förlorades, och detta är blott början till hela halföns försvinnande i det omätliga tyska svalget. Mellanakten kan blifva litet längre eller kortare, men slutakten är säker, ty i och med detsamma gå öarne åt ett eller annat håll, och därmed har "Danmarks rike" försvunnit från den politiska kartan. Man inbillar sig och vill inbilla andra, att, när genom en delning vid Slien det rent tyska elementet i Slesvig afsöndrades, Danmark skulle få ro för tyska agitationer: det är att slumra på afgrundens rand! Få se om man icke kommer att såsom en räddningsplanka uptaga et eller annat scandinaviskt förslag. Det är att befara.

Herr Grefvens m. m. ödmjukaste tjenare

Ewerlöf.

Från C. A. Järta.

Berlin d. 10 juni 1864.

Min gode wän.

Ehuru jag icke kan annat än gilla Ditt beslut att lemna Din plats i Köpenhamn, så kan jag dock icke förlika mig med tanken, att Du skulle fortfarande förblifwa i en politisk owerksamhet. Sverige anses i allmänhet wara ett fattigt land, men är det wisserligen icke å materiella ressourcer, utan blott å statsmän, som äga tillräckligt snille och énergie att göra dem och landets interessen gällande. Denna wår fattigdom är deremot ty wärr altför stor, för att wi skulle kunna umbära någon af de högst få, hwilka wi önska se i främsta ledet.

De politiska händelserna ha, såsom wi alla kunnat förutse, tagit en sorglig utveckling. Danmark har snart förlorat en tredjedel af dess område och wi, med rätt eller orätt, wårt anseende. Wår politik har warit och är ännu i denna stunden oförklarlig. Jag har icke warit för wårt deltagande i kriget men finner, att wi gjort för mycket eller för litet. Detta mitt omdöme delas af alla opartiske.

Rörande conferencen i London och Sveriges deltagande deruti känner jag endast, hwad af Wachtm:r samt af mina franske och engelske kolleguer blifwit mig meddeladt. Från Stockholm sänder man sina hemliga instructioner till fullmäktigen i London *med posten*, men wägar icke anförtro dem åt sina ministrar i Berlin och Wien samt förmodligen icke heller åt den i Petersburg. Nu äro de sannolikt kände af större delen af de europeiske diplomaterne med undantag af de swenske! Ehuru detta

förhållande högeligen grämer mig, så qwarstadnar jag dock på min plats, aldenstund jag är öfvertygad, att min bortgång icke skulle medföra någon förändring i det abderitiska förhållandet.

Många ödmjuka hälsningar till Din Grefwinna

Din tillgifna wän

C. A. J.

Från F. A. Ewerlöf.

Köpenhamn d. 1 juli 1864.

Högvälborne Herr Grefve, Stats Råd m. m.

— — Den arma kungen! I hans ställe ville jag erbjuda min abdication, om genom en ny combination af arfsrätt monarkien kunde bevaras. Får "Fætter Peter"* hertigdömena, så kunde ju han väljas till kung i Danmark. Hvem vet, hvad som kan hända i den vägen. Emedlertid torde de skandinaviska projecterna, ehuru klippta de blifvit, ånyo söka tränga sig fram, men jag ser ingen annan följd, än att de knuffas tillbaka och få en slutlig spark af Ryssland. "Fædrelandet" för igår afton innehöll en omständlig berättelse om v. Quantenska unionsförslaget, hwilken dock omöjligen kan wara correct, åtminstone i hvad angår upgiften, att våra justits- och utrikesministrar skulle hafva vetat utaf och i början gillat planen. Bladet säger väl, att förslaget nu-

* Under den nyss strandade konferensen i London hade bl. a. diskuterats en plan om ett själfständigt Schleswig-Holstein med Peter af Oldenburg som regent.

mera fallit, men tror, att det egnar sig väl till att återupptagas. — — —

Högvälborne Herr Grefvens m. m. ödmjukaste tjänare
Ewerlöf.

Från W. Aminoff.

Stockholm d. 9 juli 1864.

Högvälborne Herr Grefve!

Dagens vigtigaste företeelse inom den politiska verlden är ministèrförändringen i Köpenhamn,* hvaraf man spår, att vapenhvila skall följa och derefter en uppgörelse i tysk-rysk syftning. Monrad får man göra den rättvisan, att han icke förlorade ens det sista ögonblicket af sin sjunkande makt för att söka fånga oss med i fällan, ty ännu för blott några få dagar sedan framkom han med den ljungande hotelsen, att derest icke svenskarne ögonblickligen besatte Fyen och lät sin flotta operera omkring ö-kusterna, skulle Danmark ingå i Tyska förbundet. Lockbetet var för grofkornigt för att icke genast afvisas och det med en ovanlig skärpa i uttrycken.

Prins Fredrik Carls dagorder väckte stor bestörtning, emedlertid har man så tillvida blifvit lugnad, att någon fusillering af de fångne frivillige icke lär komma i fråga, men huru föröfrigt *tillämpningen af lagens yttersta stränghet* skall tolkas, är ännu ovisst. — —

Högvälborne Herr Grefvens

Ödmjukaste tjänare

W. S. G. Aminoff.

* Monrads ministerium aflöstes af Bluhmes.

Från P. Vedel.

D. 1:ste August 1864.

Deres Excellence.

Jeg takker Dem ret meget for det Brev, som jeg ior et Par Dage siden har havt den Ære at modtage. Det var mig et nyt og kjært Bevis paa, at Deres Excellence ikke har glemt noget af den varme Interesse for Danmark, som gjorde Deres seneste Ophold her saa nedtrykkende for Dem og saa sympathetisk for os. Disse Linier af en velbekjendt Haandskrift gjenkaldte for mig ret levende den Tid, da Deres Excellence og Geheimeraad Hall tilsammen ledede en nordisk Politik, der nu sandsynligvis for mange Aar vil blive afbrudt — kun kort er det siden, og dog forekommer det mig saa langt borte, thi alle Omgivelser, de styrende Personligheder, Forhold, Forudsætninger, Stemningerne ere nu saa fuldstændigt forandrede.

Vi faae nu en Fred, der næsten ikke lader os nogen Udsigt til en Fremtid. Jeg kan godt forstaae, at man fortvivler om, at Danmark kan overstaae en saadan Prøvelse, og naar jeg personligen ikke kan opgive Haabet, saa er det vel snarere et Instinkt end en reflecteret Tro. Og dog er der et Slags Raisonnement, som ligger til Grund for mit Haab, om at det sidste Ord ikke er sagt ved en Fred, som berøver os hele Slesvig med den største jydskke Enclave og med alle de jydskke Vestöer. Jeg hörer nu saa Mange beklage, at vi ikke i London toge Aabenraa-Hoyerlinien! Mig forekommer det godt, og uagtet jeg ikke i Alt billigede, hvad vi gjorde eller rettere undlode i London, saa skal jeg dog altid være rede til at forsvare vor Regering og vore Underhandlere i en Politik, som havde store Chancer for sig, og som kunde med lidt Held

have fört til et virkelig antageligt Resultat. Saaledes som Forholdene nu ere, vilde jeg ansee det for bedst at bestræbe sig for gode finansielle Betingelser, men ikke at give det mindste for en unyttig Stump af Nordslesvig, der desuden kunde give Freden Udseende af at have taget endog det mindste Hensyn til Nationalitetsforholdene. Langt hellere en Fred, som af Alle erkjendes ikke at hvile paa noget som helst Princip, thi den har langt mere Udsigt til ved en Leilighed, der vel ikke vil lade altfor længe vente paa sig, at blive revideret paa en virkelig Basis, den være sig nu politisk-historisk eller national. Lad hellere Tydskerne incorporere den hele danske Nationalitet i Nordslesvig og den störste jydsk Enclave i Tydskland end en Stump, som maaske vilde mangle Styrke til at gjöre energisk Modstand mod Fortydskningen. Als og Dyppel samt Flensborg maae vi have, hvis Besiddelsen skal have nogen Betydning, og maaskee vil nogle Aars tydsk Regering fremme de danske Sympathier langt sydligere i Slesvig, end alle vore positive Bestræbelser kunne det.

Jeg haaber altsaa paa en tredie Akt i Dramaet, og jeg nægter ikke, att jeg önsker det ogsaa for Sverrigs Skyld og for Nordens Fremtid. Denne Tanke behöver jeg ikke at udvikle til Deres Excellence, thi jeg veed, at Ingen har liidt som De netop i denne Retning.

For os gjælder det derfor, saasnart vi faae Ro, at tage med Iver fat paa vor egen Regeneration, og der er Meget at gjöre; gid det maa lykkes os at faae Eenhed og Patriotisme frem, thi derpaa er det især at det skorter os. Det gaaer op og ned i Verden, og vi kunne, naar vi alvorlig ville det, endnu komme op igjen.

Det samme Haab paa bedre Tider, som jeg saaledes fastholder for vort Vedkommende, tillader jeg mig ogsaa

at nære for Deres Excellences personlige Vedkommende. Med oprigtig Smerte have vi her erfaret Grevindens Sygdom og den Sorg, som derigjennem har ramt Deres Exc. Og til den dybe Interesse, som alle de maae føle, der have haft den Ære at gjøre Grevindens Bekjendtskab, kommer desuden for os den Formodning, at vore Ulykker have udövet en ikke ringe Indflydelse paa hendes nervöse Tilstand. Vi have ligesom en Deel i hendes Sygdom, og vi skulle ikke nogensinde glemme hendes varmhjertede Fölelse for os.

Jeg er saa optaget af Arbeide, at jeg kun sjældent seer Geheimeraad Hall, saameget mere som jeg nu boer fjernt fra ham. Men jeg veed, at jeg opfylder hans Önske, naar jeg griber denne Leilighed til at sende Deres Excellence en hjertelig Hilsen fra ham. Deres Excellence veed, hvor vanskeligt det falder ham at skrive et Brev, og De vil derfor tilgive ham, hvis han ikke skriver, saa ofte som han önsker det, til en Mand, til hvem de behageligste Erindringer fra hans officielle Liv knytte sig.

Jeg beder Deres Excellence at modtage Forsikringen om den meest udmærkede Höiagtelse, hvormed jeg tillader mig at undertegne mig

Deres ærbödigst forbundne

P. Vedel.

Från C. Hall.

Kjöbenhavn d. 12 Aug. 1864.

Kjære Grev Hamilton!

Det er med en stærk Fölelse af Skamfuldhed, at jeg begynder dette Brev. Deres sidste Brev til mig (jeg und-

seer mig ved at nævne dets Datum) var saa venligt og indholdsrigt og mig i enhver Henseende saa velkomment, at det havde det fuldeste Krav paa hurtig Besvarelse. Naar nu dertil kommer, at jeg med fuld Sandhed kan sige, at ingen Dag er hengaaet uden at mit personlige Forhold til Dem Hr Greve baade i de lykkelige Dage, da vi samvirkede med hinanden under lyse Forhaabninger, og i de siden indtraadte mørke Dage, under hvilke for os Begge en tilfredsstillende og oplivende Virksomhed maatte afløses af en Leven i sørgelige og bittere Erindringer, ret inderligt er bleven kaldt tilbage i min Tanke, saa kunde det synes endnu mere ufatteligt, at De ikke for længe siden har hørt fra mig. Grunden ligger imidlertid netop for en Deel deri, at der var *Saameget*, som jeg kunde ønske at tale med Dem om, og som kun daarligen og ufuldstændigen kunde finde sit Udtryk i et Brev, men tillige deri, at jeg dog stedse haabede, at Et eller Andet skulde indtræde, som kunde give min Udtalelse til Dem et haabfuldere og glædeligere Præg. Det Modsatte er desværre indtraadt, den ene Ulykke har afløst den anden, og vi synes jo nu at staae ved en Lösning, langt sørgeligere end selv den ulykkelige Begyndelse kunde lade befrygte. Det afgjørende skjæbnesvangre Vendepunkt var jo Opgivelsen af Conferencen i London og det sørgelige Tab af Als et Par Dage efter. At det første var et umaadeligt Misgreb, især paa Grund af den Stilling, som Frankrig havde begyndt at indtage under Conferencen, var mig strax indlysende, og jeg har den personlige Beroligelse, at jeg meget bestemt havde udtalt denne min Overbevisning baade for Krieger i London og for Monrad, inden Beslutningen blev taget om rent ud at afslaae baade det engelske Forslag om Voldgift og navnlig det franske om Bestemmelsen af en Grændselinie i de

blandede Distrikter efter en Undersøgelse af Commissarier, efterat de fjendtlige Tropper vare dragne bort. Det er min fulde Overbevisning, at vi derigjennem vilde kunne have opnaaet Alt, hvad vi under de nu engang givne Forhold kunde *önske*, thi den overveiende tyske Deel af de *blandede* Distrikter mellem Slien og Flensborg Fjord vilde, efter den tilstedeværende Exaltation i Tydskland og under Chr. d. 9:de som Konge i Danmark, kun være blevet en Byrde og en Fare for Danmark. Hvad der bragte os til denne ulykkelige Opgivelse af Conferencen, var paa den ene Side en Overvurderen af den oppositionelle Stemning i Parlamentet fra Kriegers Side (saameget beklageligere som vi, selv efter et Ministerskifte og selv med en virksommere Bistand fra et nyt Ministerium, ikke vilde kunne have naaet et i Virkeligheden for Danmark mere tilfredsstillende Resultat end det ovennævnte) og paa den anden Side en ulykkelig Tilböielighed hos Monrad til at vise en Hensynstagen til Kongens reent *personlige* Tilböielighed, der naturligviis atter var meget stærk imod en reen national Afgjørelse, og som derfor atter førte ham bort fra den franske Anskuelse. Conferencens Sprængning slog da ogsaa ned som et Lyn, og Tabet af Als var det Tordendrön, som strax paafulgte. Modstandskraften hos os var herved om ikke physiskt saa dog moralskt brudt. Ministeriet Monrad maatte falde, og et Ministerium Bluhme blev en Nödvendighed. Det burde vistnok være traadt til alt i forrige Aaar istedetfor Monrad, som havde og maatte have en falsk Stilling. Det var aabenbart det Ministerium, som var naturligst kaldet og bedst istand til at forsvare Londonnertractaten og Christian d. 9:de, baade paa Grund af deres officielle Forhold til Afslutningen af hiin Tractat og paa Grund af deres personlige Forhold til Kongen. Jeg gjorde dengang alt mit,

forat dette kunde skee, men deres Uvillighed og Monrads Villighed til at paatage sig det byrdefulde Ansvar forhindrede det dengang. Nu var Stillingen rigtignok bleven uendeligt tungere for Landet men meget lettere for dem personligt. De havde nu kun den Opgave at opnaae Fred til den Priis, som Seirherrerne selv vilde bestemme. Stemningen her var under den uophörlige Række af feilslagne Forhaabninger, Ulykker og Nederlag bleven saaledes lamslaaet, at ingen alvorlig Modstand var at befrygte, hvorledes end Fredsbetingelserne bleve. Det nye Ministerium og navnligens dets fanatiske Tilhængere (derunder selvfølgeligen især Renegaterne fra det tidligere politiske System) havde den saare heldige Stilling stadigvis at kunne prædike: at det var dem, hvem Landet skyldte Ophöret af Blodsudgydelsen og alleslags Udsigelser, og at det derimod var dets Forgjængere, som maatte bære alt Ansvar for det Sörgelige ved Fredens Betingelser. At det netop var dette Ministerium selv, som havde skabt baade det hele bundlöse Virvar ved den ulykkesvangre Skriftvexel i December Maaned 1851 og den höist illusoriske Garantie ved den saa afmægtige Londonertractat, det var nu blevet en saa gammel Historie, at man ikke længere lod sig genere af den. — Saaledes er altsaa den öjeblikkelige Situation: Slesvigs Tab og en nedkuet Stemning uden Haab men fuld af Mistillid i Kongeriget. Vistnok kan et uventet Stöd pludseligen fremkalde en stor Forandring. Tydskernes Behandling af Slesvig kan maaskee bedre end noget Andet lade Fölelsen for Danmark atter blive levende, og Preussens Overmod kan dog maaskee bringe Napoleon til at opgive sit sidste Valgsprog: inertia — sapientia. Det er dog et stærkt Stykke, naar Bismarcks Organ ligefrem proclamerer, at det herefter ikke vil være i Paris og London

men i Berlin og Wien, at Verdensspørgsmaalene ville blive afgjorte. Og skulde saaledes engang en Medbørsvind reise sig, vil det nok vise sig, at der endnu er nordisk Kraft og Følelse hos det danske Folk, men vil en saadan Luftning komme og hvornaar? — Jeg gratulerer til den nye Ejendom, men haaber sikkert baade for Sverrig og for Danmark, at den ikke skal forvandle Dem til en exclusiv Landmand. Jeg haaber da, at Fru Grevinden nu befinder sig bedre efter Kuren, tør jeg bede dem bringe hende en hjertelig Hilsen fra mig, og maa jeg fremfor alt bede Dem stedse være overbeviist om den sande Höiagtelse og det uforanderlige Venskab, hvormed jeg forbliver Deres hengivne

C. Hall.

Från O. M. Björnstjerna.

Stockholm d. 7 sept. 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

På väg att begifva mig till landet tidigt imorgon hinner jag ej inleda kapitlet om politiken, hvilket säkert blefve vidlöftigt. Jag inskränker mig således till att uttala den tanken, att enligt min öfvertygelse egnas åt Herr Grefvens handlingssätt, såväl från högre ort som af allmänheten, långt större rättvisa, än Herr Grefven synes föreställa sig. Publicerandet af de sednaste depecherna*

* Post- och Inr. Tidn. 1/9 1864. "Om de diplomatiska förbindelserna mellan Danmarks samt Sveriges och Norges regeringar i den danska frågan." Här aftryckes en del af den ena af Manderströms omskrifna reträttdepescher af 9/10 1863. Jfr Koht, Die Stellung Norwegens und Schwedens, s. 142.

förorsakades genom oförlåtliga indiscretioner från det nuvarande danska kabinettet och skedde med stor motvilja å Exc. M—s sida, samt endast på det vår politik ej skulle utsättas för större klander, än den förtjenar. Med stor ledsnad har jag emellertid sett tryckas en mening i depechen af 5:te Oct., hvilken bordt vara borta, då den endast kan onödigtvis såra.* — —

Med utmärkt högaktning tecknar Högvälborne

Herr Grefvens

ödmjukaste tjenare

O. M. Björnstjerna.

Från H. Carlsen.

Gl. Kjögegaard pr. Kjöge d. 10 Sept. 1864.

Deres Excellence Höivelbaarne Hr Greve

Hamilton!

Manderströms nye forsög paa at forvirre opinionen ved at lade aftrykke skrivelser af 5te October for: Aar har indigneret mig höiligen. Det kunde synes at være nok for hans vedkommende at have bidraget til Danmarks ulykke, saa at han nu vel kunde ophøre med at bagvadske slagtofferet. Jeg har derfor en stærk tilskyndelse til at offentliggjøre min samtale med Deres Excel-

* Måhända uttrycket "svårigheten att fastställa en solidaritet i grundsatser och intressen med en makt, som, från ena stunden till den andra, kan förrycka ställningen, och sålunda frambringa en helt annan än den, som med vår kännedom och vårt bifall var bestående."

lence om fölgerne af 18 Novemberforfatningens vedtagelse. Jeg kunde have lyst at sætte følgende anonce i "Fædrelandet": I anledning af Grev Manderströms offentliggjörelse af hans skrivelse af 5te October 1863 til den svenske gesandt i Kjöbenhavn skal jeg tillade mig at meddele, at jeg, faae dage för jeg som medlem af rigsraadet stemte for forfatningen af 18 November, begjærede en samtale med den svenske gesandt for at spørge ham, om han troede, at Danmarks stilling kunde forværres ved forfatningens vedtagelse. I denne samtale erklærede gesandten blandt andet, at Sverige bifaldt vedtagelsen af forfatningen af 18de November. Grev Hamiltons hæderlighed er hævet over enhver tvivl, og Sveriges udenrigsminister burde ikke uden nödvendighed vedblive at compromittere sig selv ved daarlige undskyldninger.

H. Carlsen.

Jeg har ingen ret til at offentliggjöre en privat samtale, og jeg vil derfor först have Hr Grevens samtykke, hvorfor jeg tillader mig i dag at tilskrive Dem for at bede om Deres tilladelse til at lade en anonce som ovenstaaende indrykke i "Fædrelandet".*

Med höiagtelse

H. Carlsen.

* De utfästelser, H. H. lämnat Danmark å sin regerings vägnar, hafva hittills varit insvepta i ett visst dunkel. Af största intresse är därför det svar, H. H. aflät på detta bref, i hvilket han tydligt preciserar, hvad han ansåg sig ha rättighet lofva och hvad han med anledning däraf utfäst sig till. Brevet befinner sig bland H. Carlsens papper på Gl. Kjögegaard och har välvilligt ställts till utg:s förfogande af Carlsen-Langes Legatstiftelse genom Departementschef L. E. Wulff.

Från C. Hall.

Ny Bakkegaard d. 27 Sept. 1864.

Kjære Grev Hamilton!

Jeg takker Dem hjerteligen for de to Breve, som jeg modtog igaar og idag. Det er jo visseligen ikke hyg-

Hedenlunda d. 12 sept. 1864.

W. Herr Hofjægmästare H. Carlsen.

I detta ögonblick mottager jag ärade skrifvelsen af den 10 dennes och skyndar att för det mig deri visade förtroende aflägga min uppriktiga tacksägelse. Det samtal, som mellan oss föreföll angående författningen af den 18 november, erinrar jag mig så mycket bättre, som jag antecknat detsamma af det skäl, att om flera ledamöter af riksrådet till mig framställt samma fråga, jag önskade svara dem icke blott sanningsenligt men i lika ordalag. Mitt svar var, "att då svenska regeringen under en följd af år tillstyrkt Holsteins utsöndring, kunde den icke ega skäl att för sin del och i grundsats ogilla en författning, hvars ändamål var att göra en styrelse af Danmark-Slesvig möjlig; att några anmärkningar mot förslaget detaljer icke blifvit mig af Grefve Manderström meddelade, och att, då förslaget framställande af *danska regeringen* icke rubbat det förhållande, som mellan de båda regeringarne egt rum, dess antagande af *representationen* svårligen kunde hafva denna verkan". Hvad förhållandet till Tyskland angick, yttrade jag, att då danska regeringen vägrat att återtaga patentet af den 30 mars, kunde, så vidt ett riksråd för Danmark-Slesvig skulle få ega bestånd, den nya författningen väl gifva anledning till nya klagomål och missnöje men icke i verkligheten förvarra ställningen, då Holsteins utsöndring och ett för Danmark-Slesvig bestående riksråd vore en ställning, som Tyskland icke skulle godvilligt medgifva, och detta utan afseende på riksrådets sammansättning eller de mindre väsentliga förändringar, författnings-förslaget i ofrigt innehöll.

Skulle Herr Hofjægmästaren finna sig föranlåten att offentliggöra dessa mina ord, är jag icke den, som ryggar tillbaka, för hvad jag sagt. Hvad angår Danmarks förhållande till den sven-

gelige Forhold, som nærmest have foranlediget dem, men de gjenkaldte dog levende i min Erindring den Tid, da vi Begge i Forening arbeidede sammen med varm Følelse, af et oprigtigt Sind og med godt Haab for et stort Formaal, og de ere mig et dyrebart Vidnesbyrd om et Venskab, som fødtes og udvikledes under hiin Samarbeiden, som ikke er bleven svækket men styrket under de senere indtraadte Ulykker og de deraf frodigt opvox-

ska regeringen, hade jag för mitt yttrande de fullständigaste stöd i handlingar, af hvilka en del redan äro offentliggjorda, och sjelfva dépêchen af den 5 oct. N:o 101 vittnar, att Grefve Manderström dels icke hade för sin del något särdeles att anmärka mot den nya författningen, dels önskade lålla sin mening om dess verkan på Tyskland i bakgrunden, då jag icke en gång fick meddela Ex. Hall dépêchen. Emellertid förnekar jag icke, att jag skulle med stor tillfredsställelse se, om Herr Hofjägmästaren icke i Fædrelandet införde mitt yttrande eller, rättare sagdt, alldeles icke uppträdde i frågan. Förhållandet mellan folken har thy värr redan förlorat mycket af den ömsesidiga förtrolighet, som utgjort föremålet för mina önskningar, och om statsmännen å ömse sidor börja uppträda mot hvarandra, vidgas det svalg, som jag hoppas, att tiden en gång skall fylla. Må tidningarne utkämpa striden; — det är deras sak. Fædrelandet är på god väg att uträtta, hvad en förklaring af Herr Hofjägmästaren skulle kunna åstadkomma, och något mera dertill, ty mina ord betyda ej mer än en enskildt mans, då det icke kan vara mig tillåtet att offentliggöra de handlingar, som därför legat till grund, hvaremot framtvingandet af handlingarne är det medel, hvarigenom sanningen kan fullständigt upplysas, och hvarigenom det skall visa sig, att *svenska folket* är oskyldigt i hvad som skett. En gång upplyst om de förbindelser, regeringen iklädt sig, är jag viss, att det lika mycket som någon skall ogilla det sätt, på hvilket vår utrikes politik blifvit handhafd, och hvilket jag af hela mitt hjerta beklagar.

Med särdeles högaktning

Henning Hamilton.

ende Miskjendelser og Lumpenheder, og som med Guds Hjælp endnu engang kan føre os til en fornyet Samvirken — hvad der for mig staaer som det mest lysende Fremtidshaab. Den nærværende Tid er jo unægteligen i en sjælden Grad mørk og trykkende. Om vore egne Forhold skal jeg ikke sige Meget. Ved vort Hof gaaer det jo glimrende og lystigt — idag bliver vel Forlovelsen med den russiske Storiyrste afgjort — men den grelle Mod-sætning til Landets sørgelige Stilling og Nationens nedtrykte Stemning giver ogsaa al denne Herlighed et uhyggeligt Præg. Vel gives der et — endda ikke saa lidet talrigt — Sæt af Mennesker, som af al Evne søge at bade sig i dette Hof-Solskin, og som have fundet hinanden i den saakaldte "Augustforening", men ligesom deres Formaal: "Kongedømmets Forherligelse" under vore nuværende Forhold nærmest tager sig ud som en blodig Ironie, saaledes afgiver den hele brogede Blanding af de forunderligste Personligheder en sand Parodie paa en ledende politisk Forening i en saa farefuld Tid. Den vil derfor ganske vist ikke faae nogen varig Betydning, men den er dog atter et mærkeligt Tidernes Tegn. Vort Ministerium er i Grunden allerede selv en forunderlig broget Blanding fra Hansen og Heltzen, som have den dybeste Aversion for Alt, hvad der staaer i Forbindelse med en constitutionel Forfatning, og opad til Bluhme og David, af hvilke navnlig den Sidste begynder at blive mistænkelig i den grundige Reactions, og man siger endog-saa i Hoffets Öine. Den ægte Reaction smigrer sig ogsaa stadigen med Haabet om et Slesvig-Holsteen i Personalunion, ved den russiske Forbindelse er for dem Haabet næsten bleven til Vished. Noget af den Art er jo upaatvivleligen i Luften, støttes baade af England og Rusland, men noget Bestemt og Paalideligt kan Ingen paa

pege, og Bluhme skal ikke troe paa Muligheden deraf. Paa Mandag begynder da Rigsdagen igjen; at denne nu idetmindste i 2 Maaneder skal være stillet overfor 2 saadanne Ministre som Tillisch og Heltzen, der netop udmærke sig ved deres notoriske Foragt for denne og til lige ved stor Mangel paa parlamentariske Evner — det er noget af det meest besynderlige blandt det meget besynderlige, som denne Tid frembyder.

At man nu ogsaa i den svenske Presse skal tumle sig saa vildt er for Stillingen i det Hele et sørgeligt Tillæg, og de forskjellige Haansord og Bagvaskelser, som derunder falder af for Een personlig, er jo heller ingen Behagelighed, skjönt den da temmeligt let kan bæres. Naar man igjennem flere Aar har været vant til at regaleres af "Flyveposten", kan man vel finde sig i en kort Tids Behandling af "Dagligt Allehanda", der, det maa man lade den, ikke staaer tilbage i Gemeenhed. Jeg agter ikke at tage til Gjenmæle personligen mod Post-Tidningen, hvor stærkt jeg end kunde føle mig fristet, da jeg frygter for at Stemningen derved endnu mere kunde aigreres. Jeg har imidlertid givet Dagbladet nogle Træk til et Svar, da et saadant i hvert Fald vilde komme fra dets Side, og det uden nogen Veiledning kunde antage en beklagelig Charakter. Jeg deler saa fuldstændigt Deres Overbevisning om det Önskelige i, at Debatten indskrænkes til det reiste Spørgsmaal om Novemberforfatningen. Gid jeg snart maatte faa gode Efterretninger fra Dem angaaende Deres Hustru.

Deres hjertelig hengivne

C. Hall.

Från densamme.

Ny Bakkegaard d. 6 Oct. 1864.

Kjære Grev Hamilton!

Hvor stor Priis jeg end sætter paa at modtage Brev fra Dem, ogsaa par-viis, saa beklager jeg dog meget, at De er bleven foranlediget til at skrive Deres sidste af 3die, som indeholder en Anke over mig, og det en Anke, jeg skynder mig med at tilføie dette, som maatte forekomme Dem fuldkommen beføiet. Da det nu vilde smerte mig meget, om jeg — midt under den iøvrigt ogsaa for Dem saa mørke og trykkende Tid — skulde være Skyld i noget ubehageligt eller bittert Öjeblik for Dem, saa föler jeg mig tilskyndet til strax efter Læsningen af Deres Brev at sætte Haanden til Papiret for at give en Forklaring med Hensyn til det af Dem paapegede Punkt, som maaskee ikke kan undgaae at blive noget vidtlöftig, men som ogsaa skal vise, at naar den omhandlede Yttring har faaet Plads i Dagbladets Artikel, saa er dette paa ingen Maade foranlediget derved, at jeg ikke skulde dele Deres Overbevisning om den Mangel paa Takt, der vilde ligge i at gjöre en fremmed Udenrigsministers Udtalelse i en confidentiel Skrivelse til en af hans Lands Gesandter til Gjenstand for Omtale i Dagspressen.

Jeg husker meget vel den Glæde det var mig, da De engang i Decher Maaned, idet De meddelte mig Underretning om det af Grev Manderström foretagne Skridt, föiede til den her omhandlede Yttring som det bedste Beviis paa, hvor alvorligt Sagen laa Greven paa Hjertet. Jeg holder mig overbeviist om, at Grev M. kun med stor Tilfredsstillelse vilde kunne have været Vidne til denne Samtale, at han fuldstændigt maatte have billiget de Fölelser, som derunder vare de ledende baade for Dem

og for mig. Jeg bevarede et stærkt Indtryk af denne Samtale, men gjorde den selviølgelig ikke til Gjenstand for Omtale med Nogen. Det var først nogle Uger senere, at Alfred Hage engang i Overværelse af et Par af mine *førrige* Colleger, fortalte mig, at Baron B.,* der altid gav sig Mine af at være nøie indviet i de svenske Forhold, fortalte overalt, at den hele Alliancesag slet ikke var andet end "Humbug", drevet hernede af Grev Hamilton paa egen Haand, at hver vidste, at Grev M. var höiligen overrasket over, at man havde villet tillægge den nogen Betydning o. s. v. Jeg svarede hertil, at Tiden jo nok engang vilde vise, hvorledes det havde sig med denne Sag, men at Baron B:s Yttringer om Grev M:s Stilling til denne Sag vare fuldkommen upaalidelige, derfor var det bedste Beviis, at Grev M. endnu for en Maaned siden havde udtalt sig paa den omtalte Maade. Senere mærkede jeg ikke Noget til Baron B:s Activitet i denne Retning, og jeg havde derfor ingen Opfordring til at komme tilbage til denne Insinuation, om at Allianceforhandlingerne skulde være drevne *næsten uden Grev M:s Vidende og Villie*.

At nu Dagbladets Artikel har gjort en Hentydning til denne Yttring var mig ligesaa ubehageligt som overraskende. Jeg troer, at jeg i mit sidste Brev berørte for Dem, at jeg var bleven adspurgt, om jeg ikke selv vilde svare paa Post-Tidningens (for ikke at tale om Dagligt Allehandas) Udfald paa mig. Da jeg nu ikke fandt dette passende eller ønskeligt, erklærede Professor Molbech, der fortiden (under Billes Fraværelse paa en Udenlandsreise) har Overtilsynet med Dagbladet, at der fra dettes Side dog nødvendigviis maatte tages til Gjenmæle, men han bad mig meget, om jeg dog ikke vilde

* Blixen-Finecke?

forstrække ham med noget Materiale til et saadant Svar, da han selv endnu ikke var tilstrækkeligen inde i Forholdene. (Han er, som De maaskee veed, fornyligen kommen fra Kiel.) Jeg lovede ham dette især for at forebygge, at Polemiken skulde blive altfor vild og ledes ind paa andre Gebeter end det, hvorpaa Spørgsmaalet var reist, nemlig om Novemberforfatningens Indflydelse paa Alliancetractaten, og det glædede mig netop derfor af Deres forrige Brev at see, hvor enig De var med mig i det Önskelige i saaledes at begrændse Striden. Jeg skrev da afvigte Tirsdag 8te Dage en saadan lille Exposé til hans Brug, og jeg fik ikke Leilighed til at tale med ham selv videre derom, da jeg Onsdag Morgen maatte begive [mig] paa en lille Reise til Iselingen og Herlufsholm, hvorfra jeg först vendte tilbage i Forgaars (Tirsdag). Denne er da ogsaa bleven af ham lagt til Grund for den egentlige Fremstilling af Sagen, som jeg derfor tör haabe, at De vil have fundet at være correct, og skjönt han her paa egen Haand har indblandet et Par bittere Phraser, som jeg helst vilde have önsket udeladte, troer jeg ikke heller De vil finde noget Väsentligt at erindre imod den Tone, hvori denne Fremstilling er holdt. Men det, hvortil der i min Exposé ikke findes mindste Spor, og som saaledes skyldes Dagbladets egen Opfindelse, det er for det Förste Indledningen, *som optager de 2 förste Stykker af Artiklen*, og dernæst den Slutning, *som er givet i det sidste Stykke*, og hvori den titomtalte Yttring af Grev M., (som det ikke var faldet mig ind at tænke paa end sige at skrive om) forekommer. Jeg saac först dette Nummer af Dagbladet om Söndagen paa Herlufsholm og blev i höi Grad ilde tilmøde over disse Forandringer og Tilsætninger, som i det hele anslog en Tone, som jeg helst vilde have holdt borte, og som, især da det sid-

ste Stykke, maatte give Dem en underlig Forestilling om min Takt og min Hensynstagen til Deres Stilling, hvis De skulde staae i den Formening, at jeg havde nogen-
sommelst Andeel deri. Jag opsögte derfor ogsaa strax efter min Ankomst igaar Prof. Molbeck og spurgte ham, hvorledes dette var gaaet til, og navnlig hvorledes han var kommen til den i det sidste Stykke gjorde Hentydning. Han bemærkede hertil, at der var Nogen paa Redactioncontoret, som allerede for længere Tid siden havde hört denne Ytring omtale, og da det nu forekom ham, at Post-tidningens Forsög paa at lade Grev M. slippe rent bort fra Sagen ved Hjælp af Novemberforfatningen mindede Noget om hine tidligere Bestræbelser for at lade ham være saagodtsom reent uden for Sagen, faldt det ham derved ind at bruge denne Vending som Slutning, og han troede ikke deri kunde være noget Betænkeligt, da den var holdt som et löst "on dit", tilmed da det var blevet omtalt for ham som en Ytring af Grev M. *ikke til Dem*, men til Grev Scheel-Plessen. Jeg gjengtog for ham, hvor ilde tilmode jeg var over, at det var skeet, men gjort Gjærning lod sig jo ikke ændre. Jeg har nu givet Dem al den Oplysning, hvoraf jeg er i Besiddelse, og det altfor vidtlöftigt, fordi jeg maa skrive currente calamo, men jeg har netop ved dette hurtige Svar villet vise Dem, hvor ondt det vilde gjöre mig, om De i længere Tid skulde kunne troe, at jeg var istand til at gjöre mig skyldig i en saadan Taktlöshed og Hensynslöshed mod Dem, som vilde have været tilstede, hvis jeg enten havde skrevet eller blot seet eller havt Anelse om det paagjældende Stykke i Artiklen. Bliv nu ikke kjed af al denne slette Skrift og tænk atter med Venlighed paa

Deres hengivne
C. Hall.

Från O. M. Björnstjerna.

Köpenhamn d. 17 oct. 64.

Högvälborne Herr Grefve.

Tidningspolemiken rörande den tillämnade alians-traktaten synes lyckligtvis för närvarande hafva tystnat; måtte ej någon ny anledning återkalla den till lif.

Förarglig och oförklarlig är händelsen med Kung Fredriks byst.* Om saken blifver allmännare bekant, bör den likväl kunna medföra det goda att inskränka antalet hommageurer. Rykten gå här om ministereförändring och nytt kabinetts bildande under Otto Plessen och General Hegerman, men jag kan ej sätta tro der-till, åtminstone för närvarande.

Med vänskap och deltagande efterfrågas här ständigt Herr Grefven och dess Fru Grefvinna.

Högvälborne Herr Grefvens öamjukaste tjänare

O. M. Björnstjerna.

Från densamme.

Köpenhamn d. 2 nov. 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

Fredens afslutande känner Herr Grefven, men kanske ännu ej alla dess hårda villkor. I sista ögonblicket måste Danmark samtycka till uteslutandet af den artikel,

* "Händelsen" är utg. obekant.

som tillförsäkrade skydd åt den danska nationaliteten i Slesvig. Herrar Bluhmes et consortes vackra namn tyckas således ej hafva utträttat mycket.*

Till undvikande af nödvändigheten att bevista en storartad scandinavisk fest på föreningsdagen och åhöra tal, som gjort min ställning omöjlig inför konung Christian och hans regering, har jag måst bjuda hem till mig 150 landsmän, mest handtverkare, hvilket hvarken är behagligt eller låter sig göra utan mycket bråk och kostnad.

Högvälborne Herr Grefvens ödmjukaste tjenare

O. M. Björnstjerna.

* Om H. H:s sinnesstämning vid denna tid vittnar värtaligt ett bref till Orla Lehmann (Det kongel. Bibl., Köpenhamn):

Flen & Hedenlunda d. 2 jan. 1865.

H:s Exc. Herr Orla Lehmann, f. d. Minister m. m.

Wid början af ett nytt år har, — huru stora sorger och förluster det förflutna än burit i sitt sköte, — tacksamheten rätt till en plats i våra hjertan. Jag känner det djupt vid tanken på det broderland, som, glömmande huru föga jag utträttat, aldrig förnekat mig bevis af sin välvilja, för det jag velat. Ett sådant ser jag i Eders Excellences vänliga hågkomst och den bok, De haft godheten sända mig. Jag döljer icke, att då jag läste titelbladet, gick ett stygn igenom mitt hjerta. Skall det folk, jag tillhör och för hvilket jag ville offra hvarje droppe af mitt blod, någonsin känna ett sådant? — Jag vet det icke, ty äfven folken kunna förvillas, förslöas och dö, — men det vet jag, att om för det skandinaviska Norden en framtid af sjelfständighet och fri utveckling skall vara att hoppas, så måste det ske. Wi måste lära oss inse, att 1864 blodigt hånade 1814, som fordrar upprättelse eller kommer att af oss kräfva en redogörelse, för hvilken jag bäfvar.

Mottag emellertid min tack och försäkran om min utmärkta högaktning och tillgifvenhet.

Henning Hamilton.

Från densamme.

Köpenhamn d. 11 nov. 1864.

Högvälborne Herr Grefve.

Jag delar i alla hänseenden fullkomligt Herr Grefvens åsigt att bäst varit, ifall den 4:de nov. fått gå obemärkt förbi i Köpenhamn, men detta var omöjligt med alla de tillställare, som här göra sig viktiga. Den publika festen var redan så långt kommen, att jag måste betala 100 Rd. åt restaurateuren för att fa slut derpå. Hade den egt rum, kunde jag hvarken uteblifva från densamma eller efter att deruti hafva deltagit visa mig inför konung Christian.

Såväl i folkethinget som landstinget öfvervar jag discussionen öfver fredstraktaten. Den förstnämnda var särdeles intressant och skarpa ord uttalades. Sorgligt är att se de framsteg, reactionen gjort här den sednaste tiden, och hvilket gått så långt, att man har svårt tro derpå. Regeringens förfarande är hufvudlöst till ytterlighet. Actionen mot Bille* kan ej blifva annat än en déconfiture. Hotelser mot pressen och spioneringssystemets införande torde ej vara rätta sättet att stärka förtroendet.

Under anhållan om mina vördnadsfulla hälsningar till Fru Grefvinnan tecknar med utmärktaste högaktning

Herr Grefvens ödmjuka och tillgifne tjänare

O. M. Björnstjerna.

* Efter fredsslutet 1864 förfäktade Bille den åsigten, att Kristian IX saknade behörig rätt till kronan. Han anklagades för högförräderi, men frikändes.

Från densamme.

Köpenhamn d. [9] januari 1865.

Högvälborne Herr Grefve.

Striden om författningen pågår som bäst, och mörkt ser det ut för regeringen att kunna genomdrifva sitt förslag. Gubbarne i regeringen äro skröpliga till kroppen; Bluhme, hvars hustru imorgon begrafves, har redan en tid varit sängliggande och Hansen äfvenledes. Otto Plessen var här i ytterst dåligt lynne och brummade öfver, att man ej förr velat antaga personalunionen, hvarom han numera sade sig ej kunna hysa ringaste förhoppning. Nicolai var ute med honom på Fredensborg, men till något resultat tror jag ej man kom, och i utrikesministeriet försäkrar man mig, att man ej har kännedom om något steg från rysk sida till Danmarks förmån. Plessen skulle till ryska nyåret (den 13:de) vara i Petersburg, men tog vägen öfver Baden för att råka sin hustru.

Herr Grefvens ödmjuke tjenare

O. M. Björnstjerna.

Från E. Hornemann.

Kbhvn d. 24 Febr. 1865.

Kjære Grev Hamilton.

Min Hustru og jeg tænker nu, da Veiret er blevet mildere, paa at faae vor lille Søn døbt. Vor Agt og vort

Önske er — dersom Greven tillader det — at opkalde ham efter den Mand, som vi og alle Danske have lært at elske og agte. Han skulde saaledes kaldes: Henning Hamilton Hornemann, forat vi saaledes ved ham kunde bevare en dyrebar Erindring i vor Familie. Vi spørge nu: Om Greven tillader det, om Navnet ikke er rigtigt, og om det kunde tænkes muligt, at Greven selv kom her til Staden i den nærmeste Tid? da vi i saa Fald vilde opsætte Daaben og bede Greven gjøre os den Glæde at staae Fadder. Kan Greven ikke komme, bede vi om Tilla-delse til at lade Dem indtegne i Kirkebogen som Fadder.

I det Haab at Greven ikke synes, at vor Bön er urimelig, og glædende os til, at De siger: Ja, hilse vi Dem med Venskab og Kjærlighed og bede Dem om at sende vore bedste Önsker og kjærligste Hilsener til Grevinden, hvis Tilstand jo dog af og til er bedre, efter hvad min Ven Huss har meddelt mig.

Deres oprigtig hengivne

E. Hornemann.

Från F. A. Ewerlöf.

Köpenhamn d. 11 april 1865.

Högvälborne Herr Grefve.

— — Ministererisen slutade, såsom Herr Grefven sett, med Justitsminister Heltzens frånträde, då de öfrige förnämsta medlemmarne eljest hade afgått, och en ny ministère varit svårt att nu sammansätta. Den närmaste anledning till denna brytning war Hr Heltzens inblandning i en något ruskig sak, som synes haft för egentligt syfte att fånga scandinaviska "samman-

svurne'', såsom de kallas, och dervid compromettera en eller annan högre embetsman (hvaribland man tror Hall).* Emedlertid utfördes planen så obehändigt, att Heltzen sjelf föll i gropen, hvartill icke minst bidrog, att han valt till sitt förnämsta verktyg en illa ansedd man, Moltzen, en Sleswigsck äfventyrare, som försökt sig i hvarjehanda föga hederliga bedrifter, efter att ha börjat som gårdskarll vid ett hotel i Flensburg. Man påstår, att han gått ärender för diplomaten i Thottska palatset. Hela saken är ännu något dunkel, men man kan sluta, att ett dristigt spel öfvats på flera sidor. Det intryck, som alla dessa intriger göra, både inom och kanske än mera utom landet, kan icke wara godt. Ministèren har nog intelligence men saknar fysisk kraft att göra den gällande i dessa conflicter, som fordra mera ungdomlig energie.

Högvälborne Hr Grefvens m. m. ödmjukaste tjenare

Ewerlöf.

Från R. Tornérhielm.

D. 3 dec. [1865].

Heders broder!

Som en gammal vän anser jag mig böra meddela dig, att jag, i full consequens med hvad jag förut sagt dig, och senast i går, nu bestämt mig rösta för det kungliga förslaget;** jag anser mig böra meddela detta, ännu mera

* Om Heltzens fall se Bille, Tyve Aars Journalistik. III: 446 ff.

** Till representationsreform.

sedan man utspritt den osanning, att jag i går på Phoenix uttalat, att jag ämnade rösta mot förslaget.

Din tillgifne vän

R. Tornerhjelm.

Från A. J. Wästfelt.

[Dec. 1865.]

Min gode och ärade Broder Henning!

Då jag icke varit i tillfälle deltaga uti riksdagens förhandlingar och icke heller uti den sista striden på riddarhuset om antagande eller förkastande af det från förra riksdagen hvilande förslaget till ny riksdagsordning, har jag dock med det lifligaste inträsse följt ridderskapets och adelns öfverläggningar i denna för vårt kära Swerge så wigtiga fråga. Jag har från början icke tillhört dem, som gillade det nu antagna förslaget, och underrättelsen om dess antagande har gått mig djupt till hjertat. Det smärtar mig genom öfvertygelsen om förslagets stora och många brister för att motsvara sitt fulla ändamål, och det smärtar mig för rid. & adelns stora, wackra och wärderika minnen och detta stånds framstående omtanka för konung och fädernesland. Med sådana känslor heppas jag, Du är god förlåter, det jag icke kan afhålla mig från att för Dig nedlägga min varmaste och innerligaste tacksägelse för såväl Dina anföranden emot förslaget under diskutionen som för Din gjorda reservation; bada delarne utgöra det bästa, det wackraste, och det ädlaste, som kunde lemnas till ståndets försvar mot de olämpligaste anfall och påståenden och detta sorgligt nog af rid. och adelns egna medlem-

mar. Din reservation gjorde mig djupt rörd, jag böijer mig med wördnad för dessa tankar, och hade jag någon son skulle din reservation höra till hans morgon- och aftonböner.

Din uppricktige wän
A. J. Wästfelt.

Från H. Reuterdahl.

Upsala d. 10 febr. 1867.

H. Hr Grefve!

— — Hr Grefvens bok* skall alltid vara mig kär och detta i mer än ett hänseende. Jag har ånyo genomögnat den och återfunnit det välbekanta allvaret, undergifvenheten under gudomlig ordning, varm längtan och oförtrutet bemödande att vinna klarhet i frågor, som för menskligheten äro viktiga. Hvem skulle icke glädja sig åt en bok, der sådant finnes? Och hvem skulle icke låta författarens sätt att fråga och svara för sig vara en väckelse till egna frågor och svar. Så är allt jemt boken för mig. Alla dess svar kan jag omöjligen bortvisa. Och för öfrigt få vi alla, d. v. s. alla, som med allvar behjerta saken, då vi tänka på lifvet efter döden, trygga oss vid och glädja oss åt det *att*, hvarom vi icke kunna hafva något tvifvel, äfven om vi icke kunna komma till rätta med det dervid gällande *huru*. Om vår slöhet i

* (H. Hamilton,) Lifvet efter döden. Betraktelser af En lekman. Sthlm 1867.

afseende på detta *huru* har Hr Grefven sid. 8 sagt rigtiga och vackra ord.

Jag förstår mycket väl, *huru* riksdagen skall för Hr Grefven vara vidrig. Och ännu se vi blott uppslagen. Ännu har stortaligheten, skrytet, lögnen, egennyttan blott *börjat* att visa sig. Och hvem kan, hvem vill stäffa dem? Icke är det regeringen. Inom representationen tyckas de vilja blifva så högröstade, att ingen emot dem höjd stämman blifver hörd. Dock är det icke fruktlöst, att mot dem talas. Inom landet lyssna icke få till, hvad mot dem säges, och en gång skall, åtminstone i månet särskilt stycke, deras motsägelse vinna allmänna gehör. Må derföre de få motkämparne icke tröttna.

Hos mig är allt sig någorlunda likt. Jag lefver i min stillhet, sysselsatt med hvarjehanda läsning, så vidt embetsgöromål och klena ögon vilja medgifva denna. Skrifning kan utan skada ligga nere. På nyåret har jag lidit af rheumatism i rygg och länder, men är nu åter rask.

Alltid Hr Grefvens redligt tillgifne

H. Reuterdaahl.

Från C. Hall.

Ny Bakkegaard d. 14 Aug. 1867.

Kjære Grev Hamilton!

Det var mig en virkelig Sorg, da jeg ved min Tilbagekomst fra en lille Udflugt til Herlufsholm erfarede, at Deres Excellence forgjæves havde søgt mig paa Bakkegaarden, og tillige at Deres Ophold her i Kjöbenhavn havde været saa kort, at jeg ikke længer kunde træffe Dem der. Thi ogsaa jeg har ofte i den senere Tid føl-

en stor Længsel efter at fornye med Deres Excellence en af disse hjertelige og fortrolige Samtaler, hvorom jeg endnu har en saa levende og saa kjær Erindring fra "de gode Dage", der visselig ogsaa havde deres mange Tryk og mørke Sider, men som dog vare en lykkelig Tid, fordi der da var et stort og lyst Maal at stræbe efter, som vi Begge omfattede med levende Interesse uden at være blinde for Skjærene og Vanskelighederne, dog med godt Haab, om at det vilde kunne naaes. Og det vilde kunne være naaet, hvis ikke et uhørt Sammenstød af ulykkelige og uforudseelige Omstændigheder havde fundet Sted. Vi bleve de første Lidende, men hvormange have ikke allerede i de siden forløbne 4 Aar maattet böde haardt eller dog i alt Fald bittert fortryde, at man af altfor fine Beregninger eller af Svaghed saa ganske priisgav os. Og dog ere vi jo endnu langt fra Enden. Man er jo endnu ikke kommet videre ved Hjælp af alle mulige Anstregelser og gjennem forskjellige meget kritiske Momenter end til den Opfattelse af Situationen, "at Freden endnu kan bevares, naar Preussen bliver staaende, ved hvad det har naaet, og loyalt gjennemfører Bestemmelsen i Pragerfreden", uagtet man fra alle Sider meget vel veed, at det netop er det, som Preussen ikke vil og maaske ikke engang nu kan gjøre. Der vilde saaledes være rigt Stof for os til Samtale mundtlig, altfor rigt, som De bemærker, til at der kan gives Erstatning herfor skriftlig. Hvad den særlige Gjenstand angaaer, som nærmest fremkaldte Deres Excellences Brev, saa er det, jeg derom kan sige til Oplysning, saare Lidet. Det første Stød til Omtale af det paatænkte Giftermaal udgik jo fra en Correspondentartikel i "Aftonbladet", og det er mig med stor Bestemthed sagt af En, der kan vide god Besked i saa Henseende, at denne Artikel er indsendt af en Sven-

sker, og ikke, som det lader til, at Nogle have troet, fra en dansk Mand. I Anledning af Bemærkningen angaaende Prinds Oscars Stilling til denne Plan henvendte jeg mig til "Dagbladets" Redacteur, men han sagde mig, at han ikke derfor havde anden Hjemmel end den, meget ofte at have hört udtale af Folk, der iövrigt var velkjendte med de svenske Forhold, at Prinds O. var lidet gunstigt stemt for den danske Kongefamilie, hvorfor han jo ganske naturligen maatte antages at interessere sig for en anden Forbindelse. Imidlertid var Bille strax rede til, som De maaske vil have seet, i Dagbladet at optage en Berigtigelse, hvoraf det vilde fremgaae, at det var med Urette, at man havde villet gjöre Prindsen til Ophavsmand til den saameget omtalte Giftermaalsplan. Jeg deler saa ganske i Et og Alt Deres Anskuelser og Önsker med Hensyn til en eventuel Forbindelse imellem Deres Prindsesse og vor Kronprinds, at det ganske vist skulde have gjort mig meget ondt, om en saadan skulde være opgivet, og da især for en preussisk. Jeg er derfor ogsaa ligesom Mange hernede bleven meget ilde berört af en senere Artikel om den Sag i "Dagligt Allehanda", som er meget bidende og giftig ikke blot imod det danske Kongehus men imod Danmark i det Hele i Anledning af den Forbindelse, der ganske vist *imod* det danske Folks Önske er bleven indgaaet med en russisk Thronfölger.

Gud give, at Deres Hustrus Bedring maa vedblive ogsaa fremd.

Deres hengivne

C. Hall.

Från H. Reuterdaahl.

Upsala d. 8 dec. 1867.

Mottag, Högtärade Hr Grefve, min hjertliga tack-sägelse för brefvet med gårdagens post. Det skall hjertligen glädja mig, om den lilla skrift, som jag tagit mig friheten skicka Hr Grefven,* skänkt eller skänker någon uppbyggelse. Sjelf tänker jag derom icke stort. Det har varit med den såsom med nästan allt, som jag skrifer. Så länge jag dermed är sysselsatt, känner jag derföre någon kärlek. Ämnet verkar en sådan. Men när jag med arbetet är färdig, synes mig detta svagt och obetydligt, och jag tycker, att det kunde hafva varit ogjordt. Då jag i somras företog mig att visitera i Westra Roslags contract, fann jag mot min vana lämpligast att hafva föredragen fullständigt skrifna. Och hemkommen gaf jag efter för några vänners uppmaningar och kanske äfven för någon egen fåfänga och lät det skrifna utgå i tryck. Medför det ingen stor nytta, så gör det väl icke heller någon stor skada. Hvad Hr Grefven i anledning deraf anmärker, har nog sin riktighet. Jag har sjelf derpå tänkt. Och i sammanhang dermed har jag tänkt på ett tillstädesvarande behof, att af den tredje artikeln i vår trosbekännelse få en enklare och i verkligheten mera ingripande utläggning, än den som vanligen deraf gifves. Kanske tager jag denna artikel till mitt thema, om mig förlänas lif och krafter att nästa år göra någon längre visitationskurs. Artikeln kan blifva mycket lärorik utan allt det bråk, som vanligen dermed förbindes. — — —

Alltid en varmt och högaktningsfullt tillgifven vän
och tj:e

H. Reuterdaahl.

* H. Reuterdaahl, Herrans bön. Föredrag vid visitationer. Upsala 1867.

Från C. O. Palmstierna.

Sigtuna, Thorslunda d. 3 jan. 1868.

Herr Grefve.

På det förbindligaste tackar jag för Herr Grefvens vänliga artighet, att genom min son meddela mig uppgift på riksgäldskontorets ställning och utsigter vid början af nu förväntade sammanträde af riksdagen. De förr vanliga öfverskotten äro utbytte mot brist — den vanliga, i alla tider säkra följd, då man i de goda dagarne ej bereder sig på de onda. Frågan: huru och på hvad sätt statsbehofven skola lämpligast fyllas, som man vid senaste riksdag hade svårt för att tillfredsställande lösa, är nu med ökad vikt förnyad och pröfvar det redliga nitet och välviljande åsigheterna hos föredraganden af finansärenderna. Uppgiften är så mycket svårare, som alla utskylder de senare åren för kommunal-behofven så betydligt ökats, och dessa många enskildta obestånd, som dagligen yppas, förlama både tillgångar och förhoppningar om närmaste framtiden.

Herrar riksdagsmän hafva här ett fält för sin verksamhet, som pröfvar deras vishet. Fosterlandskänslan är nog tillräckligt varm uti den öfvervägande 2:a kammaren, men det mogna omdömet kan förlåtligen betviflas, så mycket mera som många planer arbeta uti de der framstående hufvuden.

Ursäkta dessa reflexioner. Herr Grefven inser och känner sakerna långt bättre och bedömer dem säkrare, men då de allmänna bekymren verka så känbart äfven på landsbygden, så vilja uttrycken deraf ovilkorligen gifva sig luft med pennan.

C. O. Palmstjerna.

Från H. Reuterdahl.

Upsala d. 14 juli 1868.

Högtärade Hr Grefve!

— — Ett förslag till arbetsordning för kyrkmötet är nu, med ledning af de öfverläggningar, som några biskopar höllo hos mig för ett par månader sedan, uppgjort af B. Bring. Vi voro alla öfverens, att vi skulle meddela det åt Hr Grefven, och särskildt erindrar Bring, då han för ett par dagar sedan skickar mig sitt å nyo efter mina anmärkningar öfversedda förslag, om fullgörande af denna öfverenskommelse. Således tar jag mig friheten bifoga förslaget och anhåller förbindligast, att Hr Grefven ville låta det blifva föremål för öfvervägande. Bring vill dermed såsom motion gå fram men ser gerna, att det på förhand må vara med omsorg granskadt. Om dylika angelägenheter faller det sig lättare att muntligen samspråka än skriftligen meddela sig. Således skulle det för mig vara mycket kärt, att någon gång i juli här få mottaga Hr Grefven. Vi kunde då både om arbetsordningen och om annat, som ligger oss på hjertat, få samtala. Hr Grefven vet, att i erkebiskopshuset utrymmet är någorlunda godt och lusten att få äga Hr Grefven som gäst ännu bättre. Trodde jag icke, att Hr Grefven helst tillbragte sina söndagar på Hedenlunda, så skulle jag föreslå, att Hr Grefven komme hit någon lördag, och, för det fall att vistandet här måste göras kort, återvände måndags morgon. Aftnar och morgnar passa bäst till samspråk.

Hr Grefven har full rätt deri, att valen till lekmanombud vid kyrkomötet utfalla brokigt. Mera conforma synas de andra valen blifva. Några äro förträffliga. Att

mötet skall kunna uträtta något positift godt, derpå räk-
nar jag icke. Jag hoppas deremot, att positift ondt icke
skall hafva någon framgång. En fullständig samman-
hållning mellan presterne är icke ens att vänta. I en
eller annan fråga torde till och med en eller annan bi-
skop svika. Hvad jag för min del vill låta mig vara
angeläget är att aflägsna all bitterhet och partibildning
på ena sidan mellan prester, på den andra mellan lek-
män. Med hänseende härtill har jag mycket insisterat
på den lydelse af arbetsordningens 5:e § (3:e mom.),
som är såsom alternativ tecknad i förslaget till arbets-
ordning. Jag är till och med färdig att gifva biskoparne
platser ej irämst och för dem sjelfve, utan vid deras
stift tillsammans med dessas öfriga ombud. Presterna in-
blandade mellan lekmännen kunna uträtta mera, än om
de från lekmännen separeras. Mera om denna materia
muntligen. — — —

Alltid med den oinskräntaste högaktning och till-
gifvenhet

H. Reuterdaahl.

Från A. Ihre.

Ekebyhof d. 23 mars 1869.

Bäste Kusin Henning.

Stor är min tacksamhet för "Kriget i Tyskland",* och
lika stor är min beundran öfver den ädle författarens
ungdomsfriska litterära verksamhet under riksdagens va-

* H. Hamilton, Kriget i Tyskland år 1866, betraktadt med
afseende på dess orsaker, utgång och foljder. Sthlm 1869.

penbrak, der hans varnande röst icke heller tröttnar att strida emot öfverdrifterna i de begge lägren.

Min fosterländska instinkt säger mig, att ett Preussentlum, uppammat i Bismarcks läror och utvidgadt efter hans folkrättsliga åsigtter, torde för oss i tidernas längd blifva en vida obequämare granne än vår östra. I den yngre germanismens ögon äro vi föga bättre än tyska affällingar, de där böra afstå ifrån sin rotväliska och sin lilla sjelfständighet samt underkasta sig ett drömdt universelt stamrikes språk och välde. Bedröfligt är, att eröfraren vid Spre just skulle närma sig vår skandinaviska nord, då busen vid Newa synes aflägsna sina tankar derifrån genom att tillfredsställa sin inkräktningsslusta i ett asiatiskt fjerran, der han, lydande sin naturliga kallelse i verldsordningen, kan införa någon civilisation efter sitt eget inskränkta mått deraf. Det enda, som skulle kunna försona mig med Louis Napoleons alla politiska synder vore, om han förmådde kuiva Borussias oförskämda öfvermod och inklämma det inom tillbörliga gränser. Utinam!

Ett par uttryck i skriften äro stränga ehuru rättvisa. Imellan raderna skönjes äfven, om jag ej bedrager mig, en släng åt närmare håll. Få se om icke vår käre författare råkar ut för Berlinerpressens vanliga råhet. Ridarens samhällsställning och öppna visir gifva ökad anledning dertill.

Med oföränderlig högaktning och vänskap

Ödm. tillgifnast

Alb. Ihre.

Från H. Reuterdahl.

Upsala d. 26 mars 1869.

H. Hr Grefve!

— — Riksdagens lumpenheter bemärkas lätt äfven af den, som står utan före. Han har blott svårt att för sig göra klart, hos hvilken af de tvenne caricaturerna, "Intelligensen" och "Landtmannapartiet", uselheten är störst. Och huru litet en uselheten afvärjande, kraftig hand finnes, det är ock uppenbart. Snart få vi derpå ett nytt bevis i en läroverken afseende organisationsfråga. Elementarläroverkens lägsta klass skall slopas och ersättas af folkskolorna. Och från den humanistiska sidan af elementarläroverken skall grekiskan såsom väsentligt undervisningsämne bortvisas. Askelöfs tidning Polyfem omtalade Sverige under namn af Fungusien. Namnet duger ännu. Jag skulle ändå ingenting hafva att anmärka om den, som går fram med förändringarne, trodde på deras riktighet. Detta är ej förhållandet, om man får lita på, hvad han många gånger sagt. Hvarföre lemnar man då sitt namn åt galenskaperna?

Hr Grefven finner, att jag emellanåt kan förifra mig. Det sker ej ofta. Jag låter min ålder lugna mig, förnöjer mig åt det myckna goda och vackra, som inom flera områden riktigen är tillstädes, om man har ögon för dess uppsökande och finnande, och tackar hjertligen den Barmhertige, som icke helt och hållet undanhåller det för mina svaga ögon. — — —

Alltid med den mest oskrymtade högaktning Hr Grefvens redligt tillgifne

H. Reuterdahl.

Från C. Hall.

Ny Bakkegaard d. 1 Juli 1869.

Kjære Excellence!

Det var mig en stor Glæde ved min Hjemkomst fra Udlandet at forefinde en lille Pakke, paa hvis Udskrift jeg gjenkjendte Deres Haand. Ved at aabne den fandt jeg da Deres Afhandling om "Kriget i Tydskland i 1866", hvis væsentlige Indhold alt var mig bekjendt, men som jeg nu med største Interesse har gjennemlæst. Af Deres Brevs Datum saae jeg imidlertid, at dette er afsendt fra Stokholm faa Dage efter min Afreise fra Kjöbenhavn, og der er saaledes hengaaet over 3 Maaneder, som jeg har tilbragt paa en höist forfriskende og i enhver Henseende tilfredsstillende Maade i Italien og Schweitz, uden at jeg har haft nogen Ahnelse om Deres Brev. Hvad mon De har tænkt om mig, hvis De ikke er kommet til Kundskab om min Reise? Vel er det sandt, at der er gaaet temmelig lang Tid hen, uden at vi have haft nogen umiddelbar Forbindelse med hinanden, men det er ogsaa mit faste Haab, at det oprigtige og hjertelige Venskab, der udviklede sig gennem flere Aars Samliv og Samvirken for et stort Formaal under saa mærkelige baade lykkelige og sorgelige Tilskikkelser, stedse vil bringe os til med sand og levende Deeltagelse at följe hinandens Vei gennem Livet, og til med inderlig Glæde at hilse enhver Leilighed, som maatte frembyde sig til at gjensees og til at fremkalde og dvæle ved fælleds Erindringer og fælleds Forhaabninger. Deres Excellences Navn er jo i den senere Tid saa ofte fremtraadt i Forbindelse med betydningsfulde Forhandlinger og vigtige Hverv, og jeg har sikkerligen hört blandt dem, der meest have glædet sig derover, ogsaa

fordi det var mig et Vidnesbyrd om, at Deres Helbreds Tilstand var god. En overordentlig stor Glæde har det ogsaa været mig at erfare, Deres Hustru nu saagodt som aldeles har overstaaet sin lange og ængstelige Sygelighedstilstand. Jeg fik den første Underretning herom af den elskværdige Baronesse v. Essen, som jeg besøgte inden min Afreise, og jeg fik den siden bestyrket af flere af Deres Excellences Venner, med hvem jeg traf sammen, navnlig i Florentz af Grev Piper og Aminoffs, som jeg oftere havde den Fornöielse at være samlet med hos Baron Bille-Brahe. Der var jeg da ogsaa meget sammen med Paget, som viiste en umiskjendelig Glæde over igjen at see mig og faae Leilighed til at tale med mig om de forskjellige Spörgsmaal, som vi gjennem en Række af Aar havde haft at forhandle sammen, og da i Særdeleshed om det ene, det seigpinende, skjæbnsvangre tyske. Hvor inderligt kunde jeg have önsket, at Deres Excellence havde været Trediemand ved disse Samtaler. Det var öjensynligt en Lettelse for Paget at udtale sin Harme over den Adfærd, der i hele denne Sags Gang var bleven udviist af hans Regjering imod os, og han sagde mig, at jeg neppe kunde forestille mig den bittere Fölelse, hvoraf han havde været gjennemtrængt ved flere Leiligheder, naar han skulde fremføre for mig og endog forsvare dens Handlemaade. I Særdeleshed var da Lord Russel Gjenstand for hans heftige Bebreidelser, ja jeg kan gjerne sige lidenskabelige Fordömmelse, og det ikke blot med Hensyn til dennes Forhold overfor Danmark. Han gengav mig udförligt de Samtaler, han havde haft med Russel angaaende den berygtede Depeche, som denne i Efteraaret 1862 udsendte fra Gotha, og som havde endt med, at han bad R. hellere at paalægge ham at anmode den danske Regjering om ligefrem at afstaae hele Slesvig og

Holsteen, som baade vilde være mindre ödelæggende og især mindre ydmygende end at gaae ind paa den Stilling, som han nu skulde anbefale. Efter Pagets Formening har R. fremfor nogen Anden deels ved sin hele Fremgangsmaade mod Danmark og deels ved sit i Formen saa stödende og krænkende Afslag paa at gaae ind paa Keiser Napoleons Forslag om en almindelig Kongres i November 1863, Skylden ikke blot for Danmarks Ulykke, men for hele den spændte og truende Tilstand, hvori Europa nu befinder sig. Han udtalte sig da i Meget overensstemmende, med hvad De saa klart og fortrinligt har udviklet i Deres Skrift, men han saae dog Situationen endnu mørkere og udtalte en næsten bestemt Forvisning om, at Krigen vilde udbryde endnu inden Aarets Udgang. Da han vilde lægge Skylden herfor paa Frankrig, idet han sagde, at det var Napoleon, der vilde have Krig, bemærkede jeg, at dette dog i alt Fald maatte forstaaes paa samme Maade, som naar man vilde sige, at det var England, der i Begyndelsen af Aarhundredet vilde have Krig med Napoleon den 1:ste, men at Sandheden dog var den, at det dengang var Napoleons grændselöse Overmod og Herskesyge, som var Skyld i Krigen, ligesom det nu vilde være de samme Egenskaber hos den preussiske Regjering, og deri var han da ogsaa enig med mig, idet han var overbeviist om, att Preussen nu var kommet saa vidt paa denne Vei, at det ikke længer kunde blive staaende. Dette troer jeg rigtignok ogsaa, og jeg er bleven i höi Grad bestyrket heri, ved hvad jeg har seet og hört under min Reise i Tydskland. Jeg er overbeviist om, at [det] ikke blot er et sanguinsk men et ligefrem illusorisk Haab, som Lord Stanley udtaler, at Preussen stille og roligt skulde sidde og vente, indtil Overherredömmet over hele Tydskland som "en naturlig Arv" skulde falde i dets Hænder,

og at Frankrig da skulde see resigneret til. — Jeg seer nu, at jeg er ved Brevets Ende, og dog er der Saameget, som jeg kunde ønske at tale med Dem om, men jeg vil da haabe, at det ikke vil vare for længe, inden vi sees. Endnu engang Tak for Bogen, og især Tak for de venlige og hjertelige Følelser, som De bevarer for mig. Maa jeg bede Dem bringe Fru Grevinden de bedste Hilsner fra hendes og Deres inderligt hengivne

C. Hall.

Från H. Reuterdaahl.

Upsala d. 10 jan. 1870.

Högtärade H:r Grefve!

— — För utgången af min pensionsbegäran ställer H:r Grefven ett godt prognosticon. Går det i fullbordan, får beskaffenheten af mina krafter afgöra quid faciendum. Dessa krafter synas större än de äro. Genom det att mitt sinne ännu är någorlunda vaket och mitt intresse lefvande, kanske alltför mycket lefvande, alltför mycket utsträckt åt vidden, alltför litet nedträngande i djupet, har mången bättre föreställningar om mina mentala förmögenheter, än dessa förtjena. Jag känner mycket väl, hvar det tryter och huru det icke först i går eller i förgår börjat att tryta. Än sämre står det till med de physiska krafterna. Jag är ofta mycket trött, andedrägten kort, hufvudet tungt. Att blodcirkulationen af någon anledning störes är alldeles tydligt. Under sådana förhållanden kan jag ej stå till svars för en åstundan att stå kvar i de kämpandes led. Ur detta böra invaliderna utträda. Med pligten förenar sig böjelsen. Att få till-

bringa mina sista år, i fall Herren ännu har några år att skänka mig, i hvila, förekommer mig mycket önskvärdt. De närmare bestämningarne af tiden och sättet för denna hvila få bero af framtiden.

Min jul har varit stilla och angenäm. Jag har fått läsa åtskilligt, något godt, något medelmåttigt, något dåligt. Med det sista är jag numera icke så samvetsgrann, som jag fordom var det. Jag ansåg mig tillförene skyldig att sluta äfven en dålig bok, när jag börjat den. Nu kastar jag bort den. Till det medelmåttiga, som jag läst, höra de tvenne af Sv. Akademien belönade prisskrifterna, dem secreteraren haft den godheten att skicka mig. Akademien satte dem visst så högt den kunde, när den gaf dem andra priset. Man säger att Wijkanders Gustaf d. 3:e skall uppföras. Kanske tager den sig bättre ut på tiljorne än — i mina ögon — på papperet.

Om några dagar börjas riksdagen. Att derföre ställa något horoscop är ännu för tidigt. Andra kammaren är ännu ett X. Må vi icke komma alltför långt i riksdagsregering, i s. k. parlamentarism! Hvilket åter beror på motståndskraften hos den verkliga regeringen. I våra dagar är det ej lätt att utöfva en sådan motståndskraft. Kanske har det genom tilldragelserna i Frankrike blifvit ännu svårare. Imperialism och parlamentarism tillsammans! *Quis credidisset?* Mitt hufvud är deraf förbrylladt och äfven derföre — går jag gerna till hvila. Jag skulle för H:r Grefvens räkning mera frukta för riksdagen, om jag icke kände H:r Grefvens lugn och undergifvenhet. Må hvad som sker, äfven om det icke rubbar H:r Grefvens lugn, icke föranleda för stor bedröfvelse. — —

Alltid H:r Grefvens hjertligt tillgifne

H. Reuterdaahl.

Från J. A. Gripenstedt.

Stockholm d. 19 april 1870.

Min Heders Broder!

Jag vill härmed på förhand meddela dig, att du troligtvis i afton finner en artikel i N. Dagl. Allehanda,* som har afseende på dig. Denna artikel kan visserligen för den skumögde synas vara riktad mot dig, men du sjelf inser nog, att stöten egentligen är beräknad att träffa på helt annat håll. Det är också min innerliga öfvertygelse, att en kraftig väckelse der på stället är af stort behof påkallad, och om jag lyckades att åstadkomma en sådan väckelse till eftertanka, på hvad som är klokt och rätt, så skulle jag känna en sann tillfredsställelse, ehuru jag mycket väl vet, att mitt uppträdande nu kommer att väcka harm samt anses både obefogadt och opasande. Men jag säger i detta afseende, som J. A. H. i sin sista artikel: "Amicus Plato, sed magis amica veritas."

Din tillgifne vän

J. A. Gripenstedt.

Från H. Reuter Dahl.

Upsala d. 3 juni 1870.

— — Att den blifvande conseljen skulle komma att se ut ungefärligen så, som den af H:r Grefven uppgifves, hade jag redan förut någon anledning att förmoda. (Det

* "Ännu några ord om dechargefrågan." Om den hetsiga tidningspolemik, hvori denna artikel utgjorde ett led, se De Geer, Minnen II: 100 ff.

sades mig af B. Sundberg vid ett förnyadt hastigt besök, som han skänkte mig för 10 eller 12 dagar sedan). Han lofvade sig deraf intet godt vid den kommande riksdagen, ej heller för framtiden. Och knapt lofvar sig någon deraf något godt. Inom ecclesiastikdepartementet blifver det knapt annorlunda och visst icke bättre, än det hittills under den närvarande chefen varit.* Styrelse i detalj, i minut, och omedelbar styrelse med vederbörandes förbigående, i synnerhet vid läroverken, torde väl komma att fortsättas. Och säkerligen kommer icke att styras med mjukare hand än närmast tillförene. Godt om handen blifver starkare just på de ställen och tider, der den starka handen behöfves. Vi få se, huru sakerna gestalta sig. I dag beslutas förmodligen förändringen, och i morgon känner Sverige sin "regering". — — —

Alltid H:r Grefvens hjertligt tillgifne

H. Reuterdahl.

Från O. M. Björnstjerna.

Lennartsnäs d. 15 oct. 1871.

Högvälborne Herr Grefve.

Jag har haft äran emottaga Herr Grefvens bref af den 13:de och skall med anledning deraf pligtskyldigast infinna mig i Stockholm tidigt onsdag morgon.

Redan nu anser jag mig dock böra upprepa, att ehuru smickrande Hans Maj:ts anbud är för mig, nödgas

* F. F. Carlsson efterträdde som ecclesiastikminister af G. Wennerberg.

jag dock på det bestämdaste undanbedja mig detsamma, då den första pligten mot konung och fädernesland måste vara att icke emottaga en så ansvarsfull plats med full vetskap att ej förmå fylla den. Jag skulle ingalunda kunna stå till svars för mitt eget samvete, om jag iklädde mig ett värf så vida öfverstigande mina krafter.

En på allt sätt lämpligare kandidat till utrikes ministerportföljen är Herr Grefven sjelf, hvilken jag med särdeles nöje finner icke vilja absolut undandraga sig det vanskliga förtroendet att återinträda i konseljen.

Med utmärkt högaktning tecknar

ödmjukast

O. M. Björnstjerna.

Från J. W. Sprengtporten.

Stockholm d. 9 april 1872.

Högvälborne Herr Grefve.

Härjemte har jag äran återställa det excerpt från Biografiskt lexikon,** som benäget blifvit mig tillståndt, och ur hvilket några uppgifter hemtats till det äreminne öfver framl. Presidenten v. Hartmansdorff, som Herr Grefven uppläste å W. Akademiens högtidsdag.

Jag gjorde Herr Grefven vid tillfället genast uppmärksam derå, att dessa uppgifter, i hvad de rörde mig, icke voro öfverensstämmande med mina erinringar, och

* Om ministerkrisen, som slutade med det förutvarande statsrådets kvarstannande, se De Geers detaljerade upplysningar i Minnen II: 122 ff.

** N. F. Bd. 5, art. Hartmansdorff.

får nu begagna den ginaste vägen att framställa mina anmärkningar, genom att hänvisa till de understrukna raderna i uppsatsen, sid. 281 och 282, hvilkas innehåll jag måste underkänna, samt får till stöd för mitt påstående ytterligare, i den ordning uppgifterna förekomma, anföra:

1:o) Porten var icke inslagen vid min ankomst till stället med vakt utan läst eller tillskjuten, hvarå jag noga fäste min uppmärksamhet under framryckandet med truppen.*

2:o) Berättaren** tror sig känna, att öfverståhållaren förbjudit användandet af vakt utan hans tillstånd. Man måste då fråga, af hvem han fått upplysning om det förmenta förbudet, som aldrig utgått eller kunnat utgå från den civila myndigheten?

3:o) Slutligen, och då det ligger någon vigt för mig uppå att för Herr Grefven ådagalägga uppgifternas otillförlitlighet i följd af deras egen underhållighet, hemställer jag, om det är sannolikt, att v. H., som var en man med hög bildning och vidsträckt lefnadserfarenhet, skulle i ett samtal med en hög embetsman, som å tjenstens vägnar och i välvillig afsigt besökte honom, hafva begagnat de opassande och stötande uttryck, som berättaren tillagt honom?***

Emellan v. H. och mig föreföll, då jag besökte honom, ingenting ovänligt, och då han afsiog mitt erbjudna biträde, skedde det, efter hvad jag tror, af det enkla skäl, som det synes af fortsättningen i berättelsen, att andra

*J. W. Sprengtporten var öfverståhållare under marsorligheterna 1848.

** J. A. H[azelius].

*** "Då svensk lag icke förmådde skydda honom, ville han icke hafva dess maktlöse vårdare att tacka för sin räddning."

utvägar redan voro förberedda för hans flyttning till en annan bostad.

Herr Grefven har förklarat sig villig att ur sitt tal utesluta de meningar och uttryck, mot hvilka jag reklamerat, och jag är tacksam härför, men måste då an hålla, att det sker utan motivering, genom ett åberopande af artickeln i Biografiskt Lexikon, åt hvilken jag icke skänker den ringaste uppmärksamhet, då de uppgifter, som deri förekomma, för det mesta äro vederlagda i officiella handlingar, som vid den tidpunkt, då händelserna tilldrogo sig och ett åtal väcktes emot mig af justitieombudsmannen, varit införde i de flesta tidningarne, och dervid jag särskilt nämner mina förklaringar till denne embetsman och domstolarne. Och hvad det öfriga rör, som innehålles i dessa uppgifter, må det saklöst öfverlemnas åt en välförtjent glömska.

Med utmärkt högaktning har jag äran teckna mig
Högvälborne Herr Grefvens

ödmjukaste tjänare

J. W. Sprengtporten.

Från A. Ihre.

Ekebyhof d. 25 mars 1877.

Bästa Kusin Henning.

Bruten af ålder och sjuklighet kan jag icke nog lifligt uttrycka min tacksamhet för den vänskapsfulla hågkomsten, ännu mindre beskrifva det nöje, jag haft af de så anspråkslöst benämnda "Anteckningarna",* hvilka

* Hamilton, Frankrike och Tyskland åren 1866—1874. Anteckningar. Sthlm 1877.

både förökad och bättre ordnat min bristfälliga känne-
dom om det nioåriga drama, der man enligt det gamla
grekiska ordspråket oupphörligt skarivade med räfskinn,
när lejonhuden icke räckte till. De tvenne hufvudperso-
nerna² i bundtmakeriet hafva aldrig varit föremål för
min politiska dyrkan; öfverlistad har den ena redan fal-
lit, den andra står väl ännu upprätt med sin illa hopkomna
enhetsbörda på skuldrorna, men socialism, particularism
och jesuitism tyckas vara ifrigt sysselsatta att väfva en
Nessus skjorta åt vår moderna Herkules. Om fransmän-
nen få vara i fred för honom eller icke som vanligt äta
upp sig sjelfve, kunna de måhända utan ansträngning
afvakta hämnadens timma. Och Skandinavien bör kan-
ske icke fälla tårar dervid.

Min bästa kusin Hennings

ödmjuka tjänare

Alb. Ihre.

Från C. Hall.

Ny Bakkegaard d. 29 April 1877.

Kjære Excellence!

Det var mig en stor Glæde at modtage Deres ven-
lige Tilskrift af 1ode d. M. med den nye Bog, der er
udgaaet fra Deres Haand. Naar jeg først nu sender Dem
min hjerteligste Tak for dette nye Vidnesbyrd om Deres
uforandrede Venskab og Velvillie for mig, saa er Grun-
den hertil den, at jeg forinden vilde have gjennemlæst

* Napoleon III och Bismarck.

Skriftet. Jeg sender Dem derfor nu disse Linier under Indtrykket af den storartede, saa lærerige, men tillige saa gribende og rystende Tragoedie, som De har forstaaet at lade fremtræde saa anskueligt og klart i Deres Skrift, og derved i fuld Maade naaet det Formaal, som De efter "Forordet" har stillet Dem. Jeg behøver næppe at sige Dem, at min Tanke under Læsningen ofte med en meget alvorlig, ja smærtelig Følelse førtes tilbage til den Tid, som gik nærmest forud for de Tildragelser, som fremstilles i Skriftet, thi det ligger jo nu klart som Dagen, at det var Dannevirke og Dybbøl, der affødte først Sadowa og senere Sedan, og hvem veed, hvilke Navne der endnu ville kunne føies hertil i den nærmeste Fremtid. Det var Londonertraktaten af 1850, der i det for os Begge uforglemmelige Aar 1863 med den saa lyse og lovende Begyndelse og med den mørke Udgang blev forraadt og kuldkastet ligesom nu i 1877 Parisertraktaten af 1856. Havde England forudseet *denne* Følge, vilde det visseligen ikke have undladt at gjøre den ringe Anstrængelse, som i 1864 vilde have været tilstrækkelig, men det tør vel siges, at dersom nogen Politik er moden til at rammes af en fuldt forskyldt Nemesis, saa er det den engelske. Vistnok var den Nemesis, der ramte Frankrig i 1870—71, ikke uforskyldt, men trods alle Udskeielser og Forsyndelser har dog det franske Folk vidst at bevare for sig en levende Sympathie, og den Bod, der blev det paalagt, var saa forfærdelig, at Deeltagelsen for det maatte blive aldeles overveiende, hvad der i fuld Maade vil føles af Enhver ved Gjennemlæsning af Deres Skrift.

Vi have jo ogsaa her i Danmark maattet føle Ulykkens knusende Slag med Tilintetgjørelse af vore bedste og lyseste Forhaabninger, og dog maa jeg sige, at vor

Stilling i 1864 ikke taaler nogen Sammenligning med Frankrigs i 1871. Vi havde lidt Nederlag, men vi vare i den grad de Svage, at vi endog kunde siges med Ære at være gaaet ud af den ulige Kamp, vi mistede ogsaa Provindser, men Befolkningen i disse var dog i sit store Flertal baade för og under Krigen opfyldt af Had og Fjendskab imod os, der blev ikke afpresset os uhorste Pengeoffre, der skulde styrke Fjenden til Gjenoptagelse af Fjendtligheder imod det alt udplyndrede Land, og om vi end visseligen ikke efter Krigen fremböd Billedet af et fuldt enigt, gjennem Ulykken inderligere sammenknyttet Folk, saa kunde dog ikke selv den mest oplidsede Phantasie her forestille sig Muligheden af, at Krigen med den ydre Fjende skulde kunne aflöses af en endnu mere forbitret blodig indre Krig i det lemlæstede Fædreland. Naar jeg skulde nævne det Punkt i Deres Bog, som paa den meest gribende Maade anskueliggjör Frankrigs forfærdelige Tilstand i 1871, saa vilde jeg henviser til Thiers' Smertesvandring fra Paris til Versailles i Slutningen af Februar Maaned. Det kan ikke være Andet, end at man ved Læsningen maa gribes af den meest levende Medfölelse og tillige af den störste Beundring for denne ildfulde patriotiske Kæmpe Olding, der fremfor Nogen i sit lange Liv havde været gennemtrængt af og været den veltalende Tolk for det franske Folks og navnlig den franske Hærs Storhed og Hæder, at tænke sig ham *forgjæves* tingende med den kolde, uböielige Bismark, om at Frankrig maatte beholde *Metz*, om at det alt udplyndrede Frankrig maatte "slippe med" at betale 5 Milliarder til Tydskland, og saa være nödt til at maatte tye til Bismarks Naade for at opnaae, at en Deel af den franske Armee, der nu hen-smægtede som Fanger i Tydskland, maatte vende tilbage

for at begynde en ny Krig mod de Franskmænd, der rasede i Paris. Og dog tabte Thiers ikke blot ikke Troen paa Frankrigs Fremtid og Storhed, men han havde Kraft nok til i det korte Tidsrum af 2 Aar at vise den forbausede Verden, hvilken vidunderlig Kraft Frankrig endnu var i Besiddelse af. Jeg frygter imidlertid for at mit Brev vilde blive altfor vidtløftigt (det kan blive besværligt nok endda for Dem at læse det), hvis jeg længere vilde dvæle ved dette Punkt eller de forskjellige andre Betragtninger, hvortil Deres Skrift giver saa rigt et Stof. Jeg vil af samme Grund heller ikke kunne dvæle længe ved den hele *nuværende* Situation, der jo visseligen kunde give et ikke mindre rigt Stof til Betragtninger. Jeg mener hermed ikke blot den russisk-tyrkiske Krig, der giver en saa viid Mark for alleslags, ogsaa de eventyrligste Phantasier og Profetier, jeg tænker dermed nærmest paa de mere hjemlige Forhold, navnlig paa de 3 nordiske Rigers parlamentariske Situation: Sverrigs Forsvarsspørgsmaal, Norges Statsraads-spørgsmaal og vor danske provisoriske Fremtidslov. Vi ere jo ganske vist i en sørgelig Forstand de meest Fremskredne, men foruden at vi kunne søge en Slags Trøst i at tjene vore skandinaviske Brødre til et advarende Exempel, tør det dog maaskee med nogen Grund haabes, at vor lange parlamentariske Krise nu er naaet saa vidt, at et grundigt Omslag og en virkelig Bedring tør ventes. Vi følge her med megen Interesse og endel Spænding Sagerne's Udvikling hos Dem, ikke blot for Deres Skyld men ogsaa for vor egen, thi Broderskabsforholdet imellem de 3 Folk træder stedse tydeligere og tydeligere frem ved alle større Bevægelser, ja alle indre Samfundsforholds Udvikling. Hvilken Glæde vilde det være mig at kunne tale frit og fortroligt med Dem om alt dette,

saaledes som ved hiin prægtige Middag paa Hasselbacken og under vor lange Promenade i den deilige Djurgård. Breve er kun en daarlig Erstatning. Jeg tænker Ofte med stor Glæde tilbage paa dette mit første Ophold i Stockholm. Hvilket Held ogsaa at Deres Excellence netop de Dage skulde opholde Dem der, og at jeg ogsaa fik Leilighed til at hilse paa Deres elskværdige Hustru, som under vort Samliv i Kjöbenhavn baade i gode og i onde Dage altid viiste mig saamegen Venlighed og Deeltagelse. Tör jeg bede Dem bringe hende min hjerteligste Hilsen. Endnu engang Tak for Bogen og saamange andre Beviser paa et Venskab, som inderligt paaskjønnes af

Deres med udmærket Höiagtelse
oprigtigt hengivne
C. Hall.

Från L. De Geer.

D. 5 dec. 1878.

Bäste Hamilton!

Härmed återsänder jag minnesteckningen öfver Nils Tersmeden* och tackar för nöjet att hafva fått genomläsa densamma. Jag har dervid intet att anmärka, men har satt tecken vid några öfverhoppade ord.

I slutet af Tersmedens sista anförande i representationsfrågan finnes en strof, som har alla tecken att vara riktad emot mig, ehuru jag tvekar, liksom jag minnes

* H. Hamilton, Jacob Nils Tersmeden. Minnesteckning. Sthlm 1879.

att jag tvekade, då jag hörde orden uttalas, huruvida detta verkligen varit talarens mening, emedan jag icke därför kan finna någon rimlig grund. Jag har nu framletat det tal af mig, hvarpå han synes syfta, och hvilket finnes tryckt flerstädes, bland annat i Posttidningen. Hvad som deri förekommer om adeln har följande lydelse:

”Jag kan vittna, att ridderskapet och adelns ledamöter allvarligt och ärligt pröfva, hvad dem nu föreligger. Samvetsgrannt väga de sina farhågor emot förhoppningarne, och om de ännu tveka, så är det derföre, att de tro fäderneslandet behöfva dem. Det behöfver dem också och skulle köpa förslaget dyrt med dessa sina ädla söners tjänst. Alla vilja vi framgent se dem i de främsta lederna, men just derföre må de icke stanna bakom sina åldriga förskansningar utan träda ut bland dessa leder, som ständigt rycka framåt. Det är oss icke nog, att adeln lägger sitt ja i urnan, vi vilja se det fritt och med förtröstan till framtiden afgifvet, likasom vi vilja hafva ett kärleksfullt, icke ett med motvilja blandadt ja från presteståndet. Visa vi blott aktning för deras redliga öfvertygelse och lagligt bestående rättigheter, så skola konung och folk icke länge vänta förgäfvets att se sina önskningar uppfyllda.”

Dessa ord synas mig icke rättvisligen kunna stämplas såsom ”ett lågt tal, ett tal mot bättre vetande”. Jag hyste för stor högaktning för mina motståndares tänkesätt i representationsfrågan för att kunna vilja derom säga något förnärmande, och jag trotsar hvem som helst att framvisa något af mig uttaladt ord, som utan uppenbar misstyding så kan tolkas.

Allmänheten skall sannolikt icke uppfatta Tersmedens ord, såsom syftande på mig, men skulle detta framhållas,

så vill jag försvara mig genom att åter införa mina ord, dem jag nu afskrifvit, endast på det Du, som eljest icke kunnat erinra dem, må finna, att Tersmeden missuppfattat dem, om han verkligen på dem syftat.

Tillgifnast

Louis De Geer.

FÖRTECKNING

ÖFVER

SAMLIGA I LUNDS UNIVERSITETSBIBLIOTEK FÖRVARADE BREF
TILL HENNING HAMILTON.

(De brefskrifvare, för hvilka titlar saknas, återfinnas i personregistret.)

Adelswärd, R. O. d'	1862	(1)
Adlersparre, K. A.	1857—61	(4)
Almqvist, L. T.	1871	(1)
Aminoff, W. S. G.	1863—73	(9)
Atterbom, P. D. A., professor	1846	(1)
August, hertig af Dalarne	1844	(1)
Balan, H. L. von	1863—64	(2), u. å. (1)
Baudin, C., franskt sändebud i Stockholm	1864?	(1)
Baye, A. A. L. J. B., baron, fransk arkeolog	1874	(1)
Beskow, B. von	1856—68	(40), [1860] (1), [1862] (1)
Bildt, D. A. G.	1858—62	(4)
Bille, C., född Bülow	u. å.	(1)
Breh-Reichenwald, K.	1860	(1)
Björnstjerna, J. M.	1858—63	(5)
Björnstjerna, O. M. F.	1864—71	(11)
Blixen-Finecke, K. F. A. B. von	u. å.	(1)
Borelius, J. J., professor	1877	(1)
Boström, C. J.	1844	(1)
Brahe, M., greve, riksmarskalk	1843	(1)
Brassier de Saint-Simon, M. J. A., preussiskt sändebud i Stockholm, slutl. i Rom	u. å.	(1)
Braunerhjelm, Augusta, författarinna	u. å.	(1)
Bremer, Fredrika, författarinna	1854	(1)
Brenner-Felsach, A. Freiherr von, österrikiskt sändebud i Köpenhamn	1863	(1)
Bring, E. G.	1868	(1)
Broman, A. J.	1865—71	(3)

Böttiger, C. W., professor.....	1874—77 (4)
Cappellini, G., italiensk arkeolog.....	1874—75 (3)
Carlsen, H. R.....	1864 (1)
Chantre, E., fransk arkeolog.....	1874 (1)
Claësson, Augusta.....	1877 (1)
Clason, E. C. H., professor.....	1876—80 (4)
Cornelius, C. A., professor.....	1878 (1)
Dalman, W. F. A.....	1860—63 (4)
Dardel, F. L., kabinettskammarherre.....	1872 (1 telegr.)
De Geer, L. G.....	1858—63 (3), 1878 (1), [1859] (1), [1860] (1)
Dickson, J. J., köpman.....	1877 (1)
Dockum, C. E. van, dansk konteramiral.....	1864—65 (3)
Doria di Prelà, R., grefve, italienskt sändebud i Köpenhamn.....	1864 (1)
Dotézac, A. V. A., franskt sändebud i Köpenhamn.....	1862 (1), [1864] (1), u. å. (4)
Essen, G. A. F. V. von.....	1863 (8)
Ewerlöf, F. A.....	1860—79 (24)
Fenger, C. E.....	1864 (1)
Finsen, S. H. S., dansk borgmästare.....	1864 (1 telegr.)
Flensburg, V., biskop.....	1872 (2)
Fock, A. G. B., friherre, major.....	1861 (1)
Forsberg, C. D., krigsråd.....	1871 (1)
Fransén, J., kyrkoherde.....	1861 (1)
Frederik (VIII).....	1869 (1)
Frijs, C. E. Krag-Juel-Vind, dansk grefve, medlem af riksrådet, sedermera konseljpresident.....	1863 (1)
Fryxell, A.....	1859 (2)
Fåhræus, J. F.....	1853, 1861 (3)
Fåhræus, O. I., f. d. landshöfding.....	1876—77 (2)
Geijer, E. G.....	1844 (8)
Genberg, P., biskop.....	1870—74 (6)
Glas, O., professor.....	1877—78 (2)
Gozzadini, J., italiensk arkeolog.....	1874—75 (7)
Grenander, E. S. E., borgmästare.....	1858—64 (2)
Gripenstedt, J. A.....	1856—70 (6)
Gumælius, G. W., kontraktsprost.....	1868 (1)
Günther, K. E.....	1857 (1)
Gustaf, hertig af Uppland.....	1845—51 (5), u. å. (3)
Gustrin, E. F., rektor.....	1868 (2)
Gyllenhaal, L. H.....	1851—53 (2)
Hage, A. A.....	1857—58 (3)

Hall, C. C.	1862—77 (13)
Hammarsten, O., professor	1880 (1)
Hammerich, P. F. A., dansk professor	1875 (1)
Hans, prins af Holstein-Glücksburg	1863 (1)
Hartmansdorff, J. A. von	1848—50 (2)
Hazelius, J. A.	[1871] (1)
Hedengren, O. D.	1859 (1)
Hedenius, P.	1872 (1)
Hedrén, J. J.	1858—60 (2)
Hildebrand, B. E., riksantikvarie	1866 (1)
Hildebrand, H. O. H., förste amanuens, sedermera riksantikvarie	1875 (1)
Holm, C. J., kontraktsprost	1860 (1)
Holmquist, L. F.	1862 (1)
Holmström, H. O., biskop	1850 (1)
Holstein, C. E. M. til Ledreborg, dansk grefve, hofjägmästare	1864 (1)
Hornemann, K. J. E.	1862—80 (9)
Huss, M.	1853—57 (2)
Hwasser, I.	1847—59 (3)
Ihre, A. E.	1859—77 (3)
Jacobi, O., docent, sedermera lektor	1868 (1)
Josefina, drottning af Sverige, 1844—48 (7), 1860 (1), 1862 (3), 1867 (1), u. å. (5)	
Järta, C. A.	1856—64 (24)
Järta, H.	1847 (1)
Karl (XV)	1844—70 (11), [1846—57] (23), u. å. (2)
Kleen, J. af	1861 (1), 1866? (1)
Klint, E. M. af	1848—62 (62)
Krieger, A. F.	1863—64 (3)
Kristian (IX)	1862—63 (2)
Lagergren, P. J.	1852—56 (4), [1854] (1)
Lehmann, P. M. O.	[1863] (1)
Liljencrantz, G. F.	1861 (1)
Linder, C. W., domprost	1872 (1)
Linroth, C. J. G., kapten	1869—72 (5)
Ljunggren, G. H. J., professor	1872—77 (2)
Lobstein, V., franskt sändebud i Stockholm	u. å. (1)
Lovisa, drottning af Sverige	1860—65 (2)
Lovisa, kronprinsessa af Danmark, sedermera drottning	1873 (1)
Löwenhielm, H. L. R. A., född grefvinna af Schönburg-Wech- selburg	u. å. (1)
Löwenhielm, C. A.	1846—61 (7)

Löwenhielm, C. G., greve, generallöjtnant	1858 (1)
Malmsten, C. J.	1860—62 (5), [1860] (1), [1863] (1), [1864] (1)
Malmström, C. G., professor	1877—80 (3)
Manderström, K. R. L.	1851—61 (13)
Monrad, D. G.	1863—64 (5)
Mortillet, G. de, fransk arkeolog	1875—79 (3)
Möller, P. von, godsägare	1874 (1)
Mörner, C. G. D.	1865 (1)
Naumann, K., professor	[1871] (1)
Nilsson, S., professor	1873 (3), [1878] (1)
Nolcken, C. A. von	1848 (1)
Nordén, A. G.	1857—60 (2)
Nyblæus, J. A., professor	1873—78 (5)
Nybom, J., skald	1880 (1)
Oskar I	1846, 1856 (3), u. å. (1)
Oskar II	Försegladt konvolut
Oxenstierna, G. G. G., greve, öfverkammarherre	1848 (1)
Oxholm, W. T.	1863—64 (2), u. å. (1)
Paget, A. B.	1862—64 (4), u. å. (3)
Palmstierna, C. O.	1850—68 (6)
Pigorini, L., italiensk arkeolog	1874—75 (2)
Platen, B. J. E. von	1847, 1863 (3)
Platen, S. E. C. von, född De Geer, grefvinna	1871—80 (2)
Ploug, P. C., dansk skald	1862, 1872, 1879 (3)
Posse, G. M., greve, godsägare	1877 (1)
Quaade, G. J.	u. å. (1)
Reuterdahl, H.	1858—70 (17)
Reuterswärd, A. W., kamrer	1862—81 (2)
Ridderstad, C. F.	1857—75 (4)
Rochussen, F. H. W., nederländskt sändebud i Köpenhamn	1863—67 (3)
Rodhe, C. W., kontraktsprost	1860 (1)
Rogberg, Christina, lektris hos drottning Lovisa	1873 (1)
Rudin, E. G. W. N., professor	1869 (1)
Rydberg, A. V., skrifställare	1879 (1)
Räaf, L. F.	1852—60 (5)
Sandströmer, K. J. A.	1862 (1)
Schaaffhausen, H., tysk professor	1875 (1)
Scheel-Plessen, W. H. B.	1862 (1)
Schlyter, C. J., professor	1872—76 (5)
Schmidt, J. C., dansk sognepræst	1875 (1)
Schmidt, V., dansk professor	1875 (1)

Schwerin, K. J. G. A. J. von, friherre, godsägare, 1870—80 (19), [1877] (1), [1878] (1), u. å. (3)	
Schyberg, S. G., expeditionsssekreterare	1869 (1)
Segersten, J. H., major	1876 (1)
Skjöldebrand, K. E.	1871 (1)
Sotto Maior, A. da Cunha de, portugisiskt sändebud i Stockholm	1863 (1)
Sprengtporten, J. W.	1872 (1)
Stierneld, C. R. M. D., författarinna	1871 (1)
Strandberg, C. G., justitieråd	1869 (1)
Strandberg, C. V. A., skald	1876 (1)
Strindlund, N.	1851 (1)
Strussenfelt, U. S. von, författarinna	1871 (1)
Strömfelt, F. K. H., grefve, disponent	1870 (1)
Styffe, C. G., universitetsbibliotekarie	1878 (1)
Sundberg, A. N.	1873—74 (2)
Swartz, J.	1853 (2)
Swartz, J. E., fabriksidkare	1871 (1)
Swartz, J. G., godsägare	1862—77 (3 + 1 telegr.)
Sylvan, T. L., lagman	1876 (1)
Tersmeden, J. N.	1851—62 (6)
Tersmeden, K. H., kammarjunkare	1879 (1)
Thomander, J. H.	1847—63 (9)
Thulstrup, C. M.	1852—62 (3)
Tisell, N. F., bruksägare	1858 (1)
Torén, C. A., domprost	1871—80 (22)
Tornérhielm, R. V.	1858—77 (5), u. å. (1)
Törnebladh, H. R., rektor	1872 (1)
Wachtmeister, A. K. [Trolle-], grefve, hofmarskalk, slutl. lands- höfding	u. å. (2)
Wachtmeister, K.	1864 (2)
Wallenberg, A. O., bankdirektör	1877 (1)
Vedel, P. A. F. S.	1864 (1)
Wieselgren, P.	1846—62 (17)
Wirsén, C. D. af, skald	1879 (1)
Wodehouse, J.	1863 (1), u. å. (1)
Wästfelt, A. J.	1865 (1)
Yman, A., fil. mag.	1829—30 (3), [1829] (1)
Åkerhielm, J. G. N. S., friherre, legationssekreterare, slutl. statsminister	1863—64 (2)
Åkerhielm, J. K., friherre, landshöfding	1848 (1)

PERSONREGISTER.

(Till *brefskrivare* hänvisas med kursiv stil.)

Adelswärd, G. N., friherre, svenskt-norskt sändebud i St: Peters- burg, sedermera i Paris	s. 112, 152, 206
Adelswärd, R. O. d', friherre, skriftställare	s. II: 62, 63
Adlercreutz, A. G., assessor, sedermera landshöfding	s. 156
Adlercreutz, (K. T., ryttmästare, sedermera major?)	s. 123
Adlersparre, G. A., grefve, kapten, sedermera öfverstelöjtnant...	s. 124
Adlersparre, K. A., grefve, skriftställare	s. 119, 124
Ahlberg, P. A., missionsskoleföreståndare.....	s. 182
Ahnfelt, P. G., kyrkoherde	s. 25
Albert, prince-consort af England	s. II: 139
Alfred, prins af England	s. II: 77
Almgren, K. A., industriidkare, riksdagsman i borgarståndet ..	s. 59
Almqvist, L. T., civilminister, sedermera justitieråd	s. 151, 153, 197, 201, II: 8
Aminoöf, W. S. G., andre sekreterare i kabinettet för utrikes bref- växling, sedermera legationssekreterare, s. II: 140, 167; II: 203	
Anckarsvärd, K. H., friherre, öfverste	s. 191
Ankarcrona, (J. H., premierlöjtnant, sedermera chef för sjökrigs- skolan?).....	s. 122
Anjou, L. A., ecklesiastikminister, sedermera biskop	s. 160
Arrhenius, J. P., professor	s. II: 87
Bakunin, M., rysk kommunist och agitator	s. II: 95, 99
Balabine, V. von, ryskt sändebud i Wien.....	s. II: 76
Balan, H. L. von, preussiskt sändebud i Köpenhamn.....	s. II: 81
Barclay, Fru.....	s. II: 11
Bellander, M. U., tullförvaltare	s. II: 37
Bennet, K. A., ryttmästare, sedermera öfverstelöjtnant	s. 123
Bergfalk, P. E., professor	s. 30
Bernstorff, A., grefve, preussisk utrikesminister.....	s. II: 56, 57, 67, 68, 71, 76, 78, 82, 117
Berzelius, J. J., friherre, professor.....	s. 183, 184

- Beskow, B. von, skriftställare s. II: 22
- Bildt, D. A. G., friherre, lärare vid krigsakademien, sedermera landshöfding och militärbefälhafvare på Gotland, öfverståthållare, slutl. statsminister s. 158, II: 72; 63, 64, 117, 119, 121, 127, 152, II: 16, 17, 20, 51, 53, 61, 66, 85, 88
- Bille, C. S. A., dansk redaktör, sedermera amtman, s. II: 182, 187, 195
- Bille, T., danskt sändebud i London s. II: 109, 148
- Bille-Brahe, F. B., dansk baron, sändebud i Italien s. II: 203
- Birch-Reichenwald, K., norsk expeditionsskreterare, sedermera statsråd s. 193; 118, 200, 203, II: 17, 21, 38-43
- Birkedal, W., dansk valgmenighedspräst s. 195
- Bismarck-Schönhausen, O. E. L. furst von, preussisk minister-president, sedermera rikskansler s. II: 79, 82, 89, 96, 97, 116-119, 128, 138, 173, 200, 214
- Björck, A. V., rådman, sedermera borgmästare, riksdagsman i borgarståndet s. 191, II: 85
- Björck, C. T. A., löjtnant s. II: 150
- Björnstjerna, J. M., öfverste, sedermera statsråd, slutl. general-löjtnant s. 157, 215, II: 19, 129; II: 8, 14, 16, 51, 53
- Björnstjerna, O. M. F., major, sedermera generalmajor, slutl. utrikesminister s. II: 146, 150, 155, 174, 185-188, 208; II: 7, 139, 161, 162
- Blanche, A. T., skriftställare s. 207, II: 47
- Blixen-Finecke, K. F. A. B. von, dansk friherre, kammarherre, sedermera utrikesminister s. 143, 200, II: 25, 69, 70, 72, 89, 110
- Bloch, H. G., norskt statsråd s. 130, 203
- Blome, O., dansk grefve, geheimekonferensråd s. II: 70
- Bluhme, K. A., medlem af danska riksrådet, sedermera konselj-president s. II: 73, 110, 167, 172, 179, 180, 186, 188
- Bonde, H. E. F., född Robinson, friherrinna s. 200
- Bonde, K. F., friherre, öfverintendent, sedermera öfverstekammarjunkare s. 201
- Borg, F. T., publicist s. 96
- Boström, C. J., professor s. 17
- Brag, E. C., författarinna s. 189
- Brandt, K. J., dansk sognepräst, redaktör af »Dansk kirketidende» s. 195
- Braunerhjelm, F., friherre, hofstallmästare, slutl. öfverhofstallmästare s. 32, II: 26, 47, 61, 65
- Braunerhjelm, N. F. H., premierlöjtnant, sedermera major s. II: 156
- Bravo, J., generalkonsul s. II: 126
- Bredberg, H. V., konsultativt statsråd, sedermera president, s. 216, II: 87

Breitholz, K. G., löjtnant, sedermera öfverste	s. 124
Bring, E. G., biskop.....	s. II: 198
Broman, A. J., kontraktsprost	s. II: 18
Brorström, B. T., kyrkoherde	s. 191
Bræstrup, C. J. C., dansk polischef.....	s. II: 125
Buchanan, A., engelskt sändebud i Berlin	s. II: 119
Budberg, A. de, baron, ryskt sändebud i Paris	s. II: 68, 101
Bülow, C. E. J., danskt sändebud i Wien, sedermera i London, s. II: 149	
Buol, K. F. von, grefve, österrisk ministerpresident	s. 92
Burén, D. P. af, brukspatron	s. 88, 122
Butsch, J. A., biskop	s. 156
Börjesson, J., skald	s. II: 22
Carlheim-Gyl'ensköld, H. A. O., expeditionsskreterare, seder- mera byråchef.....	s. 159, 167
Carlsen, H. R., dansk hofjägmästare, sedermera kammarherre, medlem af riksrådet.....	s. II: 175
Carlsson, F. F., professor, ecklesiastikminister, s. 57, 209, II: 22, 208	
Cavaignac, L. E., fransk krigsminister	s. 48
Cavallin, S., kyrkoherde	s. 140
Cavallius, G. O. Hyltén-, amanuens vid Kungl. biblioteket, seder- mera svenskt-norskt sändebud i Brasilien.....	s. 53
Cederschiöld, R. T., departementschef	s. 66
Cederström, K. R., friherre, riddarhusdirektör	s. 57, 66, II: 66
Claësson, Augusta, fröken.....	s. 34
Clarendon, G. W. F. H. earl of, engelsk utrikesminister ...	s. II: 153
Collett, P., svenskt-norskt sändebud i Konstantinopel.....	s. 204
Conradi, A. C., norsk professor	s. 129
Cramér, J. N., rektor, skriftställare.....	s. 187
Cullberg, C. S., öfverinspektör	s. 72—74
Czartoryski, K. M. A., polsk furste.....	s. II: 96, 99
Dahlfelt, C. L., hofbibliotekarie, sedermera generalkonsul.....	s. 214
Dalman, W. F. A., publicist.....	s. 196, 205, II: 27, 122; 200, II: 48
Danckwardt-Lillieström	s. II: 23
Danner, L. K., dansk grefvinna	s. 33, 143, II: 75
Dasjkov, J. A., ryskt sändebud i Stockholm	s. II: 88
David, K. G. N., dansk finansminister	s. II: 179
De Geer, L. G., friherre, justitiestatsminister	s. 153, 191, II: 5, 133, 216; 109, 151, 174, 197, 201, 216, II: 15, 16, 19, 20, 22, 23, 39, 40, 43, 65, 85, 139
Demontovicz, J., polsk emigrant.....	s. II: 102, 106, 108
Desideria, drottning af Sverige	s. II: 7

Drouyn de Lhuys, E., fransk utrikesminister	s. 93, II: 80
Düben, H. G. A. von, friherre, maskiningeniör	s. 86
Due, F. G. H., svenskt-norskt sändebud i Wien	s. II: 116
Dunker, C. C. H. B., norsk advokat	s. II: 41
Duse, K. J. V., kronofogde	s. 88
Edelcreutz, J. D., friherre, kapten, sedermera major	s. 124
Edenhjelm, G., generalmajor	s. 88, II: 61
Edward (VII) af England	s. II: 139
Ehnenmark, C. M., sjöminister, sedermera amiral	s. 151, 153, II: 8, 14
Ekenstierna, (J. F., öfverstelöjtnant?)	s. 124
Eketrä, J. G., kapten, sedermera öfverste	s. 32
Ekströmer, K. J., generaldirektör	s. 38
Ellison, W., engelsk pastor	s. 188
Essen, A. A. E. J. von, född Gyldenstolpe, grefvinna	s. II: 203
Essen, G. A. F. V. von, grefve, generalmajor, öfverhofstallmästare	s. II: 93, 98, 101—106; II: 12
Estenberg, C. C., skriftställare	s. II: 34, 35
Ewerlöf, F. A., generalkonsul	s. II: 154, 157, 158, 160—163, 166, 189; II: 29, 32, 34, 105
Fahnehjelm, H. W., sekundlöjtnant, sedermera telegrafkommisarie	s. II: 156
Falkenberg, K. M., friherre, underlöjtnant, sedermera kammarherre	s. 29
Fallenius, K. M., pastor primarius	s. 156
Falsen, (E. de, kapten?)	s. II: 73
Faye, F. C., norsk lifmedicus	s. 76, 166
Fenger, C. E., dansk finansminister	s. II: 36
Ferdinand, hertig af Genua	s. 27—29
Filip, prins af Belgien	s. 201
Fjellstedt, P., missionspredikant	s. 139—140
Fleetwood, G., major, sedermera öfverste	s. 124
Fort	s. II: 138
Fougé, P. N., kronofogde	s. 70
Franz, prins af Teck	s. 104
Franz Ferdinand, kejsare af Österrike	s. 47
Franz Josef, kejsare af Österrike	s. 47, 92
Fredrik VII af Danmark	s. 27, 28, 33, 54, 97, II: 69, 70, 72—74, 112
Fredrik (VIII) af Danmark	s. II: 195
Fredrik Karl, prins af Preussen	s. II: 167
Fredrik Vilhelm IV, konung af Preussen	s. 48, 71
Fryxell, A., professor	s. 138

Funck, (K. O. af, kaptan, sedermera major?)	s. 125
Fähræus, J. F., civilminister, sedermera generaltulldirektör	s. 82,
II: 29, 30; 95, 99, 100, 106, 108, II: 51	
Geijer, E. G., professor	s. 11—16; 18
Gellerstedt, P. E., professor	s. 183
Georg I af Grekland	s. II: 109, 112
Gortjakov, A. M., rysk utrikesminister	s. II: 76, 110, 162
Gripenstedt, J. A., friherre, finansminister	s. 108, 126, 130, 175,
II: 49, 207; 166, 216, II: 8, 16, 17, 19, 86, 135	
Gross, R. F., riksdagsman i bondeståndet	s. II: 87
Grundtvig, N. F. S., dansk teolog	s. 195
Gudmundsson, B., riksdagsman i bondeståndet	s. 64
Gumælius, B. C., inspektor	s. II: 20
Gustaf, hertig af Uppland	s. 27, 28, 31, 76
Gustaf (V)	s. 151
Gyldenstolpe, A. F. N., grefve, krigsminister, generallöjtnant, slutl. riksmarskalk	s. 157, 158
Gyldenstolpe, A. G., grefve, kammarherre	s. 57
Gyllenhaal, L. H., friherre, justitiestatsminister, sedermera pre- sident, landtmarskalk vid 1850—51 års riksdag	s. 60, 68, 125
Gyllenram, G. H. V., major, slutl. landshöfding	s. II: 53
Günther, K. E., justitiestatsminister	s. 109, 171
Hage, A. A., medlem af danska riksrådet	s. 133, 134, 141; 143,
II: 153, 182	
Hall, C. C., dansk konseljpresident	s. II: 68, 109, 113, 114, 152,
170, 177, 181, 193, 202, 212; 142, II: 55, 56, 57, 82, 131, 151,	
154, 168, 170, 178, 190	
Hallin, A., kyrkoherde	s. II: 45
Hamilton, J. E., grefve, öfverståthållare	s. II: 26, 27, 51
Hamilton, M. K., grefve, godsägare	s. 102
Hammarström, G., f. d. konstapel	s. II: 150
Hane, C. G., landssekreterare	s. II: 103, 104, 107
Hansen, C. F., dansk sjöminister	s. II: 179, 188
Hansen, H. C., dansk professor	s. II: 126
Hansteen, K., norsk professor	s. 96
Harbitz, G. P., norsk stortingspresident	s. 118, 121
Harmens, H. O. af, kammarherre	s. 63
Hartmansdorff, J. A. von, president	s. 45, 56; 61—63, 66, 186,
II: 209, 210	
Hazelius, J. A., öfverstelöjtnant, sedermera generalmajor, skrift- ställare	s. 75, 167, II: 21, 87, 100, 207, 210

Hebbe, G. K., skriftställare	s. 190, 192
Hedengren, O. D., godsägare	s. 178
Hedenius, P., professor	s. 184
Hedner, A., kontraktsprost	s. II: 151, 152
Hedén, J. J., biskop	s. II: 17
Hegermann-Lindencrone, C. D., dansk generallöjtnant	s. II: 185
Heltzen, E. S. E., dansk justitieminister	s. II: 179, 180, 189, 190
Herzen, A. I., rysk publicist	s. II: 95
Heurlin, K. I., biskop	s. 60
Hierta, L. J., publicist	s. 30, 103, 142, II: 48, 87
Hoffman, J. C., hofintendent	s. II: 88
Holmertz, A. R., sekundlöjtnant	s. II: 156
Holmquist, L. F., landssekreterare, sedermera expeditionschef ..	s. 106
Horn, H. von, sekundlöjtnant	s. II: 156
Hornemann, K. J. E., dansk läkare	s. II: 188
Hultman, H. G., professor, sedermera biskop	s. 214
Huss, M., professor	s. 84, 128; II: 189
Hwasser, I., professor	s. 182
Hästesko, K. O., kaptän, sedermera öfverstelöjtnant	s. 124
Höyen, N. L. A., dansk professor	s. II: 92, 126
Ignell, N., komminister	s. 188
Ihre, A. E., friherre, utrikes statsminister	s. II: 199, 211; 107
Irgens, N. K., norskt statsråd	s. 203
Irminger, C. L. C., dansk f. d. sjöminister	s. II: 128
Jerningham, G. S. S., engelskt sändebud i Stockholm	s. II: 27
Johansson, J., publicist	s. 106
Josefina, drottning af Sverige	s. 27; 173, 174, 177, 201
Järta, C. A., svenskt-norskt sändebud i Berlin	s. II: 55, 66, 78 79, 81, 89, 90, 116-121, 127, 145, 165
Järta, H., landshöfding	s. 34; 78
Kahl, A. J., stadskomminister	s. 89
Karl XIV Johan	s. 11, 12, 80, 107
Karl (XV)	s. 33, 42, 47, 54, 58-60, 63, 64, 92, 100, 110, 120, 122-125; 11, 17-21, 27, 29, 32, 41, 52, 76, 78, 80, 81, 95, 113, 134-136, 151, 156, 163, 171, 173, 174, II: 12, 16, 24, 39-42, 45, 63, 72-74, 85, 112, 131, 166
Karl, hertig af Västergötland	s. II: 21
Karl, prins af Preussen	s. II: 145
Kirkpatrick, R. T. G., engelsk legationssekreterare i Köpenhamn, s. II: 113	
Kiselev, I. D., ryskt sändebud i Paris	s. II: 68
Klén, J. af, öfverste, sedermera generallöjtnant	s. 153, II: 14

Klercker, K. E. af, löjtnant, sedermera öfverstelöjtnant	s. 124
Klinckowström, R. M., friherre, öfverstelöjtnant, sedermera öfverste, s.	160
Klingspor, M. S. F., grefve, kapten, skriftställare	s. 107, 108
Klint, E. M. af, adjutant hos kronprins Karl, sedermera chef för generalstabens kommandoexpedition, slutl. generallöjtnant...	s. 63, 65, 76, 94, 99; II: 53
Knorring, G. H. von, sekundlöjtnant	s. II: 156
Knorring, O. M., kammarherre, major	s. 28, 54
Kragballe, C. M., dansk sognepräst	s. 194, 195
Krieger, A. F., medlem af danska riksrådet, sedermera statsråd, s. II: 142, 143; II: 171, 172	
Kristian (IX) af Danmark	s. II: 76, 109, 130, 147, 150, 172, 186, 187
Kræmer, A. R. von, friherre, kapten, sedermera hofmarskalk s. II: 87	
Kübeck, A. K. Freiherr von, österrikiskt sändebud hos Tyska förbundet	s. II: 116
Lagerberg, K. S. A., grefve, expeditionschef, öfverste, slutl. general- löjtnant	s. II: 151
Lagerbjelke, G., grefve, landshöfding	s. 51, 55, 57, 63, 64, 66 119, 121, 144, 160, 216, II: 47, 60
Lagercrantz, (E. F. W., öfverste?)	s. 123
Lagercrantz, K. G., öfverstelöjtnant, sedermera finansminister, s. II: 12, 21	
Lagergren, P. J., borgmästare, borgarståndets talman vid 1853— 54 års riksdag	s. 77, 79, 90, 106, 110; 60, 109, 111
Lagerstråle, H. G., civilminister, sedermera justitieråd.....	s. 155, 191, 216, II: 14, 43, 63, 86, 139
Lange, O. V., norskt statsråd.....	s. 200, II: 40
Lapinsky, polsk öfverste	s. II: 94, 95, 99—102, 104—108
Larsson, A., rusthållare	s. 88
Latour d'Auvergne, H. de, franskt sändebud i London, sedermera utrikesminister	s. II: 80
Lefrén, J. P., generallöjtnant	s. 38, 52, 53, 138
Lehmann, P. M. O., medlem af danska riksrådet, s. II: 124; II: 153, 186	
Leijonancker, F. V. E. K., byråchef, sedermera landshöfding ...	s. 159
Leijonhufvud, S. (friherre, kammarherre?).....	s. 122
Lewenhaupt, A. P. grefve, landshöfding	s. 101
Lewenhaupt, (M. A., grefve, generalmajor, riksmarskalk?)	s. 123
Liljencrantz, G. F., grefve, hofmarskalk, sedermera landshöfding, s. 28, 57, 63, II: 66	
Liljevalch, P. O., lifmedicus	s. 174
Lilliehöök, (J., kaptenlöjtnant, sedermera konteramiral?)	s. 123
Lindecreutz, K. G. R. von, öfverste, sedermera generalmajor. s. II: 27	

- Lindergren, A., kronofogde s. 70
- Lindgren, H. G., kontraktsprost s. 188
- Ljungberg, C. E., notarie, sedermera advokatfiskal, riksdagsman
i borgarståndet s. II: 87
- Loftus, A. W. F. S. lord, engelskt sändebud i Berlin s. II: 82
- Louise, prinsessa af Preussen s. 27, 29, 33
- Louise, drottning af Danmark, förmäld med Kristian IX..... s. II: 109
- Lovén, P. C., öfverste, sedermera generalmajor s. 95, II: 15, 53
- Lovisa, drottning af Danmark, förmäld med Frederik VIII..... s. II: 195
- Lovisa, drottning af Sverige..... s. 70, 104, 187
- Lüttichau, H. H., dansk öfverpresident s. II: 69
- Löwenhielm, C. A., grefve, generallöjtnant..... s. 29, 66, 103; 201, II: 61
- Malmborg, O. A., generallöjtnant..... s. II: 53
- Malmsten, C. J., konsultativt statsråd, sedermera landshöfding... s. 198,
209, II: 13, 20, 37, 62, 82, 137; 216
- Malmsten, P. H., professor s. 174
- Manderström, K. R. L., friherre, svenskt-norskt sändebud i Paris,
sedermera utrikes statsminister s. 71, 110, 111, 149, 173,
202, II: 9, 11, 24, 26; 43, 142, 197, 216, II: 23, 39, 40, 53, 57,
67, 87, 88, 93, 95, 97, 99, 101, 103—108, 114, 115, 130, 133—135,
139, 154, 156, 161, 174—178, 181—184
- Mansbach, C., svenskt-norskt sändebud i Wien s. 92
- Manthey, A. K., norskt statsråd s. 190, 200
- Martensen, H. L., dansk biskop s. 194, 195
- Marie, prinsessa af Preussen s. 27, 28
- Mary, prinsessa af Cambridge s. 104
- Mazurkiewicz, L., polsk emigrant..... s. II: 106, 108
- Meldahl, F., dansk professor s. II: 91, 92, 124—126
- Melin, H. M., professor..... s. 24, 89
- Mengel, P. F., publicist..... s. 200, 207
- Mesterton, C. B., professor s. 183, 184
- Molbech, K. K. F., dansk professor..... s. II: 182, 184
- Moltzen s. II: 190
- Monrad, D. G., dansk ecklesiastikminister, sedermera konselj-
president, biskop s. II: 91, 144, 146, 151; II: 131, 147,
149, 151, 157, 167, 171—173
- Motzfeldt, K. M. J., norskt statsråd, s. 118, 121, 203, 217, II: 21, 41—43
- Munch, P. A., norsk professor s. 96
- Munck, B. O., major, sedermera öfverstelöjtnant s. 124—125
- Möinichen, E. R., norskt statsråd s. 200
- Möllersvärd, K. H., öfverste, sedermera generalmajor s. 123, II: 53

- Mörner, A. G., kaptan, sedermera major s. 122, 124, 125
- Mörner, C. G. D., greve, hofrättsråd, slutl. president s. 57, 63,
64, II: 61, 66
- Mörner, (K. S., greve, major?) s. 123
- Napoleon I s. II: 204
- Napoleon III s. 48, II: 200, 204
- Nauckhoff, S. V., generalmajor s. II: 27
- Nicolay, N. von, baron, ryskt sändebud i Köpenhamn ... s. II: 110, 188
- Nolcken, C. A. von, godsägare s. 43
- Nordén, A. G., landskamrer s. 101
- Nordenfalk, O. W. C. J., sekundlöjtnant, sedermera major... s. II: 156
- Nordin, K. J. af, president s. II: 61
- Oriolla, A. H. von, greve, preussiskt sändebud i Köpenhamn... s. 143
- Oskar I s. 31, 104, 105; 11—16, 18—22, 37, 42, 49, 52, 54,
59, 60, 68, 69, 77, 78, 80, 81, 86, 93, 96, 97, 100, 106, 109, 121,
126, 128—131, 151, 163, 173, 174, 177
- Oskar II s. 103, 120, 151, 163, 173, 174, II: 77, 87, 131, 160, 195
- Oxholm, W. T., dansk öfverhofmarskalk s. II: 112, 141
- Paget, A. B., engelskt sändebud i Köpenhamn, sedermera i Rom, s. II:
148; II: 69, 113, 147, 150, 151, 162, 203, 204
- Palmblad, V. F., professor s. 43, 44, 46, II: 16
- Palmerston, H. J. T., viscount, engelsk premierminister s. 72
- Palmstedt, C., professor s. II: 87
- Palmstierna, C. O., greve, landshöfding, finansminister s. 49, 51,
55, 67, 68, II: 197; 56—58, 60, 62—64, 78, II: 47, 66
- Palmstierna, N. F., svenskt-norskt sändebud i S:t Petersburg s. II: 58
- Peter af Oldenburg s. II: 166
- Petersen, H. K., norskt statsråd s. 203, II: 41
- Petre, J. T., bergsbruksidkare, riksdagsman i borgarståndet s. 59
- Piper, C. E. W., greve, svenskt-norskt sändebud i Italien, slutl.
i London s. II: 203
- Planting-Gyllenbåga, J. H., öfverste s. 49
- Platen, B. J. E. von, greve, kabinettskammarherre, sedermera
sjöminister, svenskt-norskt sändebud i London, slutl. utrikes
statsminister s. 38, II: 93; 58, 67, 71, 134, 206, 217, II: 18,
47, 65, 77, 139
- Plessen, O. von, dansk baron, sändebud i S:t Petersburg s. II: 110,
185, 188
- Poles, S. (eg. R. Tugenhold), polsk emigrant s. II: 93
- Poppius, G., president s. 98
- Posse, A. M., greve, justitiestatsminister s. 32

Posse, J. A., friherre, aktuarie	s. 156, II: 62, 63
Posse, K. H., friherre, löjtnant, sedermera major	s. 124
Puke, F. M., grefve, sjöminister	s. II: 61
Quaade, G. J., danskt sändebud i Berlin, sedermera utrikesminister, s. II:	
55, 71, 79, 89, 96, 116, 119, 128—129, 147—149	
Qvanten, E. von, skriftställare	s. II: 160, 162, 163, 166
Qviding, P., justitieråd	s. 156
Raab, A. K., friherre, kammarherre	s. II: 100, 105
Raffenberg, M. K., dansk tulltjänsteman	s. II: 33
Rechberg, B. von, grefve, österrikisk utrikesminister	s. II: 76, 116
Rehbinder, F. V., friherre, häradshöfding	s. 58, II: 6
Retzius, A. A., professor	s. 38, 52, 53, 137, 138
Reuter Dahl, H., professor, sedermera ecklesiastikminister, slut.	
ärkebiskop, s. II: 44, 192, 196, 198, 201, 205, 207: 98, 155, 156	
Reuterskjöld, A. F. Z., öfverste, sedermera krigsminister, slut.	
generallöjtnant	s. II: 27, 51, 53
Reuterswärd, P. O., kapten, slut. hofmarskalk	s. II: 139
Richert, J. G., häradshöfding	s. 30
Ridderstad, C. F., publicist	s. 135, 161, 169; 105, 108, 190
Roon, A. T. E. von, grefve, preussisk krigsminister	s. II: 80
Roos, C. L., sekundlöjtnant	s. II: 156
Roos, P., kyrkoherde	s. 25
Roos af Hjelmsäter, A. A., kammarherre	s. 124
Roos af Hjelmsäter, K. A., kammarjunkare, sedermera kammarherre	s. 124
Rosen, (A. E. von, grefve, öfverstelöjtnant, sedermera öfverste?)	s. 68
Rosen, R. A. von, grefve, hofmarskalk, sedermera öfverstekammarjunkare	s. 124
Rosén, E. G. von, friherre, president	s. II: 34
Rosén, L. G. von, friherre, legationssekreterare	s. II: 127
Rosenberg, C. F. V. M., dansk skriftställare	s. II: 162
Rosenmüller, S. G., löjtnant	s. 194, II: 132
Rudbeck, C. E., generalmajor	s. II: 27
Rudbeck, (K. O. L., premierlöjtnant, sedermera kaptenlöjtnant?)	s. 123
Russel, J. lord, engelsk premierminister, s. 93, II: 25, 56, 79, 81, 82,	
103, 110, 147, 158, 203, 204	
Rutberg, J. J., riksdagsman i bondeståndet	s. 64
Rydqvist, C. M., advokatfiskal	s. 108
Räaf, L. F., godsägare	s. 145
Sandels, F. U., grefve, öfverstelöjtnant, sedermera generallöjtnant,	s. 76
Sandströmer, A. P., finansminister, sedermera landshöfding	s. 49

Sandströmer, K. J. A., kammarherre, sedermera svenskt-norskt sändebud i Berlin	s. II: 74
Santesson, C. G., professor	s. 52, 53, 137, 138, 216
Schartau, F., köpman, riksdagsman i borgarståndet	s. 56
Scheel-Plessen, C. T. A., dansk grefve, president i holsteinska ständerförsamlingen	s. 143
Scheel-Plessen, W. H. B., dansk grefve, sändebud i Stockholm, s. II: 9,	184
Scheele, L. N. von, dansk f. d. utrikesminister, medlem af riksrådet	s. II: 72
Schierman, P., läkare	s. 82
Schmidt, K. J. G. af, friherre, kapten, sedermera öfverste	s. 46
Scholander, F. W., professor	s. II: 92, 126
Schumacher, A. C., dansk öfvertullinspektör	s. II: 33
Schwan, J. G., köpman, riksdagsman i borgarståndet	s. 56, II: 25
Schwarzenberg, F. L. J. F. furst von, österrisk premierminister	s. 47
Selasinsky, K. F. von, preussisk generallöjtnant	s. 93
Sibbern, G. K., norsk statsminister	s. 217, II: 9, 21, 40—42
Siktberg, L. J., publicist	s. 207
Silfverstolpe, D. L., generalmajor, sedermera generallöjtnant	s. 123, II: 16, 53
Skjöldebrand, K. E., grefve, kammarherre, sedermera landshöfding	s. 71
Skogman, K. D., president	s. 106
Smart, engelsk amiral	s. II: 77
Sofia, drottning af Sverige	s. 151
Sohlman, P. A. F., publicist	s. 142
Sparre, E. J., grefve, assessor, sedermera landshöfding, s. 45, 46, 58,	125, 160, 171, II: 85
Sparre, G. A. V., grefve, f. d. justitiestatsminister, s. 156, II: 47, 60,	61, 65, 66
Sparre, H. C., friherre, sekundlöjtnant	s. II: 156
Sponneck, W. C. E., dansk grefve, generaltulldirektör	s. II: 32, 33, 37
Sprengtporten, J. W., friherre, f. d. öfverståhållare, generallojtnant	s. II: 209
Stabell, A. B., norsk publicist	s. 117, 118
Stackelberg, B. O., friherre, premierlöjtnant, sedermera konteramiral	s. 123
Stackelberg, G. B. M., friherre, landshöfding	s. 111
Stael von Holstein, K. G. B., kapten, sedermera major	s. 124
Stang, F., norsk statsråd	s. II: 43
Stanley, E. H., earl of Derby, engelsk utrikesminister	s. II: 204

Stedingk, L. E. von, grefve, öfverstelöjtnant, sedermera general- löjtnant	s. 57
Stenhammar, K., kyrkoherde	s. II: 18
Stierncrona, D. H., friherre, öfverhofjägmästare	s. II: 61
Stierneld, A. L., friherre, öfverkammarherre	s. 94
Strindlund, N., riksdagsman i bondeståndet, talman vid 1853—54 och 1856—58 års riksdagar	s. 69; 50, 59, 60, 64, 65, 109.
Sturzen-Becker, O. P., publicist	s. 97, 102, 139
Sundberg, A. N., biskop, sedermera ärkebiskop.	s. II: 208
Sundevall.....	s. II: 16
Swartz, J., fabriksidkare	s. 86; 82
Svederus, G., skriftställare	s. 38.
Sydow, R. von, preussiskt sändebud i Frankfurt	s. II: 118
Tait, A. C., engelsk biskop	s. 188
Tersmeden, J. N., kammarherre s. 61, 66, II: 46, 58, 64; II: 216—218	
Theander, O. P., kyrkoherde	s. 139
Thelning, K. A., lifmedicus	s. 32
Thestrup, N. G., öfverste	s. II: 29
Thiers, L. A., fransk ministerpresident	s. II: 214, 215
Thile, K. H. von, preussisk understatssekreterare	s. II: 96
Thomander, J. H., professor, sedermera biskop, s. 194, 210, II: 91, 124; 23, 24	
Thott, A. A., friherre, öfverste	s. II: 53
Thouvenel, E. A., fransk utrikesminister	s. II: 68
Thulstrup, C. M., guvernör vid krigsakademien å Karlberg, seder- mera sjöminister, slutl. generallöjtnant, s. 72, II: 52, 75; 153, II: 10, 12, 19—21, 139	
Thyselius, C. J., expeditionschef, sedermera ecklesiastikminister, slutl. statsminister	s. 108, II: 7, 23, 46
Tillisch, F. F., dansk inrikesminister	s. II: 180
Toll, (E. O., sekundlöjtnant, slutl. skeppsmättningsöfverkontrollör?) s. 123	
Tornérhielm, R. V., godsägare, s. 142, 168, II: 159, 190; 200, II: 23, 25, 76, 77	
Tottie, C., civilingeniör	s. 87
Trap, J. P., dansk kabinettssekreterare	s. II: 112
Troil, S. G. von, landshöfding	s. 108, II: 124—126
Trolle-Wachtmeister, H. G., grefve, justiti-kanstler	s. 98
Ugglas, K. F. L., grefve, kabinettskammarherre, s. 159, II: 20, 47, 48, 60, 62, 65	
Ulfsparre, (E. G., friherre, generalmajor?)	s. 124
Wachtmeister, G., grefve, godsägare :.....	s. 46

Wachtmeister, K., grefve, svenskt-norskt sändebud i Köpenhamn, sedermera statsminister för utrikes ärenden	s. 204, 205, II: 10, 11, 127
Wachtmeister, W., grefve, godsägare	s. 46
Wadstein, C. J., kyrkoherde	s. 140
Wahlström, J. G., publicist, riksdagsman i borgarståndet	s. II: 14
Waldersee, F. G. von, preussisk generallöjtnant	s. II: 10, 12
Wallensteen, N. F., konsultativt statsråd, s. 151, 200, 201, 215, II: 7, 10, 19, 20, 26	
Watson, engelsk ingenjör	s. 86, 87
Vedel, P. A. F. S., direktör i danska utrikesministeriet	s. II: 168
Wedel-Jarlsberg, F. C. M., baron, öfverstekammarherre	s. 76
Wedel-Jarlsberg, F. H. A. F., baron, svenskt-norskt sändebud i S:t Petersburg	s. II: 76, 82
Wennerberg, G., lektor, sedermera ecklesiastikminister, slutl. landshöfding	s. II: 92, 208
Wensioe, T., kyrkoherde	s. 211
Wergeland, H. N. S., norskt statsråd	s. 203
Werther, K. A. F. Freiherr von, preussiskt sändebud i Wien	s. II: 82
Wetterstedt, N. E. W. af, friherre, svenskt-norskt sändebud i Haag	s. II: 161, 162
Victoria af England	s. II: 79, 139
Wieselgren, P., kyrkoherde, sedermera domprost, s. 23, 26, 37, 52, 89, 96, 101, 137, 177, 186, 211, 213 II: 34	
Wijk, O., köpman, riksdagsman i borgarståndet, talman vid 1850 —1851 års riksdag	s. 60
Wijkander, C. O., intendent	s. II: 206
Wingård, C. F. af, ärkebiskop	s. 16, 60
Wingård, J. D. af, landshöfding	s. 53
Wirsén, K. T. af, major, sedermera öfverste	s. 159
Wodehouse, J., engelsk understatssekreterare	s. II: 129
Vult von Stejern, H. W., friherre	s. 58
Wærn, C. F., köpman, riksdagsman i borgarståndet, sedermera finansminister	s. 57
Wästfelt, A. J., öfverste	s. II: 191
Zettervall, H. N., professor	s. II: 91, 92, 125, 126
Åberg, G., öfverste	s. II: 53
Åkerhielm, J. C., friherre, landshöfding	s. 50, 51, 54, 55
Åkerhielm, K. W. H., friherre, sekundlöjtnant	s. II: 156
Åkerman, F., president	s. II: 66, 87

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DL
811
H3C3
1914
v.2

Carlquist, Gunnar
Ur Henning Hamiltons
brefsamlang

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 01 08 11 008 2